

WSTĘP

W szóstej klasie matematyka jest na naprawdę zaawansowanym poziomie! Dużo już wiesz – w młodszych klasach nauczyciele opowiadali o działaniach na liczbach i ułamkach, geometrii, skali i wielu innych ciekawych zagadnieniach. Wszyscy powtarzają, że **matematyka jest niezwykle ważna**. Przydaje się nie tylko na lekcjach w szkole, ale też w codziennym życiu. Na pewno już udało Ci się o tym przekonać!

W klasie 6 będziesz nadal ćwiczyć wykonywanie różnych obliczeń, w tym również na ułamkach zwykłych i dziesiętnych. Wrócisz między innymi do zadań z geometrii i obliczeń zegarowych. *Karty pracy* umożliwią Ci poznanie wielu interesujących zagadnień, dzięki którym jeszcze lepiej odnajdziesz się w świecie liczb! Praca z tą książką sprawi, że dowiesz się między innymi:

- jak po równo rozlać do szklanek 10 i $\frac{3}{4}$ litra soku,
- ile kosztuje najnowszy model telefonu po podwyżkach i obniżkach cen,
- z jaką prędkością poruszasz się, kiedy w określonym czasie przebywasz drogę do szkoły,
- ile wody mieści się w basenie, w którym pływasz,
- jak dużo paneli potrzeba do pokrycia podłogi pokoju na planie trapezu.

Na kartach tej książki znajdziesz nie tylko **różnorodne zadania**, które pomogą Ci rozwijać umiejętność liczenia i logicznego myślenia, ale także **wskazówki i objaśnienia** – by nie zapomnieć o żadnej ważnej zasadzie i definicji oraz utrwalić przydatne wiadomości. Kluczem do powodzenia w każdej dziedzinie jest systematyczność i regularność. Pamiętaj – **jedna kartka dziennie gwarantuje sukces!**

W matematycznej przygodzie w szóstej klasie będzie Ci towarzyszyła **Matylda** – ona uwielbia rozwiązywać zadania, liczyć i sporządzać rysunki. Razem na pewno pójdzie Wam świetnie. To co? Zaczynamy!

CZEŚĆ!

matematyka

karty pracy w szkole i w domu

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

1. Podaj dzielniki liczb.

- a** 15: *1, 3, 5, 15* .....
- b** 40: *1, 2, 4, 5, 8, 10, 20, 40* .....
- c** 70: *1, 2, 5, 7, 10, 14, 35, 70* .....
- d** 100: *1, 2, 4, 5, 10, 20, 25, 50, 100* .....

Dzielnik liczby oznacza liczbę, która dzieli ją bez reszty.

2. Rozłóż liczby na czynniki pierwsze.

a

80	2
40	2
20	2
10	2
5	5
1	

80 = *2 · 2 · 2 · 2 · 5* .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b

162	2
81	3
27	3
9	3
3	3
1	

162 = *2 · 3 · 3 · 3 · 3* .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c

339	3
113	113
1	

339 = *3 · 113* .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Wypisz 6 wielokrotności liczb.

a 4: 0, 4, 8, 12, 16, 20

b 10: 0, 10, 20, 30, 40, 50

c 12: 0, 12, 24, 36, 48, 60

d 15: 0, 15, 30, 45, 60, 75

2. Rozłóż liczby na czynniki pierwsze. Oblicz NWD i NWW.

a 15, 60

15	3
5	5
1	

60	2
30	2
15	3
5	5
1	

Rozkład liczby na czynniki pierwsze możemy jednocześnie przeprowadzać dla dwóch różnych liczb. W ten sposób łatwo możemy wyznaczyć:

- **NWD** – Największy Wspólny Dzielnik liczb
- **NWW** – Najmniejszą Wspólną Wielokrotność liczb.

$$NWD(15, 60) = 3 \cdot 5 = 15$$

$$NWW(15, 60) = 2 \cdot 2 \cdot 15 = 60$$

b 36, 120

36	2
18	2
9	3
3	3
1	

120	2
60	2
30	2
15	3
5	5
1	

$$NWD(36, 120) = 2 \cdot 2 \cdot 3 = 12$$

$$NWW(36, 120) = 3 \cdot 120 = 360$$

c 80, 220

80	2
40	2
20	2
10	2
5	5
1	

220	2
110	2
55	5
11	11
1	

$$NWD(80, 220) = 2 \cdot 2 \cdot 5 = 20$$

$$NWW(80, 220) = 11 \cdot 80 = 880$$

1. Oblicz.

a $1\frac{1}{2} + \frac{1}{3} = 1\frac{3}{6} + \frac{2}{6} = 1\frac{5}{6}$

b $5\frac{2}{5} + 2\frac{1}{4} = 5\frac{8}{20} + 2\frac{5}{20} = 7\frac{13}{20}$

c $4\frac{1}{7} + 5\frac{3}{4} = 4\frac{4}{28} + 5\frac{21}{28} = 9\frac{25}{28}$

d $40 + 9\frac{2}{13} = 49\frac{2}{13}$

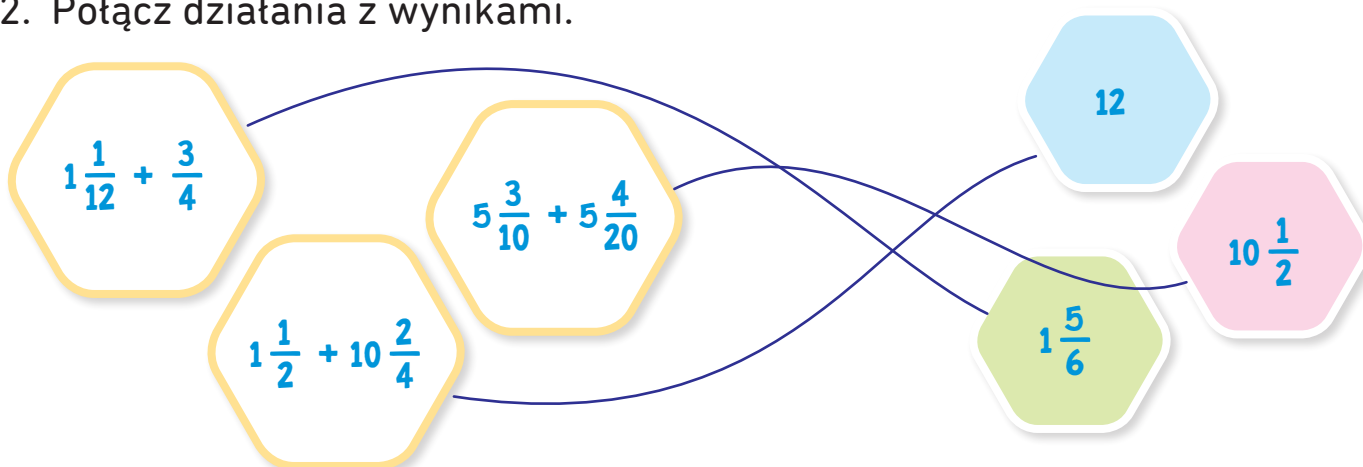
Pamiętaj o budowie ułamków:

$\frac{1}{2}$, czyli $\frac{\text{licznik}}{\text{mianownik}}$

— kreska ułamkowa

Aby móc dodawać i odejmować ułamki, musisz sprowadzić je do wspólnego mianownika.

2. Połącz działania z wynikami.

3. Oblicz obwód prostokąta.

$5\frac{2}{5}$

$2\frac{1}{7}$

Obliczenia:

$$\begin{aligned} \text{Obw } \square &= 5\frac{2}{5} + 5\frac{2}{5} + 2\frac{1}{7} + 2\frac{1}{7} = 10\frac{4}{5} + 4\frac{2}{7} = \\ &= 10\frac{28}{35} + 4\frac{10}{35} = 14\frac{38}{35} = 15\frac{3}{35} \end{aligned}$$

Odp.: *Obwód prostokąta wynosi $15\frac{3}{35}$.*

1. Oblicz.

a $9 - 3\frac{2}{5} = 8\frac{5}{5} - 3\frac{2}{5} = 5\frac{3}{5}$

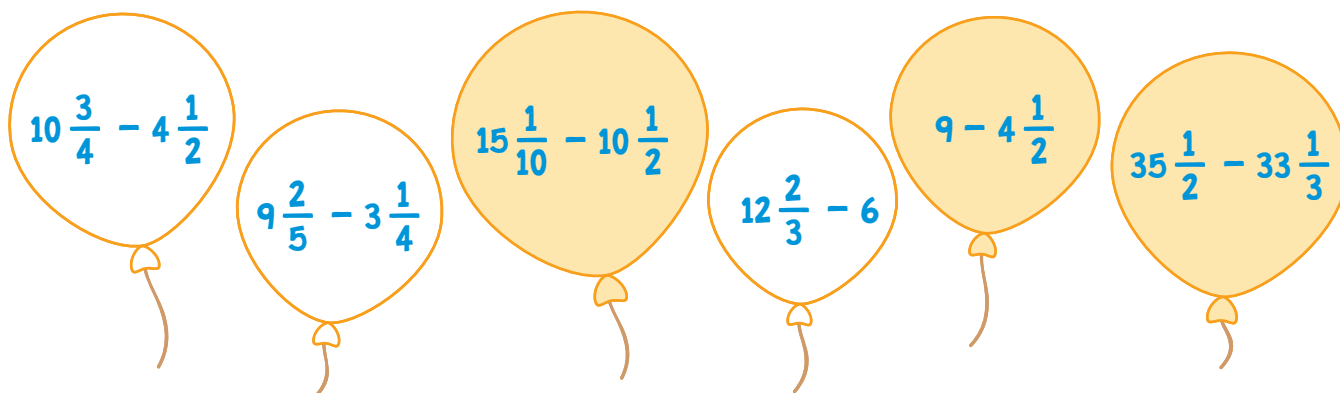
b $15\frac{3}{7} - 4\frac{1}{4} = 15\frac{12}{28} - 4\frac{7}{28} = 11\frac{5}{28}$

c $22\frac{5}{9} - 5\frac{1}{3} = 22\frac{5}{9} - 5\frac{3}{9} = 17\frac{2}{9}$

d $1\frac{7}{12} - 1\frac{1}{2} = 1\frac{7}{12} - 1\frac{6}{12} = \frac{1}{12}$

2. Zamaluj wyniki mniejsze niż 5.

3. W dzbanku było $15\frac{3}{4}$ litra wody. Ania odlała $3\frac{1}{2}$ litra, a Ola jeszcze $4\frac{3}{4}$ litra. Ile wody zostało w dzbanku?

Obliczenia:

$$15\frac{3}{4} - 3\frac{1}{2} - 4\frac{3}{4} = 15\frac{3}{4} - 3\frac{2}{4} - 4\frac{3}{4} = 12\frac{1}{4} - 4\frac{3}{4} =$$

$$= 11\frac{5}{4} - 4\frac{3}{4} = 7\frac{2}{4} = 7\frac{1}{2}$$

Odp.: W dzbanku zostało $7\frac{1}{2}$ litra wody.

1. Oblicz.

a $\frac{2}{5} \cdot \frac{3}{4} =$

$$\frac{6}{20} = \frac{3}{10}$$

b $\frac{4}{7} \cdot \frac{5}{30} =$

$$\frac{20}{210} = \frac{2}{21}$$

c $\frac{5}{8} \cdot \frac{4}{5} \cdot \frac{1}{10} =$

$$\frac{\overset{1}{\cancel{5}} \cdot \overset{1}{\cancel{4}} \cdot 1}{\underset{2}{\cancel{8}} \cdot \underset{1}{\cancel{5}} \cdot 10} = \frac{1}{20}$$

d $\frac{6}{15} \cdot \frac{9}{24} =$

$$\frac{\overset{1}{\cancel{6}} \cdot \overset{3}{\cancel{9}}}{\underset{5}{\cancel{15}} \cdot \underset{4}{\cancel{24}}} = \frac{3}{20}$$

Pamiętaj!
Jeśli mnożysz ułamek przez ułamek,
to mnożysz licznik przez licznik
i mianownik przez mianownik.

2. Oblicz.

a $4 \cdot \frac{2}{5} =$

$$\frac{4 \cdot 2}{5} = \frac{8}{5} = 1 \frac{3}{5}$$

b $2 \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{7} =$

$$\frac{5}{2} \cdot \frac{4}{7} = \frac{20}{14} = \frac{10}{7} = 1 \frac{3}{7}$$

c $5 \frac{2}{3} \cdot \frac{6}{7} =$

$$\frac{\overset{2}{\cancel{17}}}{\underset{1}{\cancel{3}}} \cdot \frac{\overset{2}{\cancel{6}}}{7} = \frac{34}{7} = 4 \frac{6}{7}$$

d $1 \frac{3}{5} \cdot 2 =$

$$\frac{8}{5} \cdot 2 = \frac{8 \cdot 2}{5} = \frac{16}{5} = 3 \frac{1}{5}$$

3. Oblicz.

a $3 \frac{1}{2} \cdot 2 \frac{2}{3} =$

$$\frac{\overset{1}{\cancel{7}}}{\underset{2}{\cancel{2}}} \cdot \frac{\overset{4}{\cancel{8}}}{\underset{3}{\cancel{3}}} = \frac{28}{3} = 9 \frac{1}{3}$$

b $5 \frac{1}{4} \cdot 10 \frac{2}{3} =$

$$\frac{\overset{7}{\cancel{21}}}{\underset{1}{\cancel{4}}} \cdot \frac{\overset{8}{\cancel{32}}}{\underset{1}{\cancel{3}}} = \frac{56}{1} = 56$$

c $7 \frac{2}{5} \cdot 1 \frac{1}{4} =$

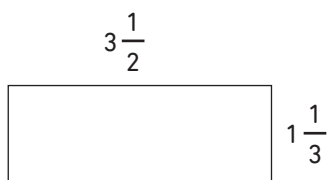
$$\frac{\overset{1}{\cancel{37}}}{\underset{1}{\cancel{5}}} \cdot \frac{\overset{1}{\cancel{5}}}{4} = \frac{37}{4} = 9 \frac{1}{4}$$

d $10 \frac{3}{4} \cdot 2 \frac{1}{3} =$

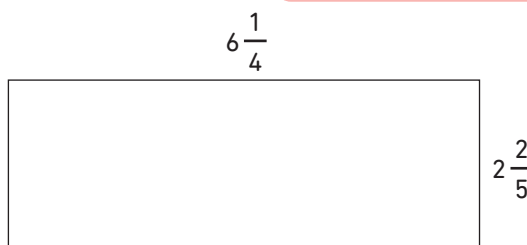
$$\frac{43}{4} \cdot \frac{7}{3} = \frac{301}{12} = 25 \frac{1}{12}$$

1. Oblicz pole prostokąta.

a

b

Pamiętaj: $P_{\square} = a \cdot b$
gdzie: a i b – długości boków prostokąta

$$a) P_{\square} = a \cdot b = 3 \frac{1}{2} \cdot 1 \frac{1}{3} = \frac{7}{2} \cdot \frac{4}{3} = \frac{7 \cdot \cancel{4}^2}{\cancel{2}_1 \cdot 3} = \frac{7}{1} \cdot \frac{2}{3} = \frac{14}{3} = 4 \frac{2}{3}$$

$$b) P_{\square} = a \cdot b = 6 \frac{1}{4} \cdot 2 \frac{2}{5} = \frac{25}{4} \cdot \frac{12}{5} = \frac{\cancel{25}^5 \cdot \cancel{12}^3}{\cancel{4}_1 \cdot \cancel{5}_1} = 15$$

2. Ania kupiła $3 \frac{1}{4}$ kg pomidorów oraz $2 \frac{1}{2}$ kg ogórków.

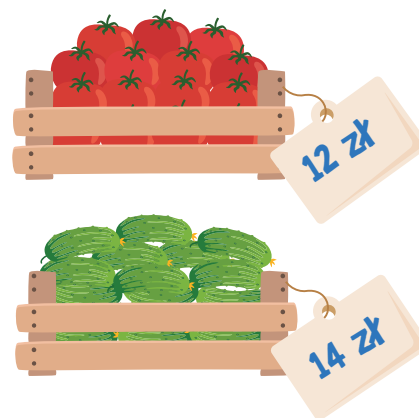
Oblicz, ile zapłaciła za zakupy.

Obliczenia:

$$3 \frac{1}{4} \cdot 12 = \frac{13}{4} \cdot 12 = \frac{13 \cdot \cancel{12}^3}{\cancel{4}_1} = 39$$

$$2 \frac{1}{2} \cdot 14 = \frac{5}{2} \cdot 14 = \frac{5 \cdot \cancel{14}^7}{\cancel{2}_1} = 35$$

$$39 + 35 = 74$$

Odp.: *Za zakupy Ania zapłaciła 74 zł.*

3. Oblicz powierzchnię działki w kształcie kwadratu o boku $9 \frac{1}{5}$ m.

Obliczenia:

$$P_{\square} = a \cdot a = a^2 = 9 \frac{1}{5} \cdot 9 \frac{1}{5} = \frac{46}{5} \cdot \frac{46}{5} = \frac{2116}{25} = 84 \frac{16}{25}$$

Odp.: *Powierzchnia działki wynosi $84 \frac{16}{25} m^2$.*

1. Oblicz.

a $\frac{2}{5} : \frac{1}{3} =$

$$\frac{2}{5} \cdot \frac{3}{1} = \frac{6}{5} = 1 \frac{1}{5}$$

b $\frac{4}{10} : \frac{2}{3} =$

$$\frac{4}{10} \cdot \frac{3}{2} = \frac{6}{10} = \frac{3}{5}$$

c $\frac{2}{7} : \frac{1}{2} =$

$$\frac{2}{7} \cdot 2 = \frac{4}{7}$$

d $\frac{10}{25} : \frac{3}{5} =$

$$\frac{10}{25} \cdot \frac{5}{3} = \frac{10}{15} = \frac{2}{3}$$

Pamiętaj!
Dzielenie ułamków
można zastąpić mnożeniem
przez odwrotność dzielnika.

2. Oblicz.

a $\frac{4}{6} : 2 =$

$$\frac{4}{6} \cdot \frac{1}{2} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$$

b $\frac{5}{12} : 3 =$

$$\frac{5}{12} \cdot \frac{1}{3} = \frac{5}{36}$$

c $8 : \frac{2}{5} =$

$$8 \cdot \frac{5}{2} = \frac{40}{2} = 20$$

d $10 : \frac{6}{7} =$

$$10 \cdot \frac{7}{6} = \frac{70}{6} = 11 \frac{4}{6} = 11 \frac{2}{3}$$

3. Oblicz.

a $3 \frac{1}{2} : 2 \frac{1}{5} =$

$$\frac{7}{2} : \frac{11}{5} = \frac{7}{2} \cdot \frac{5}{11} = \frac{35}{22} = 1 \frac{13}{22}$$

b $1 \frac{3}{4} : 2 \frac{1}{2} =$

$$\frac{7}{4} : \frac{5}{2} = \frac{7}{4} \cdot \frac{2}{5} = \frac{7}{10}$$

c $6 \frac{3}{4} : 2 \frac{1}{3} =$

$$\frac{27}{4} : \frac{7}{3} = \frac{27}{4} \cdot \frac{3}{7} = \frac{81}{28} = 2 \frac{25}{28}$$

d $4 \frac{1}{10} : 2 \frac{1}{5} =$

$$\frac{41}{10} : \frac{11}{5} = \frac{41}{10} \cdot \frac{5}{11} = \frac{41}{22} = 1 \frac{19}{22}$$

1. Obwód kwadratu wynosi $5\frac{3}{4}$ m.
Oblicz bok kwadratu.

Kwadrat to czworokąt, który ma wszystkie boki jednakowej długości.

Obliczenia:

$$5\frac{3}{4} : 4 = \frac{23}{4} : 4 = \frac{23}{4} \cdot \frac{1}{4} = \frac{23}{16} = 1\frac{7}{16}$$

Odp.: *Bok kwadratu ma długość $1\frac{7}{16}$ m.*

2. Podłoga pokoju ma kształt prostokąta. Jeden bok ma $6\frac{1}{2}$ m.
Powierzchnia pokoju to $34\frac{1}{8}$ m². Oblicz długość drugiego boku.

Obliczenia:

$$34\frac{1}{8} : 6\frac{1}{2} = \frac{273}{8} : \frac{13}{2} = \frac{273}{8} \cdot \frac{2}{13} = \frac{21}{4} = 5\frac{1}{4}$$

Odp.: *Drugi bok ma długość $5\frac{1}{4}$ m.*

3. Ola rozlała $10\frac{3}{4}$ litra soku do 6 szklanek.
Ile soku było w każdej szklance?

Obliczenia:

$$10\frac{3}{4} : 6 = \frac{43}{4} : 6 = \frac{43}{4} \cdot \frac{1}{6} = \frac{43}{24} = 1\frac{19}{24}$$

Odp.: *W każdej szklance było $1\frac{19}{24}$ litra soku.*

1. Oblicz.

a $\frac{1}{3}$ liczby 60

$$\frac{1 \cdot 60}{3} = \frac{60}{3} = 20$$

b $\frac{2}{10}$ liczby 100

$$\frac{2 \cdot \cancel{100}^{10}}{\cancel{10}_1} = 20$$

c $\frac{1}{9}$ liczby 99

$$\frac{1 \cdot 99}{9} = \frac{99}{9} = 11$$

d $\frac{3}{11}$ liczby 121

$$\frac{3 \cdot \cancel{121}^{11}}{\cancel{11}_1} = 33$$

Obliczając ułamek danej liczby, należy tę liczbę pomnożyć przez ułamek.

2. Znajdź wskazane liczby.

a $\frac{2}{7}$ tej liczby to 60

$$60 : 2 = 30$$

$$30 \cdot 7 = 210$$

b $\frac{1}{4}$ tej liczby to 120

$$120 \cdot 4 = 480$$

c $\frac{5}{9}$ tej liczby to 30

$$30 : 5 = 6$$

$$6 \cdot 9 = 54$$

3. W kinie było $\frac{4}{7}$ kobiet, czyli 80 osób.

Oblicz, ilu mężczyzn było w kinie.

Obliczenia:

$$\frac{4}{7} \text{ to } 80$$

$$80 : 4 = 20$$

$$20 \cdot 7 = 140$$

$$140 - 80 = 60$$

Odp.: *W kinie było 60 mężczyzn.*

1. Oblicz.

a $3,24 + 0,197 = 3,437$

b $6,04 + 3,009 = 9,049$

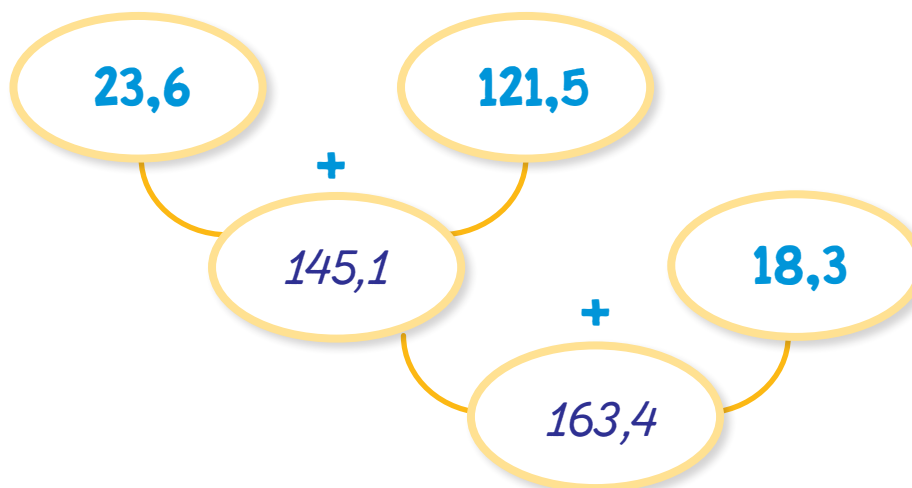
c $212,5 + 1,003 = 213,503$

d $99,9 + 0,123 = 100,023$

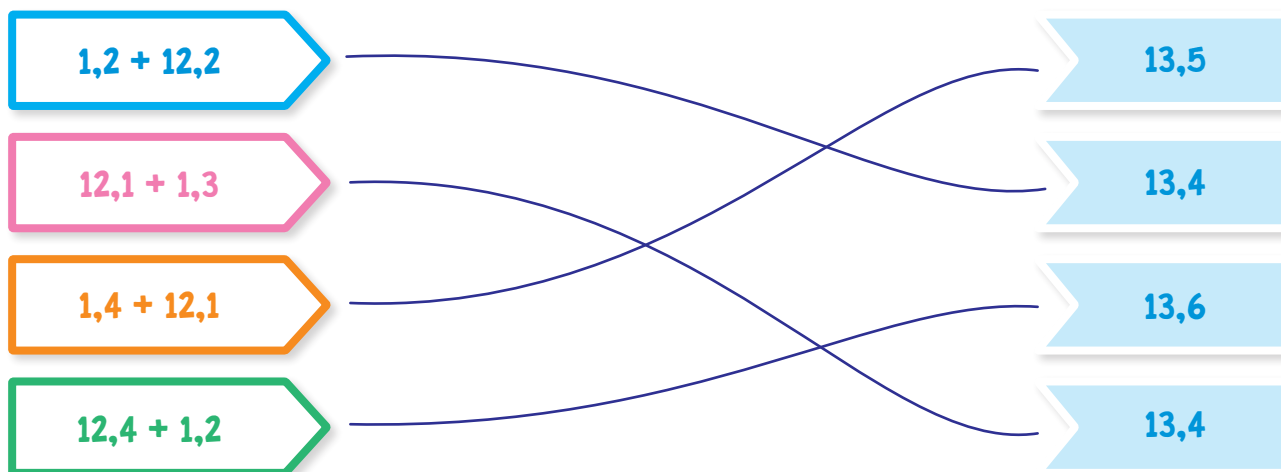
Pamiętaj, by dodawać do siebie cyfry w poszczególnych rzędach – zwracaj uwagę na położenie przecinka.

2. Oblicz.

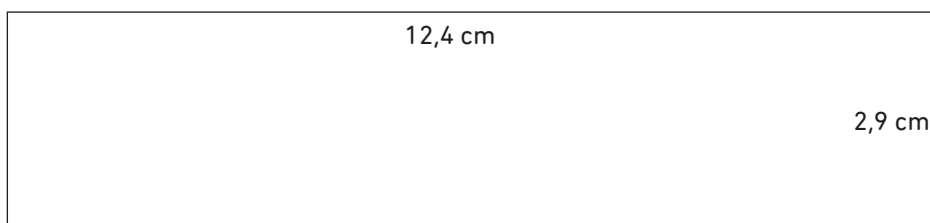

3. Połącz działania z wynikami.

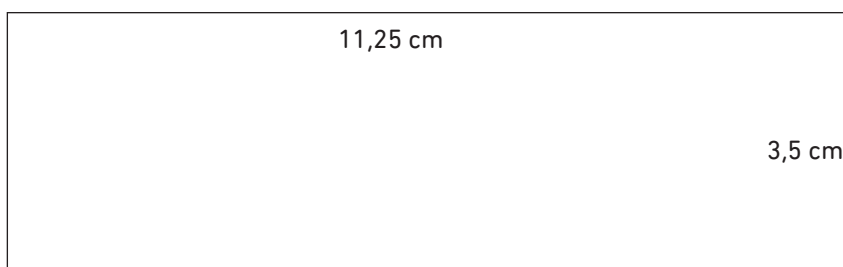
1. Oblicz obwód prostokąta.

a

$$\text{Obw}_{\square} = 12,4 + 12,4 + 2,9 + 2,9 = 30,6 \text{ cm}$$

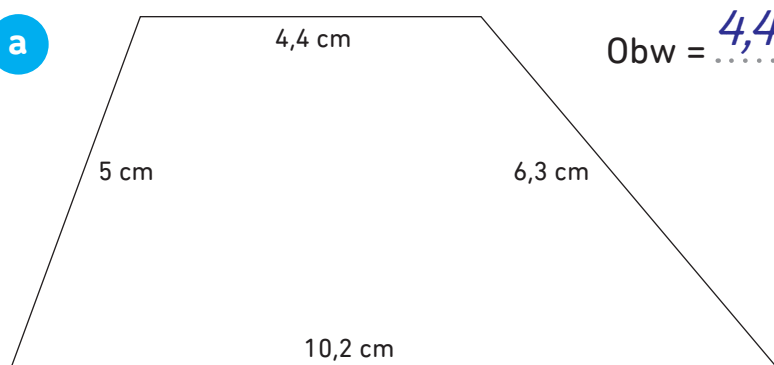
b

$$\text{Obw}_{\square} = 3,5 + 3,5 + 11,25 + 11,25 = 29,3 \text{ cm}$$

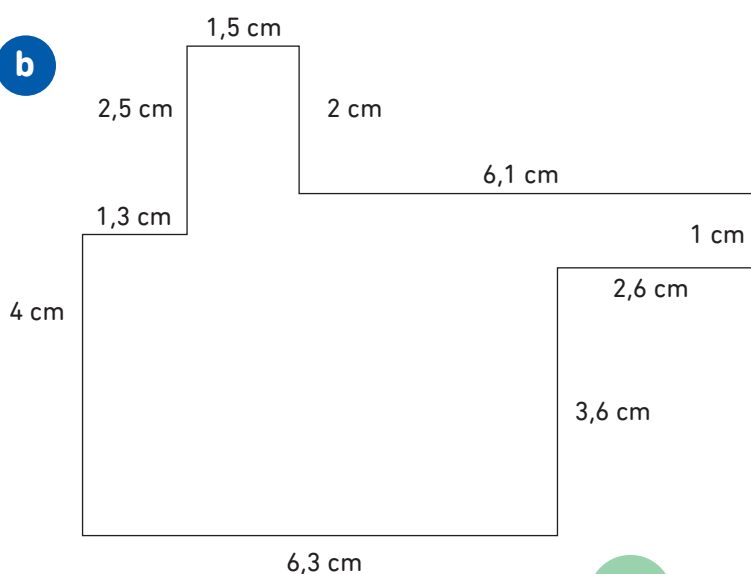
2. Oblicz obwód figur.

a

$$\text{Obw} = 4,4 + 6,3 + 10,2 + 5 = 25,9 \text{ cm}$$

b

$$\begin{aligned} \text{Obw} &= 4 + 1,3 + 2,5 + 1,5 + 2 + \\ &+ 6,1 + 1 + 2,6 + 3,6 + 6,3 = \\ &= 30,9 \text{ cm} \end{aligned}$$

1. Oblicz.

a $9,31 - 5,12 = 4,19$

b $120,5 - 12,33 = 108,17$

c $210 - 38,16 = 171,84$

d $99,9 - 75,103 = 24,797$

Pamiętaj
o położeniu
przecinka!

2. Rozwiąż równania.

a $16,4 - x = 3,9$ $16,4 - 12,5 = 3,9$

b $25,6 - 16,33 = x$ $9,27$

c $x - 0,263 = 12,563$ $12,826 - 0,263 = 12,563$

3. Oblicz.

1. Połącz działania z wynikami.

Results in hexagons:

- 235,12
- 237,3
- 360,3

Problems in hexagons:

$$\begin{array}{r} 537,8 \\ - 300,5 \\ \hline 237,3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 693,9 \\ - 333,6 \\ \hline 360,3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 491,42 \\ - 256,3 \\ \hline 235,12 \end{array}$$

2. Trasa z Krakowa do Warszawy wynosi 289,33 km. Trasa z Warszawy do Gdyni wynosi 425,22 km. Oblicz:

a Jaka jest długość obu tras?

$$\begin{array}{r} 289,33 \\ + 425,22 \\ \hline 714,55 \end{array}$$

Odp.: *Długość obu tras wynosi 714,55 km.*

b O ile km jest dłuższa trasa z Warszawy do Gdyni?

$$\begin{array}{r} 425,22 \\ - 289,33 \\ \hline 135,89 \end{array}$$

Odp.: *Trasa z Warszawy do Gdyni jest dłuższa o 135,89 km.*

Zapisując dodawanie pisemne, pamiętaj o tym, by przecinek zawsze znajdował się pod przecinkiem.

1. Oblicz.

a $12,3 \cdot 10 =$

b $145,98 \cdot 10 =$

c $32,425 \cdot 100 =$

d $0,9876 \cdot 100 =$

Ułamki dziesiętne mnożysz podobnie jak liczby naturalne, a liczbę miejsc po przecinku w czynnikach sumujesz i odcinasz w iloczynie, licząc miejsca od strony prawej.

$0,2 \cdot 0,03 = 0,006$

1 miejsce po przecinku

+

2 miejsca po przecinku

=

3 miejsca po przecinku

2. Oblicz.

a $0,4 \cdot 1,12 =$

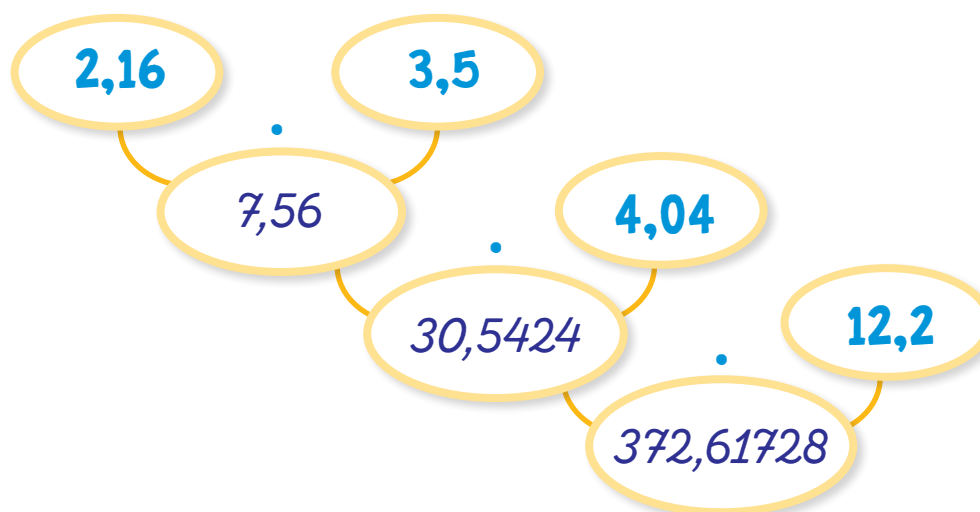
b $2,32 \cdot 0,95 =$

c $0,07 \cdot 1,4 =$

d $1,4 \cdot 0,02 \cdot 1,13 =$

3. Oblicz.

1. Uzupełnij.

a $4,5 \cdot \boxed{6,3} = 28,35$

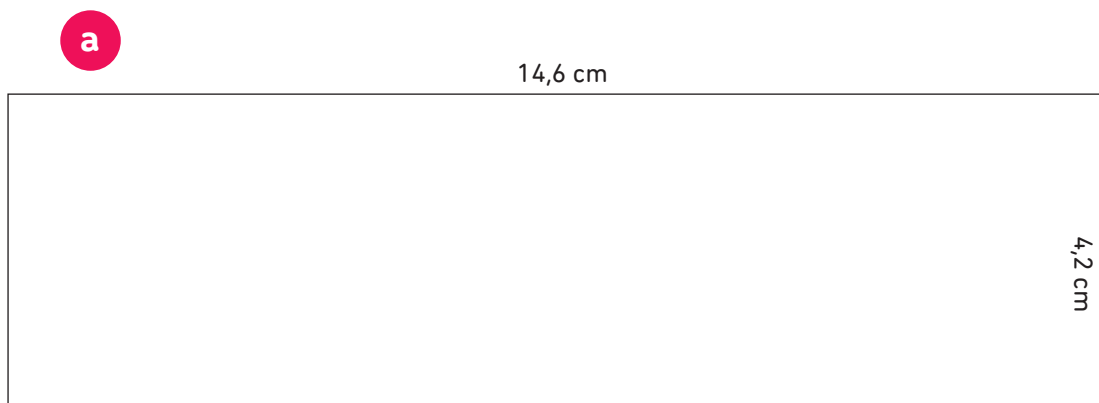
b $\boxed{5,5} \cdot 13,5 = 74,25$

c $\boxed{1,4} \cdot \boxed{10,35} = 14,49$

d $\boxed{6,9} \cdot 7,3 = 50,37$

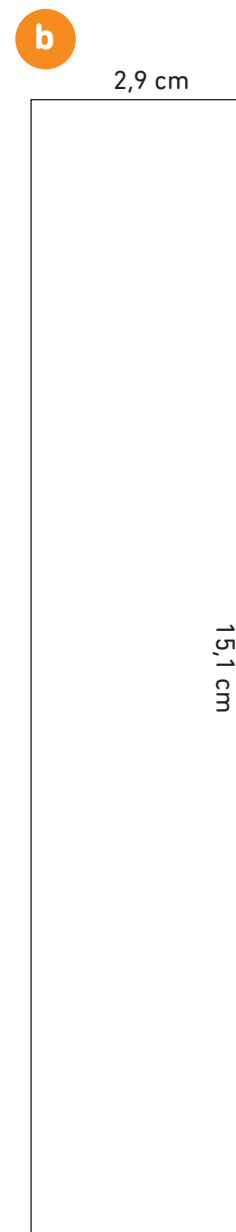
Rozwiązanie przykładowe!

2. Oblicz pole prostokąta.

a) $P_{\square} = a \cdot b = 14,6 \cdot 4,2 = 61,32 \text{ cm}^2$

b) $P_{\square} = a \cdot b = 15,1 \cdot 2,9 = 43,79 \text{ cm}^2$

Pamiętaj o wzorze na pole prostokąta:

$P_{\square} = a \cdot b$

1. Oblicz.

a $5,62 : 2 = 2,81$

b $14,44 : 2 = 7,22$

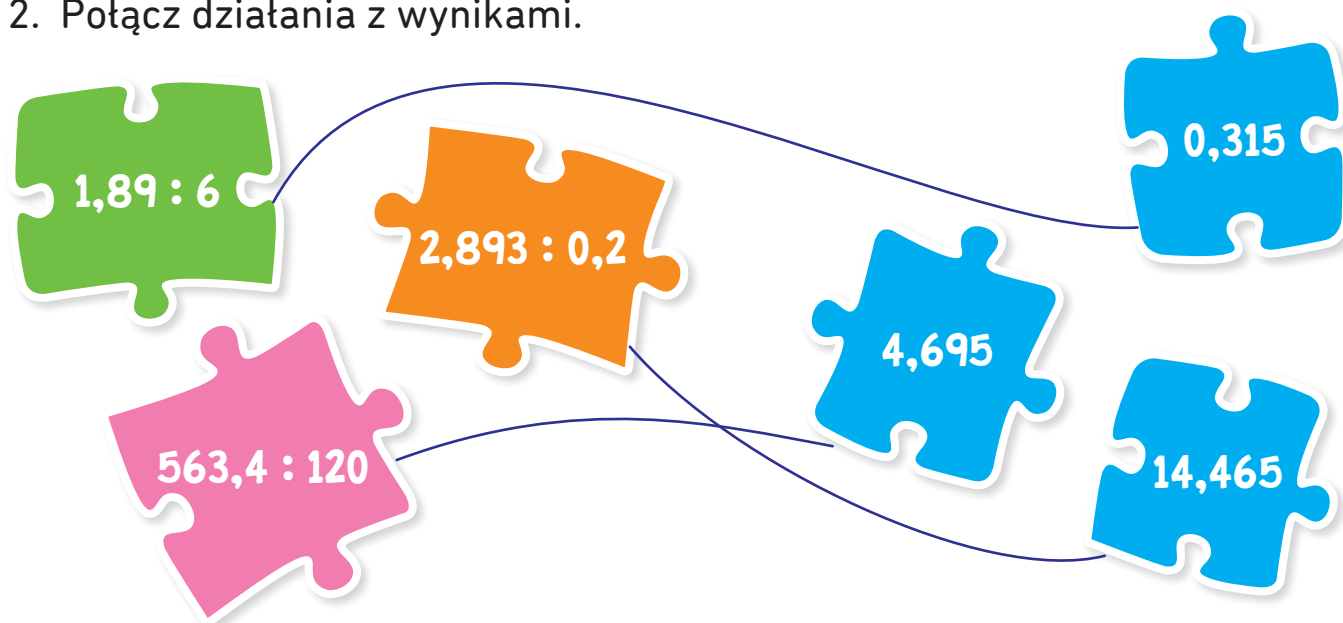
c $25,55 : 5 = 5,11$

d $100,40 : 4 = 25,1$

Liczby dziesiętne dzielimy jak naturalne, pamiętając o przecinku.

2. Połącz działania z wynikami.

3. W ciągu roku pan Rafał zarobił 55,8 tys. zł. Dostał dodatkowo premię na święta w wysokości 2,4 tys. zł. Ile złotych średnio zarobił pan Rafał w ciągu miesiąca?

Obliczenia:

$$55\ 800 + 2400 = 58\ 200$$

$$58\ 200 : 12 = 4850\ \text{zł}$$

Odp.: *Średnio w ciągu miesiąca pan Rafał zarobił 4850 zł.*

1. W każdej liczbie zakreśl w kółko daną cyfrę.

a cyfra jedności

15,4   16,22   0,8   121,5   1001,9

b cyfra dziesiątek

75,8   123,15   0,08   235,231   10013,15

c cyfra części dziesiętnych

314,78   123,456   0,09   0,051   729,13

d cyfra części setnych

130,89   0,075   3,999   614,82   1,0005

2. Zaokrąglij liczby.

a do części dziesiątych:

$$0,5126 \approx 0,5$$

$$5,0981 \approx 5,1$$

$$121,0777 \approx 121,1$$

b do części tysięcznych:

$$10,4215 \approx 10,422$$

$$9,9998 \approx 10$$

$$0,12345 \approx 0,123$$

Jeżeli to jedna z cyfr: 0, 1, 2, 3 lub 4 – zaokrąglamy „w dół”,
Jeżeli jest to cyfra: 5, 6, 7, 8 lub 9 – zaokrąglamy „w górę”.
Zaokrąglenie oznaczamy symbolem: $\approx$

1. Zaokrąglij liczbę 765,35467 do:

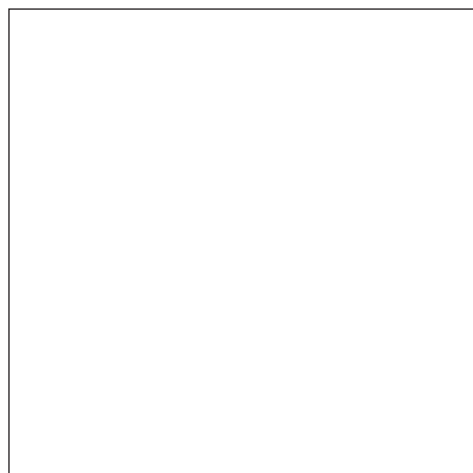
- a części dziesiątych: $765,35467 \approx 765,4$
- b części setnych: $765,35$
- c części tysięcznych: $765,355$
- d jednościami: 765
- e dziesiątek: 770

2. Oblicz pole kwadratu. Wynik zaokrąglij do jednego miejsca po przecinku.

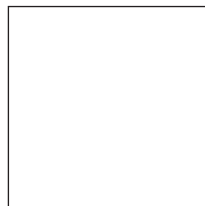
a

6,2 cm

b

2,7 cm

$$a) P_{\square} = a \cdot a = a^2 = 6,2 \cdot 6,2 = 38,44 \text{ cm}^2$$

$$38,44 \approx 38,4$$

$$b) P_{\square} = a \cdot a = a^2 = 2,7 \cdot 2,7 = 7,29 \text{ cm}^2$$

$$7,29 \approx 7,3$$

1. Zapisz w postaci dziesiętnej.

a $\frac{2}{3} = 0,6$

b $\frac{2}{11} = 0,18$

c $\frac{3}{13} = 0,230769$

d $\frac{8}{9} = 0,8$

Ułamki zwykłe możesz zamienić na dziesiętne na dwa sposoby:

- można rozszerzyć mianownik ułamka do 10, 100, 1000 itd. (ale nie zawsze jest to możliwe) lub
- podzielić licznik przez mianownik:

$$\frac{11}{50} = 11 : 50 = 0,22$$

$$\begin{array}{r} 0,22 \\ 11,00 : 50 \\ - 100 \\ \hline 100 \\ - 100 \\ \hline = = = \end{array}$$

2. Podaj wynik do 4 cyfry po przecinku w każdym ułamku.

a $\frac{6}{11} = 0,5454$

b $\frac{3}{33} = 0,0909$

c $\frac{1}{3} = 0,3333$

d $\frac{3}{55} = 0,0545$

Ułamki dziesiętne mogą mieć **rozwińcie skończone lub nieskończone okresowe**.

Ten drugi przypadek występuje, kiedy dzielenie licznika przez mianownik nigdy się nie kończy, np.

$$\frac{1}{3} = 0,33333... \text{ czyli } 0,(3)$$

3. Rozwiń ułamki do trzeciej cyfry po przecinku.

a $5,(3) = 5,333$

b $0,2(13) = 0,213$

c $5,12(4) = 5,124$

d $0,00(3) = 0,003$

1. Oblicz.

a $2\frac{1}{4} + 5,2 = 2,25 + 5,2 = 7,45$

b $0,4 \cdot 3 - \frac{1}{5} = \frac{4}{10} \cdot 3 - \frac{1}{5} = \frac{4 \cdot 3}{10} - \frac{1}{5} = \frac{12}{10} - \frac{2}{10} = \frac{10}{10} = 1$

c $\left(5\frac{3}{4} + 2\frac{1}{2}\right) \cdot 10 = \left(5\frac{3}{4} + 2\frac{2}{4}\right) \cdot 10 = 7\frac{5}{4} \cdot 10 = \frac{33}{4} \cdot 10 = \frac{330}{4} = 82\frac{2}{4} = 82\frac{1}{2}$

d $\left(10\frac{2}{5} - 3\frac{3}{10}\right) : \frac{1}{10} = \left(10\frac{4}{10} - 3\frac{3}{10}\right) : \frac{1}{10} = 7\frac{1}{10} \cdot 10 = \frac{71}{10} \cdot 10 = 71$

2. Rafał kupił $5\frac{1}{2}$ kilograma truskawek po 22 zł za kilogram oraz 3,2 kilograma czereśni po 19 zł za kilogram. Oblicz, ile zapłacił.

Obliczenia:

$$5\frac{1}{2} \cdot 22 = 5,5 \cdot 22 = 121 \text{ zł}$$

$$3,2 \cdot 19 = 60,80 \text{ zł}$$

$$121 + 60,80 = 181,80 \text{ zł}$$

Odp.: *Rafał zapłacił 181,80 zł.*

3. Telewizor kosztuje 4800 zł, kupując na raty płacimy $\frac{1}{4}$ więcej. Ile kosztuje ten telewizor w zakupie ratalnym?

Obliczenia:

$$\frac{1}{4} \cdot 4800 = \frac{1 \cdot 4800}{4} = 1200$$

$$4800 + 1200 = 6000 \text{ zł}$$

Odp.: *W systemie ratalnym telewizor kosztuje 6000 zł.*

1. Oblicz.

a $30 + (-55) =$

b $400 + (-220) =$

c $(-48) + (-32) =$

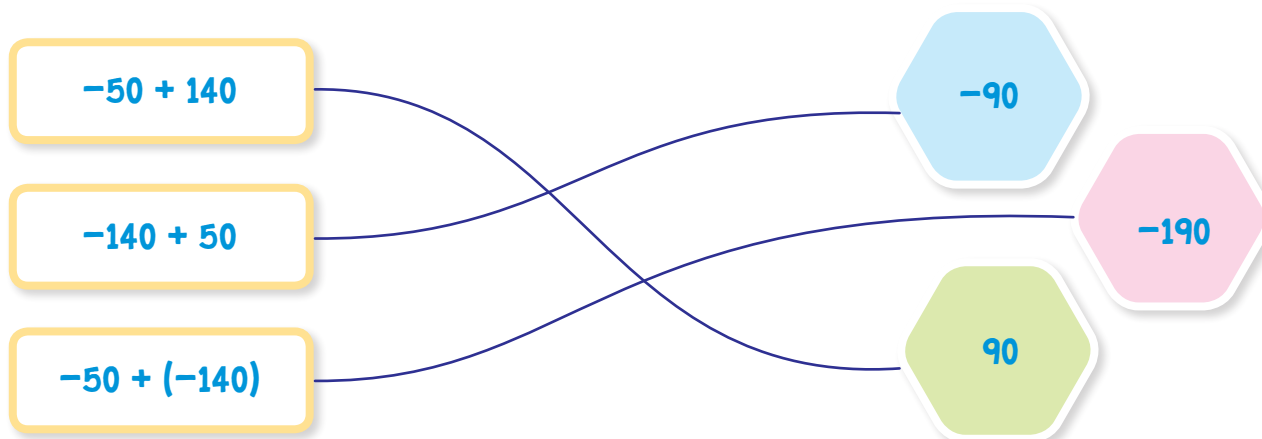
d $(-100) + 213 =$

Czasem w działaniu pojawiają się obok siebie dwa znaki.

Można **zastąpić je jednym**, trzymając się zasad:

- dodawanie liczby ujemnej zastępujemy odejmowaniem:
 $+ (-) = -$
- odejmowanie liczby ujemnej zastępujemy dodawaniem:
 $- (-) = +$

2. Połącz działania z wynikami.

3. W nocy temperatura wynosiła -8° Celcjusza. W ciągu dnia wzrosła o 10 stopni. Ile wynosiła temperatura w ciągu dnia?

Obliczenia:

$-8 + 10 = 2$

Odp.: *W ciągu dnia temperatura wynosiła 2°C .*

1. Oblicz.

a $0 - 14 =$

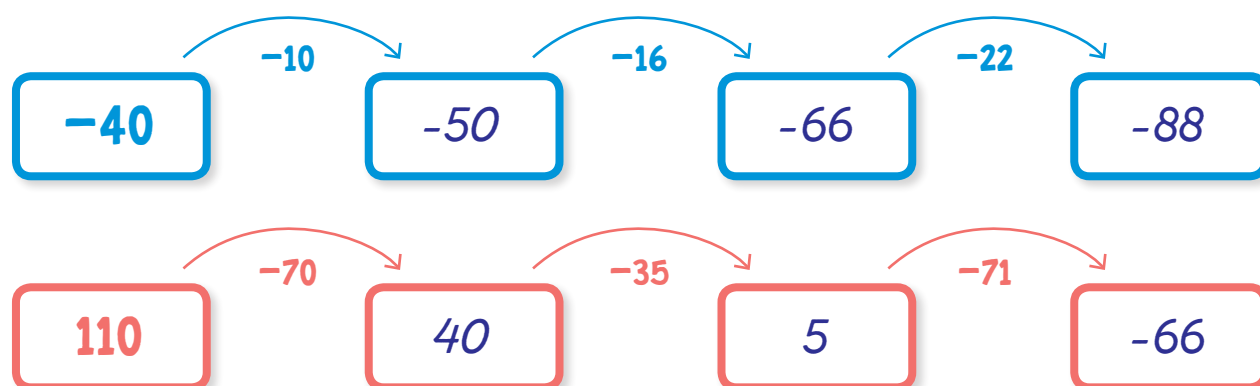
b $30 - (-58) =$

c $20 - 180 =$

d $-35 - 15 =$

2. Uzupełnij.

3. Rozwiąż równania.

a $810 - x = -20$

$$810 + 20 = x$$

$$x = 830$$

$$810 - 830 = -20$$

b $x - 45 = -150$

$$150 - 45 = -x \qquad -105 - 45 = -150$$

$$-x = 105$$

$$x = -105$$

c $410 - (-29) = x$

$$410 + 29 = 439$$

1. Oblicz.

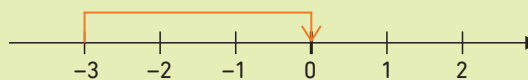
a $|30 - 72| =$

b $|-12 + 42| =$

c $|-31 - 49| =$

d $|100 - (-80)| =$

Odległość liczby (na osi liczbowej) od zera nazywamy **wartością bezwzględną**.

$|-3| = 3$

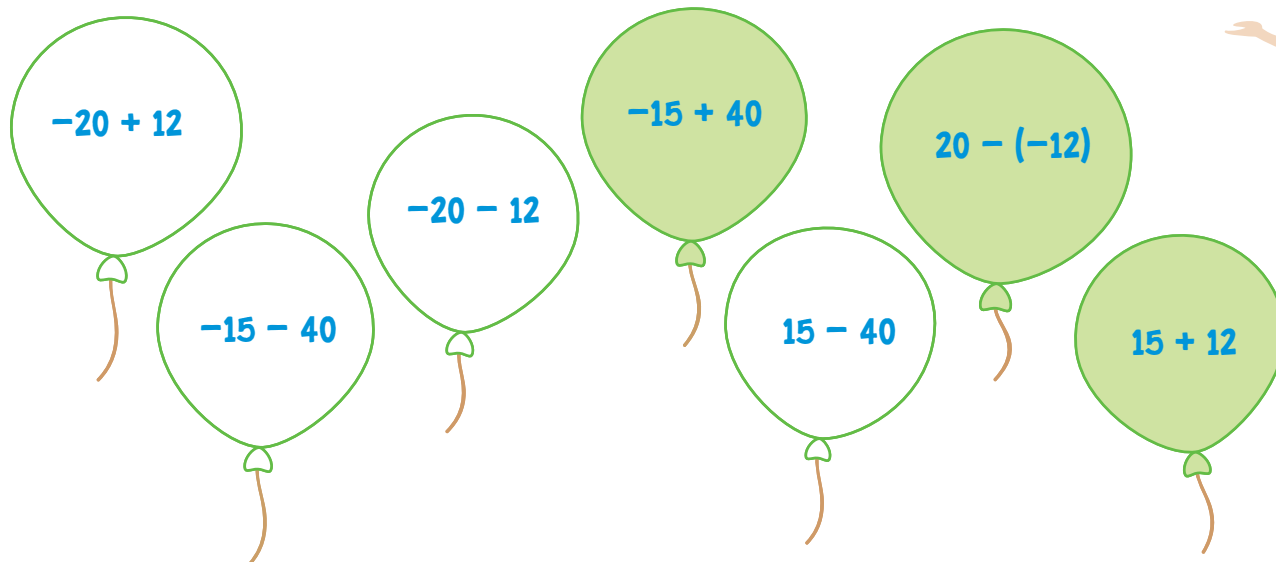
Czytamy: wartość bezwzględna liczby -3 wynosi 3.

Inaczej mógłbyś to powiedzieć tak: odległość liczby -3 od zera wynosi 3.

Ale odległość liczby 3 od zera również wynosi 3, więc $|3| = 3$.

2. Pokoloruj balony z wynikiem większym niż 10.

3. W poniedziałek pan Jan miał na koncie 1510 zł. W środę stan konta pana Jana wynosił -723 zł. Oblicz, o ile złotych zmniejszył się stan konta.

Obliczenia:

$1510 - x = -723$

$1510 + 723 = 2233 \text{ zł}$

$723 + 1510 = 2233$

Odp.: *Stan konta zmniejszył się o 2233 zł.*

1. Oblicz.

a $12 \cdot (-5) = \underline{-60}$

b $(-4) \cdot 21 = \underline{-84}$

c $(-10) \cdot (-12) = \underline{120}$

d $(-8) \cdot (-9) = \underline{72}$

Pamiętaj!

- Jeżeli w mnożeniu bierze udział parzysta liczba czynników ujemnych, wynik mnożenia jest liczbą dodatnią.
- Jeżeli w mnożeniu bierze udział nieparzysta liczba czynników ujemnych, wynik jest liczbą ujemną.
- Liczba czynników dodatnich nie wpływa na znak wyniku.

2. Oblicz.

a $(-4)^2 = \underline{16}$

b $(-5)^3 = \underline{-125}$

c $(-12)^1 = \underline{-12}$

d $(-10)^4 = \underline{10\ 000}$

Reguła podana w zadaniu 1 dotyczy również potęgowania.

3. Ustal znak iloczynu bez obliczeń.

a $(-3) \cdot 5 \cdot (-12)$ ..... **+**

b $4 \cdot 5 \cdot (-16) \cdot 2 \cdot (-8)$ ..... **+**

c $(-1) \cdot (-1) \cdot (-1) \cdot 1 \cdot 1$ ..... **-**

d $13 \cdot (-5) \cdot (-8) \cdot 9 \cdot (-3) \cdot 0$ **0**

1. Oblicz.

a $100 : (-5) = \underline{-20}$ .....

b $(-36) : (-4) = \underline{9}$ .....

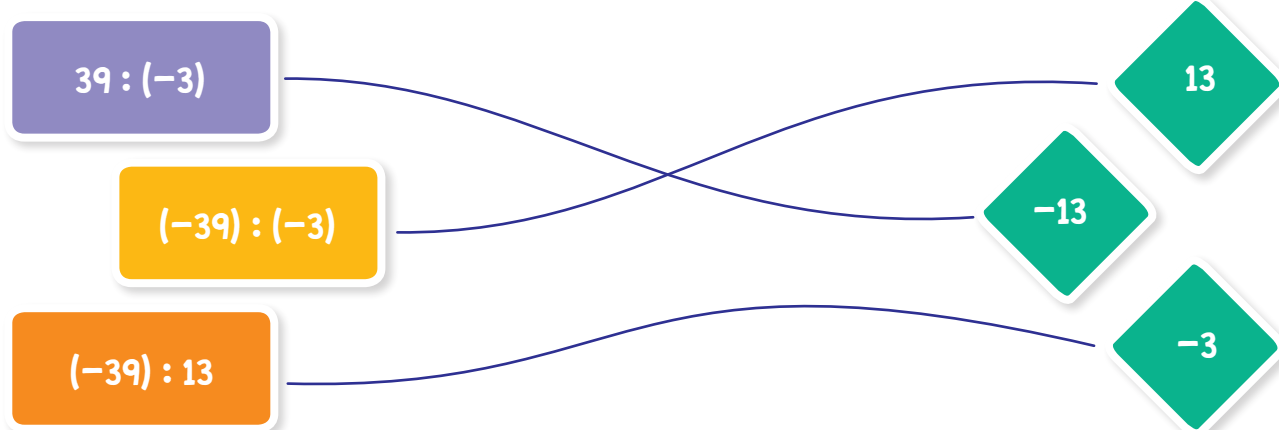
c $72 : (-9) = \underline{-8}$ .....

d $(-180) : 10 = \underline{-18}$ .....

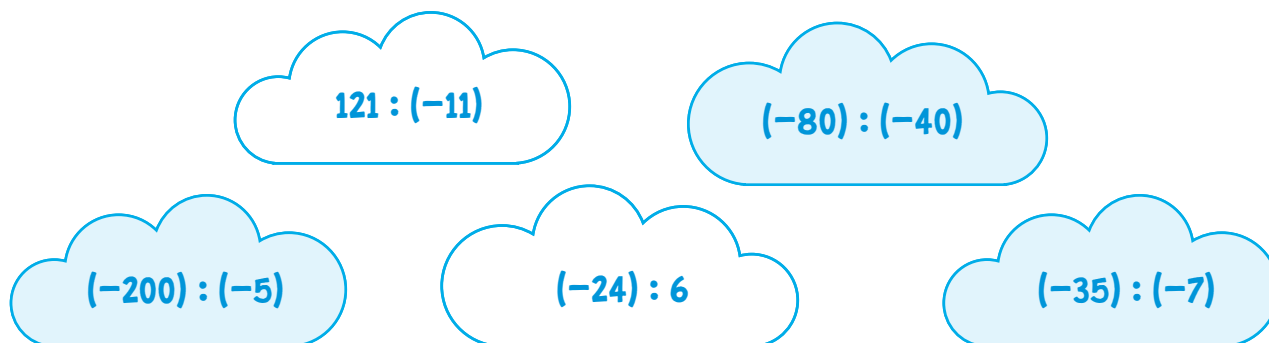
Pamiętaj!

- Jeżeli obie liczby występujące w dzieleniu (dzielna i dzielnik) są ujemne, wynik dzielenia jest **liczbą dodatnią**.
- Jeżeli tylko jedna z liczb występujących w dzieleniu (dzielna lub dzielnik) jest ujemna, wynik jest **liczbą ujemną**.

2. Połącz działania z wynikami.

3. Pokoloruj działania z wynikami większymi od 0.

4. Uporządkuj liczby rosnąco.

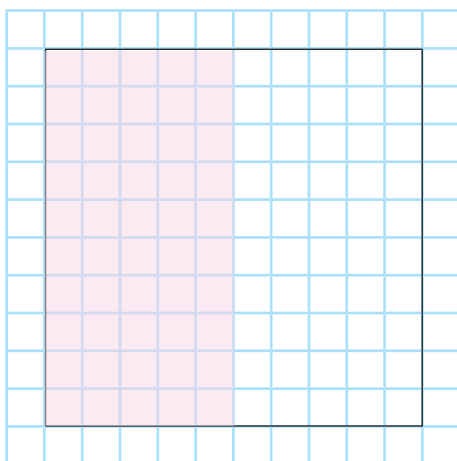
12   -120   0   -19   25   245   -92

$\underline{-120} < \underline{-92} < \underline{-19} < \underline{0} < \underline{12} < \underline{25} < \underline{245}$

1. Zamaluj podany procent i uzupełnij.

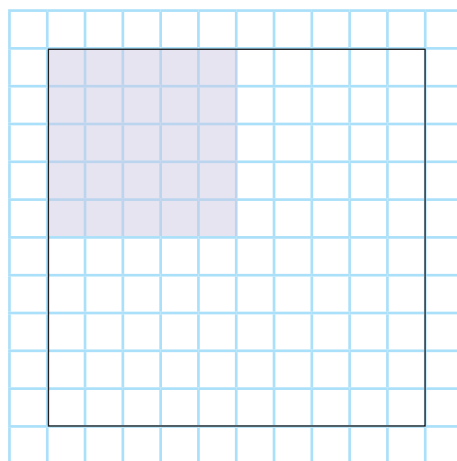
100 kratek = 100 %

a

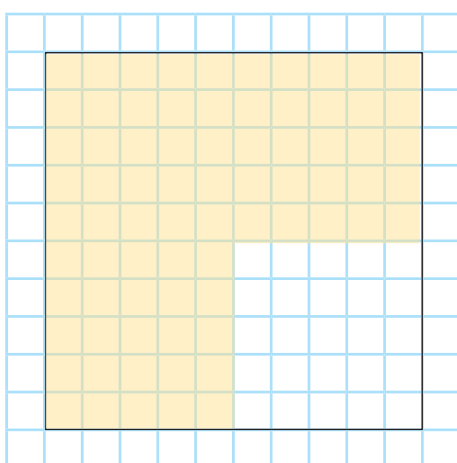
$50\% = 50 \text{ kratek} \dots\dots$

b

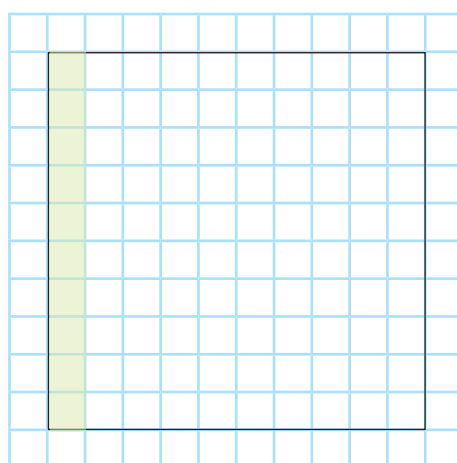
$25\% = \frac{1}{4} = \frac{25}{100} = 25 \text{ kratek} \dots\dots$

c

$\frac{3}{4} = 75 \text{ kratek} = 75\% \dots\dots$

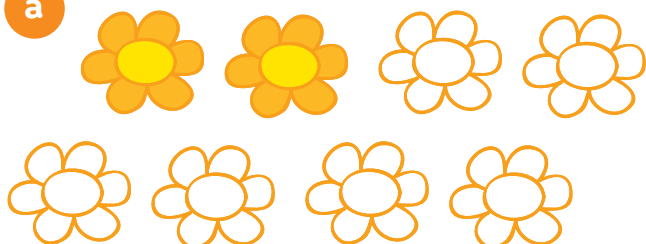
d

$10\% = \frac{10}{100} = 10 \text{ kratek} \dots\dots$

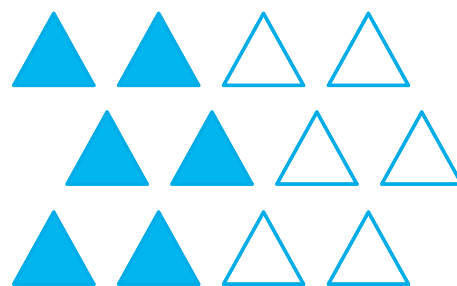
2. Pokoloruj podaną część i uzupełnij.

a

$\frac{1}{4} = \dots\dots 25\%$

b

$\frac{1}{2} = \dots\dots 50\%$

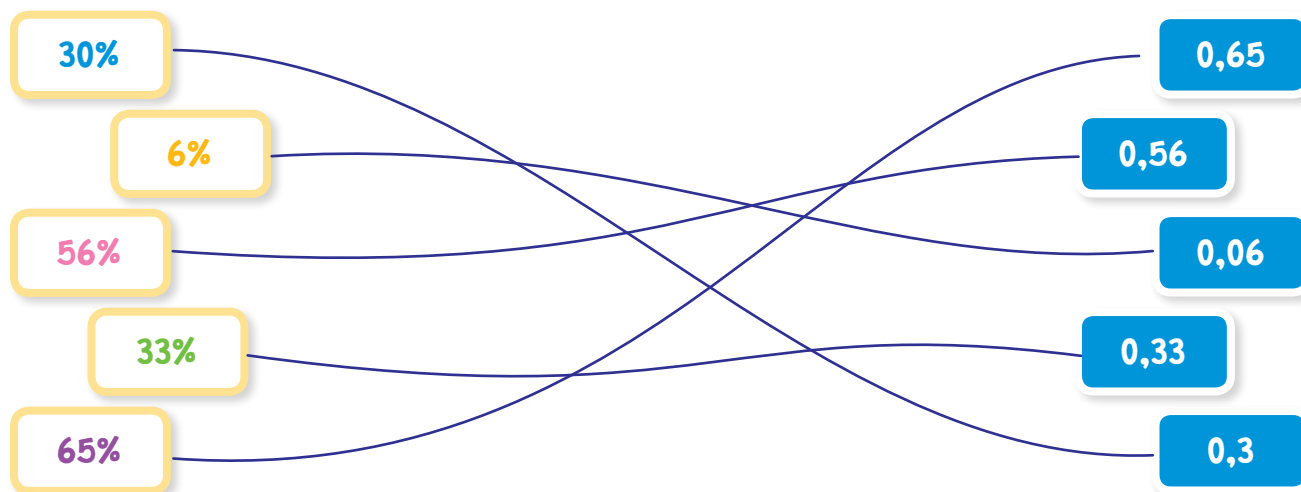
1. Oblicz.

- a** 25% liczby 60 $0,25 \cdot 60 = 15$
- b** 10% liczby 220 $0,10 \cdot 220 = 22$
- c** 15% liczby 300 $0,15 \cdot 300 = 45$
- d** 20% liczby 84 $0,2 \cdot 84 = 16,8$

Pamiętaj! Każdy procent można zamienić na ułamek dziesiętny. Po zamianie, aby obliczyć procent danej liczby, należy wykonać mnożenie.

2. Połącz liczby o tych samych wartościach.

3. Oblicz 30% liczby.

- a** 100 30 **c** 150 45
- b** 90 27 **d** 480 144

Procent nigdy nie występuje sam – zawsze jest częścią konkretnej całości.

2. Rafał poświęca 40% doby na sen. Oblicz, ile czasu śpi Rafał.

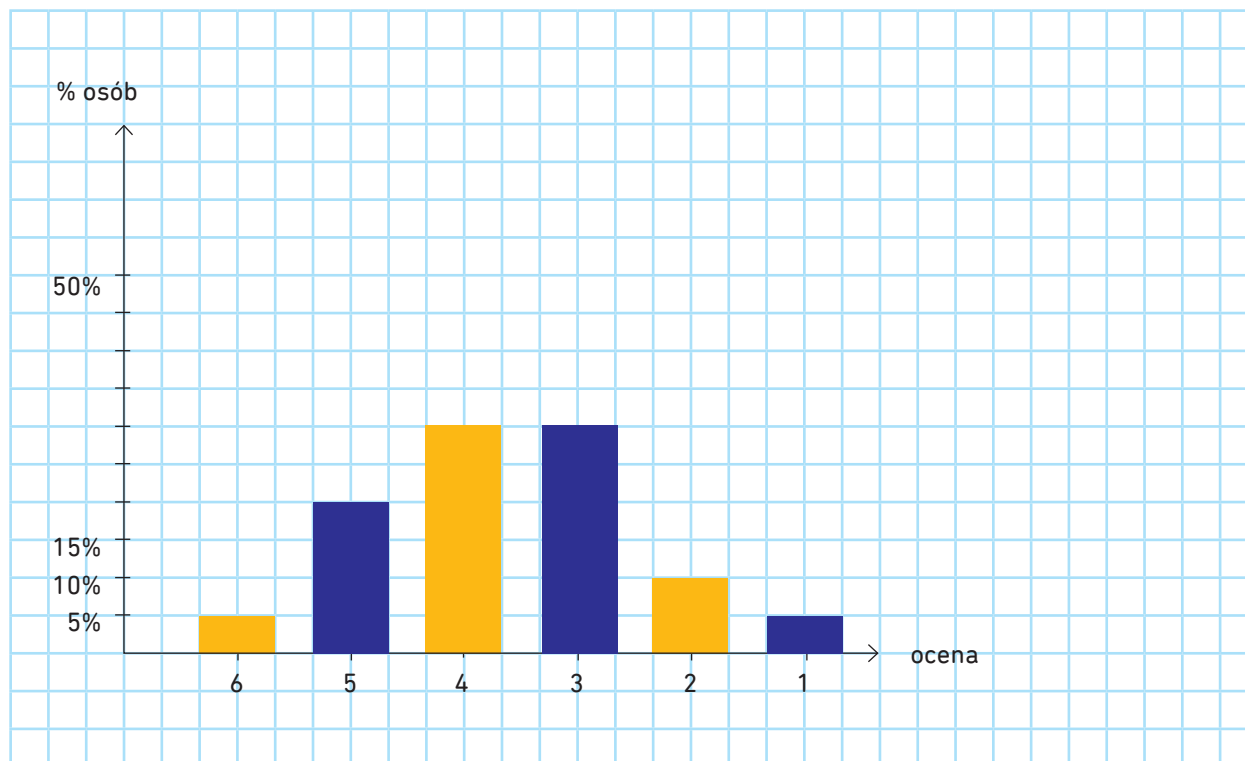
Obliczenia:

$40\% \cdot 24 = 0,4 \cdot 24 = 9,6 \text{ h}$
$0,6 \text{ h} = 0,6 \cdot 60 = 36 \text{ min}$
$9 \text{ h } 36 \text{ min}$

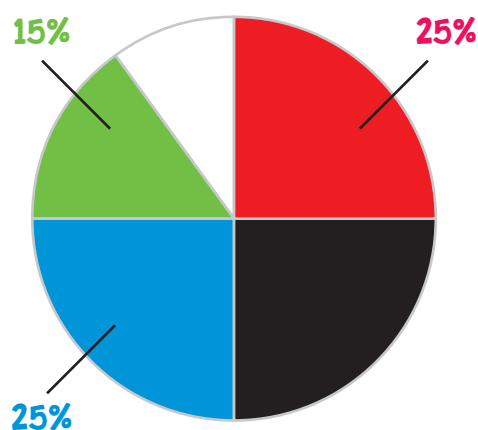
Odp.: *Rafał śpi po 9 h 36 min na dobę.*

1. Uzupełnij tabelę i diagram.

ocena	6	5	4	3	2	1
% OSÓB	5%	20%	30%	30%	10%	5%

2. Odpowiedz na pytania.

- a Jaki procent zajmuje kolor czarny?
25%
- b Jaki procent zajmuje kolor biały?
10%
- c Który kolor zajmuje najwięcej procent?
niebieski 25%
czarny 25%
czerwony 25%

1. Odczytaj dane z tabeli i uzupełnij.

a Kto wygrał zawody?
Jan

b Kto zajął ostatnie miejsce?
Ola

c Jaka była różnica punktów między Olą i Adamem?
 $60 - 40 = 20$

d Jaka była różnica punktów między Adamem i Janem?
 $70 - 60 = 10$

WYNIKI ZAWODÓW SPORTOWYCH

	runda I	runda II	runda III	razem
OLA	20	10	10	40
KASIA	30	10	10	50
ADAM	10	20	30	60
JAN	20	30	20	70

2. Oblicz, ile czasu zajmuje każda z czynności.

ROZKŁAD CZYNNOŚCI W CIĄGU DOBY

CZYNNOŚCI	SEN	NAUKA	ZABAWA	OBOWIĄZKI I INNE
czas przeznaczony	35%	12,5%	12,5%	40%

a sen *$35\% \cdot 24 = 8,4 h$*

b nauka *$12,5\% \cdot 24 = 3 h$*

c zabawa *3 h*

d obowiązki i inne *$40\% \cdot 24 = 9,6 h$*

1. Pan Rafał wpłacił do banku 25 000 zł na lokatę. Oprocentowanie w skali roku wynosi 3,5%. Oblicz, jaką kwotę dostanie pan Rafał po roku.

Obliczenia:

$$3,5\% \cdot 25\ 000 = 875$$

$$25\ 000 + 875 = 25\ 875$$

Odp.: *Po roku pan Rafał dostanie 25 875 zł.*

2. Spodnie kosztowały 240 zł. Cenę spodni obniżono o 15%. Ile teraz kosztują spodnie?

Obliczenia:

$$15\% \cdot 240 = 36$$

$$240 - 36 = 204\ \text{zł}$$

Odp.: *W piątek spodnie kosztują 204 zł.*

3. Telefon kosztował 1800 zł. Cena została obniżona o 20%. następnie wzrosła o 10%. Oblicz cenę telefonu po obniżce oraz podwyżce.

Obliczenia:

$$20\% \cdot 1800 = 360$$

$$1800 - 360 = 1440$$

$$10\% \cdot 1440 = 144$$

$$1440 + 144 = 1584$$

Odp.: *Po obniżce telefon kosztował 1440 zł, a po podwyżce 1584 zł.*

1. Oblicz:

a $(-9) + (-7) - 6 = -22$

b $45 : (-5) + 18 = 9$

c $(-100) : 4 + 6 \cdot (-3) = -43$

d $(-3)^2 + (-6)^2 - (-8)^2 = -19$

2. Porównaj liczby:

a $5 \cdot (-3) < (-5) + 15$

b $21 - (-9) > 32 : (-1)$

c $(-16) : (-4) = (-100) : (-25)$

d $0 + 28 - 29 < 18 - 28 + 18$

3. Oblicz:

a **10%** liczby **18** $\frac{10}{100} \cdot 18 = 0,1 \cdot 18 = 1,8$

b **20%** liczby **36** $\frac{20}{100} \cdot 36 = 0,2 \cdot 36 = 7,2$

c **5%** liczby **60** $\frac{5}{100} \cdot 60 = 0,05 \cdot 60 = 3$

d **36%** liczby **24** $\frac{36}{100} \cdot 24 = 0,36 \cdot 24 = 8,64$

e **120%** liczby **5** $\frac{120}{100} \cdot 5 = 1,2 \cdot 5 = 6$

1. Oblicz wartość.

a $P_{\Delta} = \frac{1}{2} \cdot a \cdot h$

$$a = 6 \quad h = 10$$

$$P_{\Delta} = \frac{1}{2} \cdot 6 \cdot 10 = 30$$

b $P_{\square} = a \cdot h$

$$a = 30 \quad h = 15$$

$$P_{\square} = a \cdot h = 30 \cdot 15 = 450$$

c $2a + 3b + 4c =$

$$a = 1 \quad b = 0 \quad c = 2$$

$$2a + 3b + 4c = 2 + 0 + 8 = 10$$

d $8x + 4 + 12y =$

$$x = 2 \quad y = 1$$

$$8x + 4 + 12y = 16 + 4 + 12 = 32$$

e $V = \frac{1}{3} \cdot a^2 \cdot H$

$$a = 8 \quad H = 11$$

$$V = \frac{1}{3} \cdot a^2 \cdot H = \frac{1}{3} \cdot 64 \cdot 11 = \frac{704}{3} = 234 \frac{2}{3}$$

f $x(3 + a) + 8b =$

$$x = 2 \quad a = 3 \quad b = 2,5$$

$$x(3 + a) + 8b = 2(3 + 3) + 20 = 32$$

1. Prostokąt ma boki równe: $2a$, $3a + 5$. Zapisz za pomocą wyrażenia algebraicznego pole i obwód prostokąta.

$$\text{Obw}_{\square} = 2a + 2a + 3a + 5 + 3a + 5 = 10a + 10$$

$$P_{\square} = 2a \cdot (3a + 5) = 6a^2 + 10a$$

2. Ania jest o 2 lata starsza od Kasi. Napisz wyrażenie algebraiczne opisujące wiek dziewczynek.

Obliczenia:

Kasia: x	$x + x + 2 = 2x + 2$
Ania: $x + 2$	

Odp.: Dziewczynki mają razem $2x + 2$ lat.

3. Zeszyt jest o 2,50 zł droższy od ołówka. Ile trzeba zapłacić za 4 zeszyty i 10 ołówków? Zapisz wyrażenie algebraiczne.

Obliczenia:

oówek: x	$4(x + 2,50) + 10x$
zeszyt: $x + 2,50$ zł	$4x + 10 + 10x$
	$14x + 10$

Odp.: Za 4 zeszyty i 10 ołówków trzeba zapłacić $14x + 10$ zł.

1. Rozwiąż równania.

a $2x + 7 = 17$

$$2x + 7 = 17$$

$$2x = 10 \quad | : 2$$

$$x = 5$$

b $5x + 8 = 2x + 17$

$$5x + 8 = 2x + 17$$

$$3x = 9 \quad | : 3$$

$$x = 3$$

c $3x - 5 = 25$

$$3x - 5 = 25$$

$$3x = 30 \quad | : 3$$

$$x = 10$$

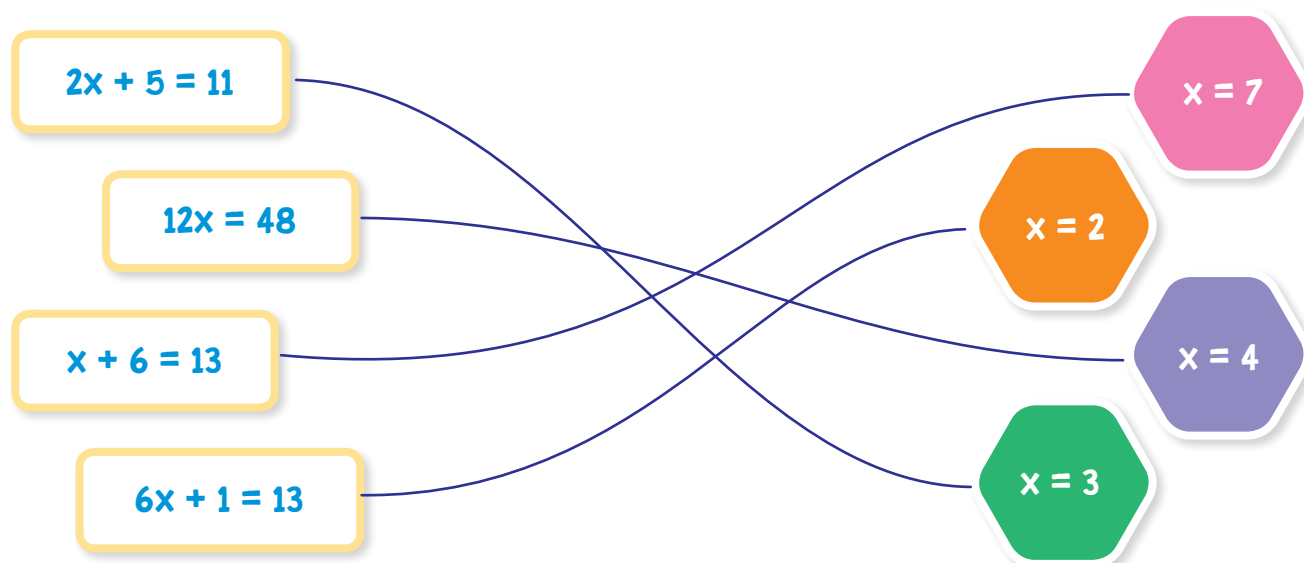
d $45 = 3x + 15$

$$45 = 3x + 15$$

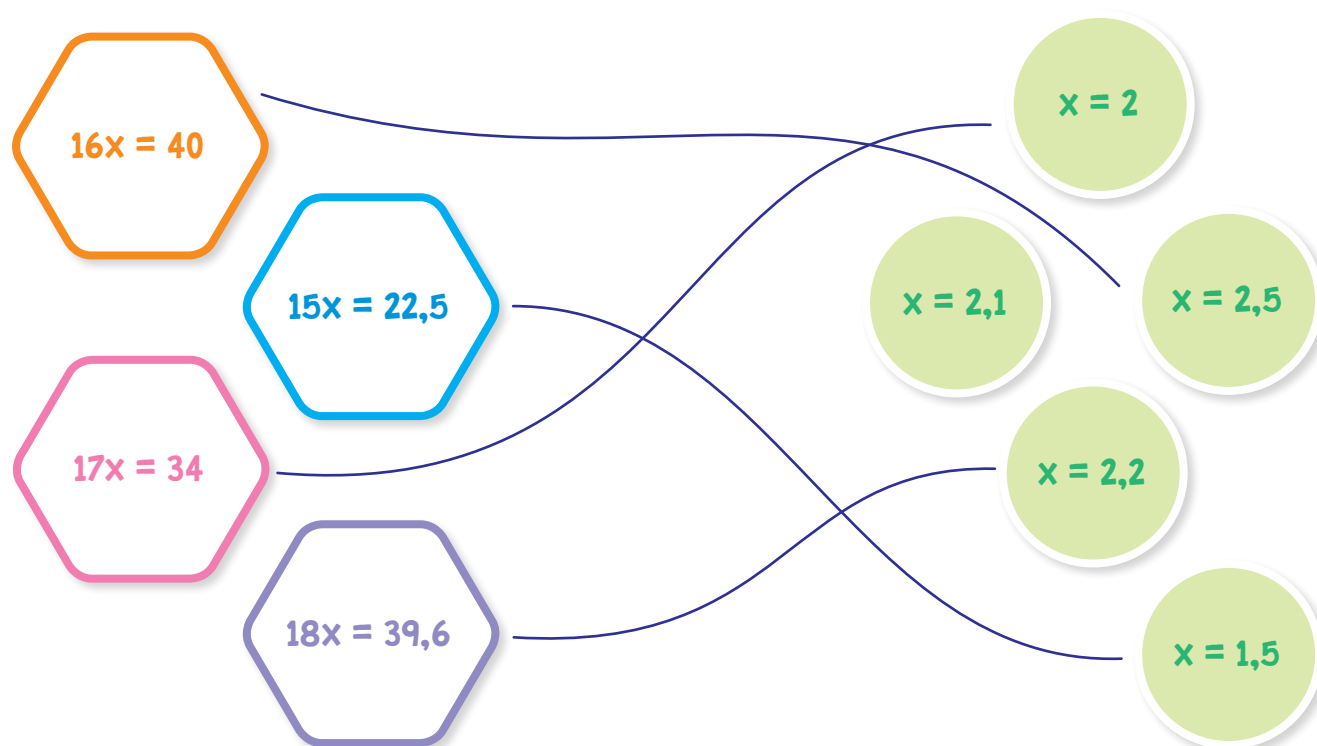
$$30 = 3x \quad | : 3$$

$$10 = x$$

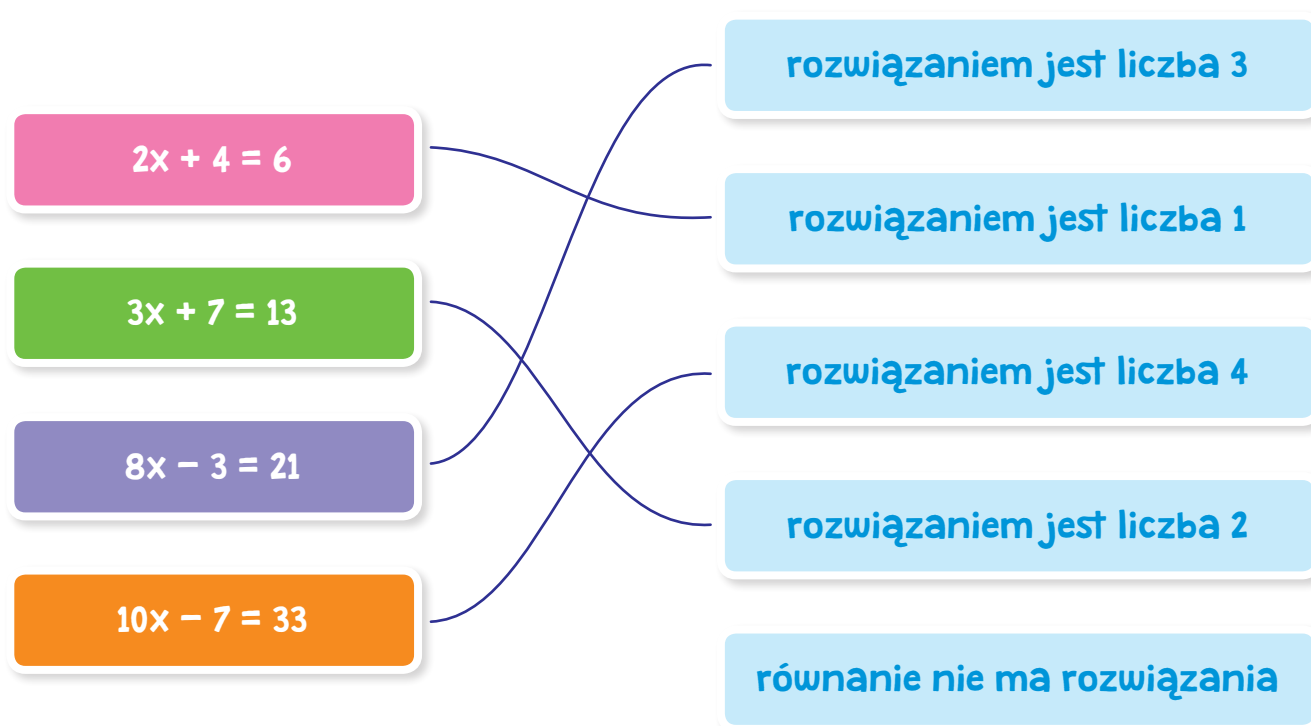
2. Potocz równanie z wynikiem.

1. Połącz równania z ich rozwiązaniami.

2. Połącz równania z opisami.

1. Piotrek i Krzysiek zbierali znaczki. Piotrek zebrał o 70 znaczków więcej niż Krzys. Oblicz, ile znaczków zebrał każdy chłopiec, jeśli razem mieli 340 znaczków.

Obliczenia:

Piotrek	- $x + 70$	} 340	$x + x + 70 = 340$ $2x = 270 \quad : 2$ $x = 135$	$135 + 70 = 205$
Krzys	- x			

Odp.: *Krzys zebrał 135 znaczków, a Piotrek 205.*

2. Na wycieczkę pojechało 57 uczniów. Chłopców było 2 razy więcej niż dziewczyn. Oblicz, ilu chłopców, a ile dziewczyn pojechało na wycieczkę.

Obliczenia:

dziewczynki	- x	} 57	$x + 2x = 57$ $3x = 57 \quad : 3$ $x = 19$	$2 \cdot 19 = 38$
chłopcy	- $2x$			

Odp.: *Na wycieczkę pojechało 19 dziewczynek i 38 chłopców.*

3. W trójkącie równoramiennym ramię jest 3 razy dłuższe od podstawy. Obwód trójkąta wynosi 42 cm. Oblicz długości boków.

Obliczenia:

$3x + 3x + x = 42$ $7x = 42 \quad : 7$ $x = 6$	
--	--

Odp.: *Boki trójkąta mają długość 6 cm, 18 cm, 18 cm.*

1. Uzupełnij.

a

$x = \underline{15} \dots\dots$

b

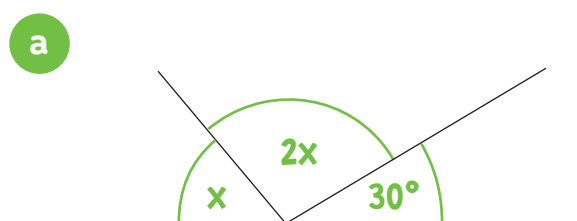
$x = \underline{11} \dots\dots$

c

$x = \underline{3} \dots\dots$

2. Zapisz i rozwiąż odpowiednie równanie.

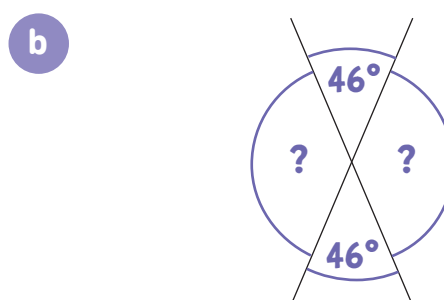

$$x + 2x + 30^\circ = 180^\circ$$

$$3x = 150^\circ \quad | : 3$$

$$x = 50^\circ$$

$$2x = 100^\circ$$

$$x + 46^\circ = 180^\circ$$

$$x = 134^\circ$$

1. Oblicz drogę.

a $v = 60 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 2 \text{ h}$ $s = 120 \text{ km}$

b $v = 55 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 4 \text{ h}$ $s = 220 \text{ km}$

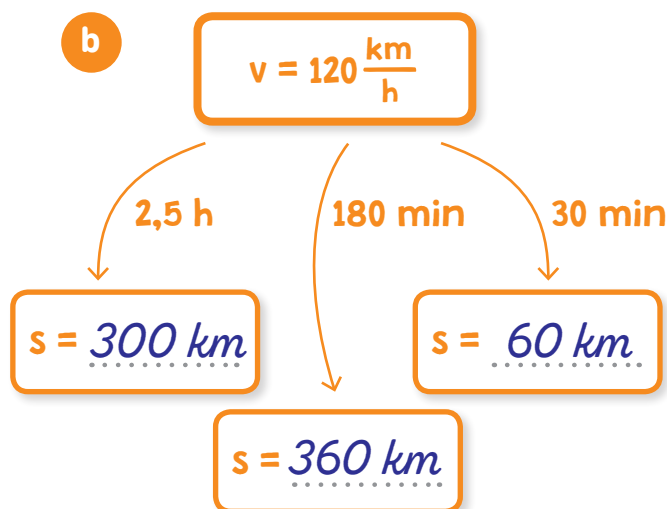
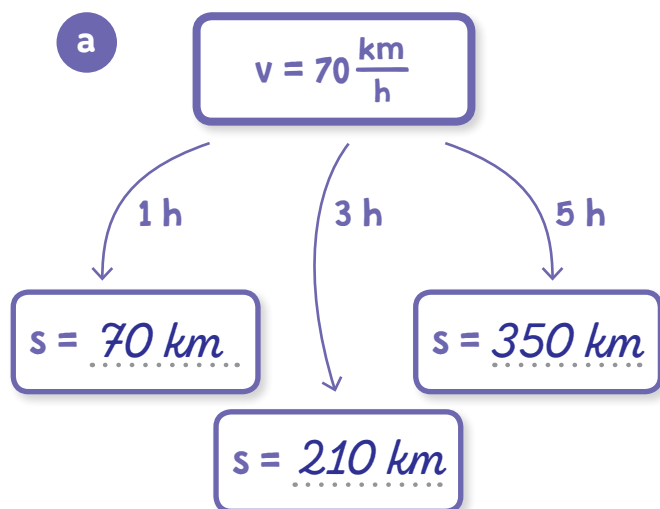
c $v = 90 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 1,5 \text{ h}$ $s = 135 \text{ km}$

d $v = 40 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ $t = 30 \text{ s}$ $s = 1200 \text{ m}$

Droga = prędkość · czas
 $s = v \cdot t$

2. Uzupełnij.

3. Michał jedzie z prędkością $65 \frac{\text{km}}{\text{h}}$. Oblicz, jaką drogę pokona w ciągu 5 h.

Obliczenia:

$$65 \frac{\text{km}}{\text{h}} \cdot 5 \text{ h} = 325 \text{ km}$$

Odp.: W ciągu 5 h pokona 325 km.

1. Oblicz prędkość.

a $s = 400 \text{ km}$ $t = 4 \text{ h}$ $v = 100 \frac{\text{km}}{\text{h}}$

b $s = 120 \text{ km}$ $t = 5 \text{ h}$ $v = 24 \frac{\text{km}}{\text{h}}$

c $s = 80 \text{ km}$ $t = 30 \text{ min}$ $v = 160 \frac{\text{km}}{\text{h}}$

d $s = 420 \text{ m}$ $t = 70 \text{ min}$ $v = 6 \frac{\text{m}}{\text{min}}$

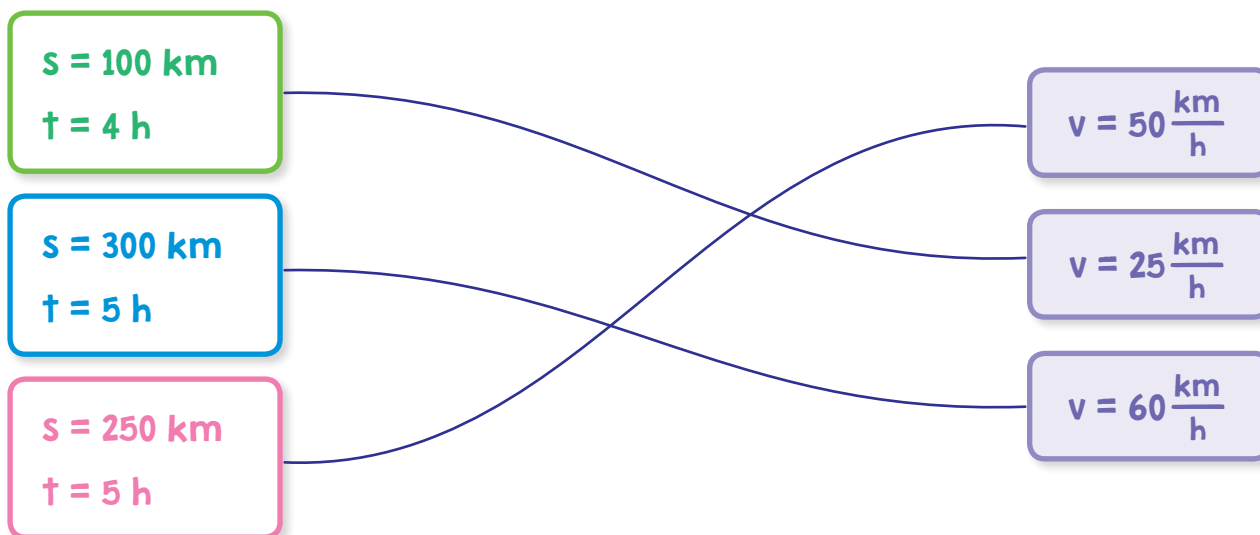
Przekształćmy wzór z poprzedniej strony:

$$\text{prędkość} = \frac{\text{droga}}{\text{czas}}$$

$$v = \frac{s}{t}$$

2. Połącz pasujące liczby.

3. Ola pokonała drogę do szkoły w ciągu 20 minut. Trasa wyniosła 4 kilometry. Oblicz, z jaką prędkością pokonała tę trasę.

Obliczenia:

$$4 \text{ km} = 4000 \text{ m} \quad t = 20 \text{ min}$$

$$v = \frac{s}{t} = \frac{4000 \text{ m}}{20 \text{ min}} = 200 \frac{\text{m}}{\text{min}}$$

Odp.: Ola pokonała trasę z prędkością $200 \frac{\text{m}}{\text{min}}$.

1. Oblicz czas.

a $s = 2 \text{ km}$ $v = 4 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 0,5 \text{ h}$

b $s = 60 \text{ km}$ $v = 10 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 6 \text{ h}$

c $s = 165 \text{ km}$ $v = 55 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ $t = 3 \text{ h}$

d $s = 50 \text{ m}$ $v = 10 \frac{\text{m}}{\text{min}}$ $t = 5 \text{ min}$

$$\text{Czas} = \frac{\text{droga}}{\text{prędkość}}$$

$$t = \frac{s}{v}$$

2. Samochód pokonał drogę 450 km z średnią prędkością $80 \frac{\text{km}}{\text{h}}$.
Oblicz, w jakim czasie.

Obliczenia:

$$t = \frac{s}{v} = \frac{450 \cancel{\text{km}}}{80 \frac{\cancel{\text{km}}}{\text{h}}} = 5,625 \text{ h}$$

Odp.: *Samochód pokonał trasę 450 km w czasie 5,625 h.*

3. Turysta wspinał się na szczyt z prędkością $7 \frac{\text{km}}{\text{h}}$. Cała trasa miała 21 km.
Oblicz, ile czasu turysta musiał się wspinać.

Obliczenia:

$$t = \frac{s}{v} = \frac{21 \cancel{\text{km}}}{7 \frac{\cancel{\text{km}}}{\text{h}}} = 3 \text{ h}$$

Odp.: *Turysta musiał się wspinać 3 h.*

1. Rozwiąż równania:

a	$x - 9 = 44$	$x = 44 + 9$	$x = 53$	
b	$4x + 12 = 32$	$4x = 32 - 12$	$4x = 20$	$x = 5$
c	$7x - 22 = 48$	$7x = 48 + 22$	$7x = 70$	$x = 10$
d	$28 - x = 15$	$-x = 15 - 28$	$-x = -13$	$x = 13$

2. Rowerzysta pokonał trasę 48 km w czasie 4 h. Z jaką prędkością jechał?

Obliczenia:

$t = 4 \text{ h}$	
$s = 48 \text{ km}$	
$V = ?$	$V = \frac{48 \text{ km}}{4 \text{ h}} = 12 \frac{\text{km}}{\text{h}}$
$V = \frac{s}{t}$	

Odp.: Rowerzysta jechał z prędkością 12 km/h.

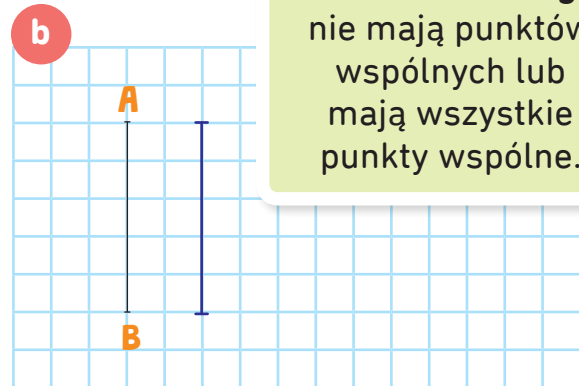
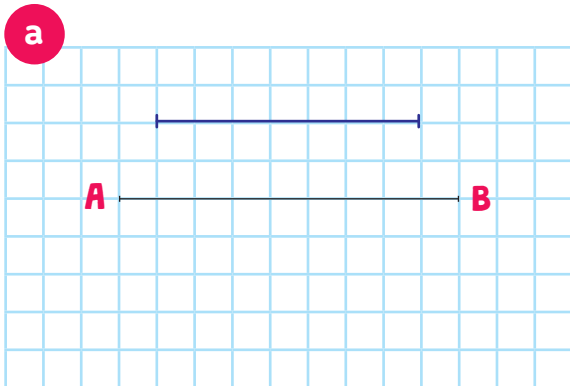
2. Rafał i Mariusz mają razem 97 lat. Mariusz jest o 5 lat starszy od Rafała. Ile lat ma każdy z nich?

Obliczenia:

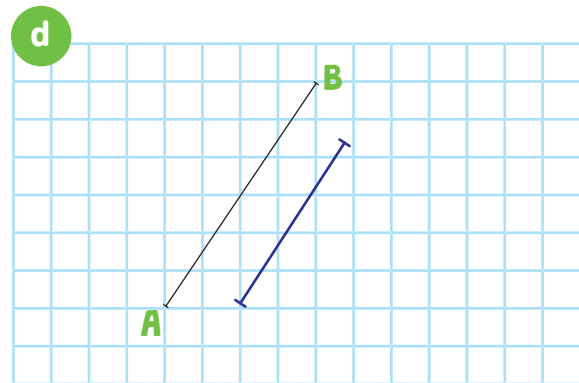
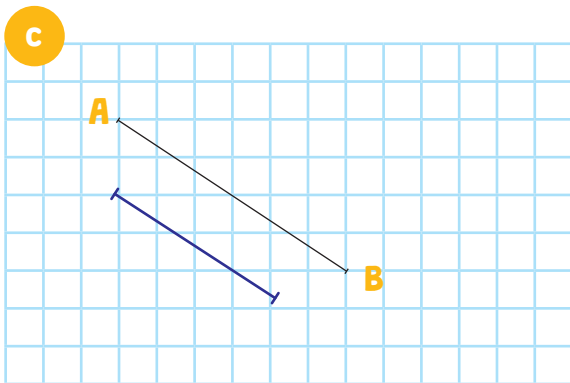
x - Rafał	$x + x + 5 = 97$	$46 + 5 = 51$ - wiek Mariusza
$x + 5$ - Mariusz	$2x = 97 - 5$	
	$2x = 92 \quad : 2$	
	$x = 46$ - wiek Rafała	

Odp.: Rafał ma 46 lat, a Mariusz 51.

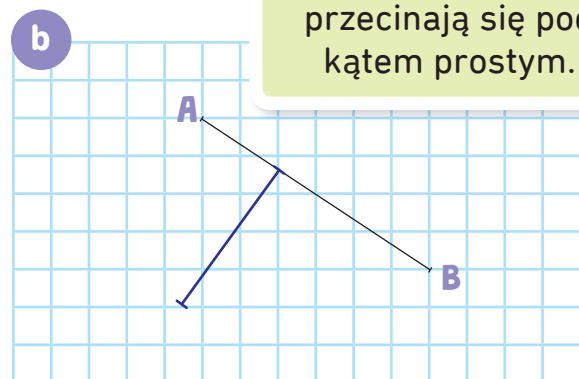
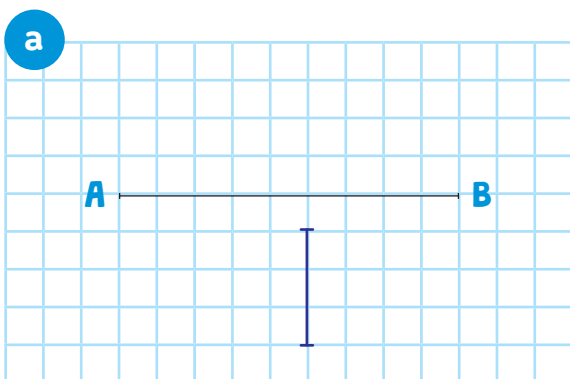
1. Narysuj odcinki równoległe do podanych.

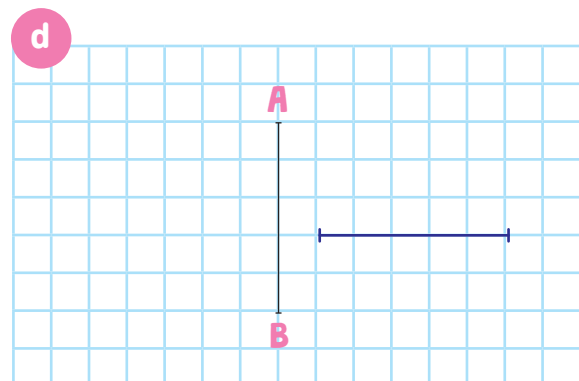
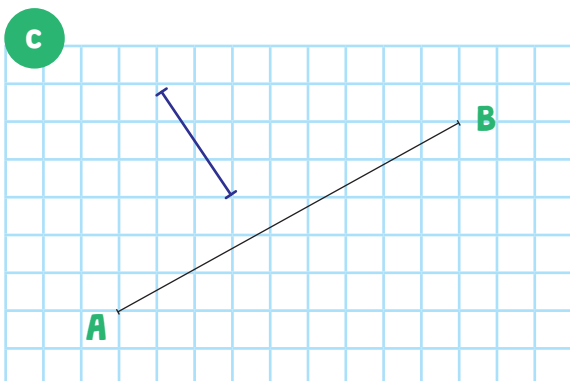
Odcinki równoległe nie mają punktów wspólnych lub mają wszystkie punkty wspólne.

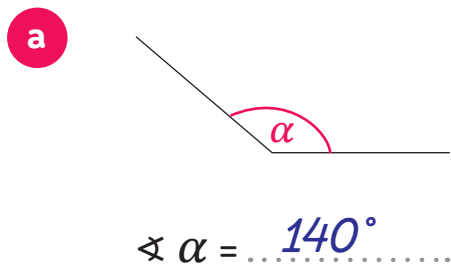
2. Narysuj odcinki prostopadłe do podanych.

Odcinki prostopadłe przecinają się pod kątem prostym.

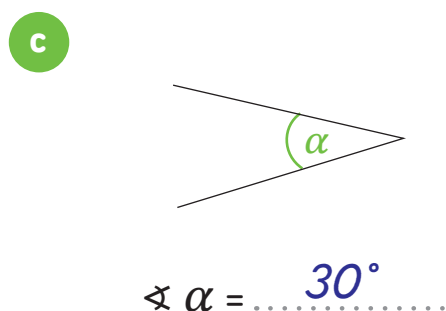
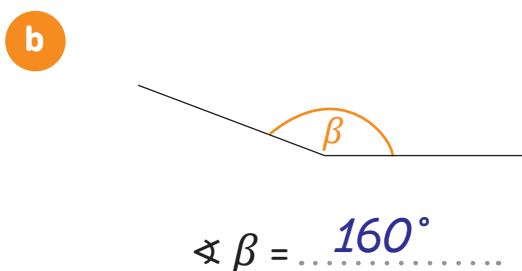
1. Zmierz kąty i podaj ich miary.

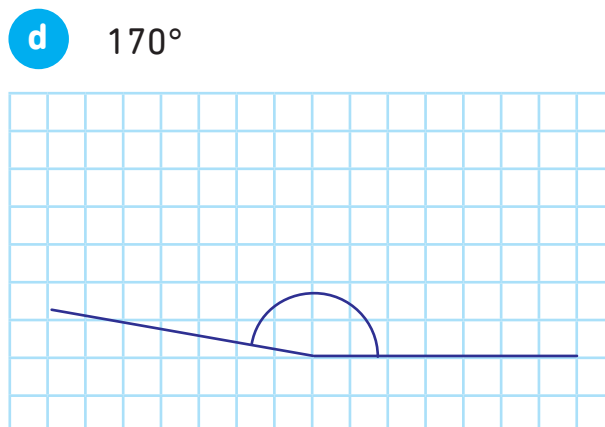
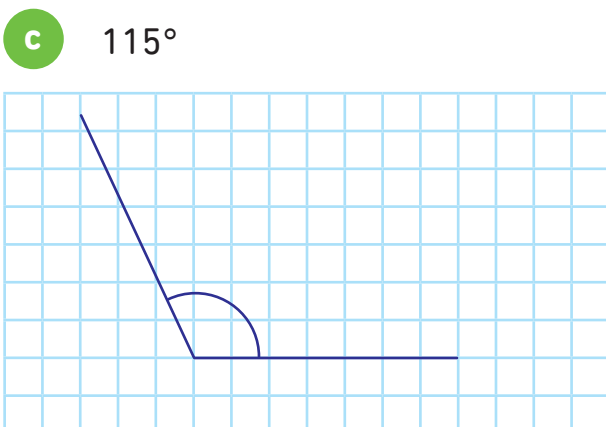
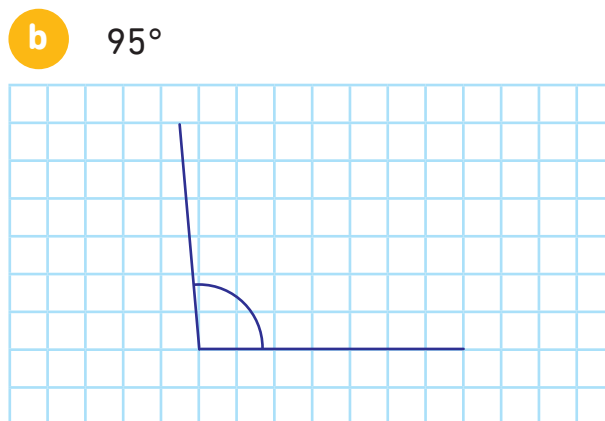
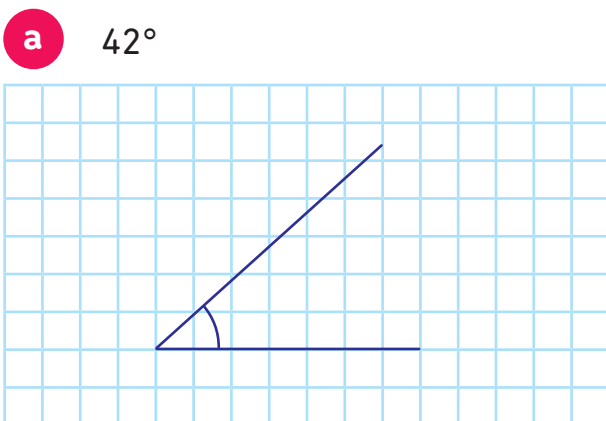
Pamiętaj! Wyróżniamy:

- **kąty ostre** (mają mniej niż 90°),
- **kąt prosty** (ma dokładnie 90°),
- **kąty rozwarte** (mają więcej niż 90° a mniej niż 180°).

Kąt półpełny ma 180° , a **kąt pełny** 360° .

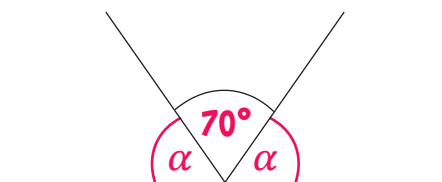

2. Narysuj kąty.

1. Oblicz miary kątów.

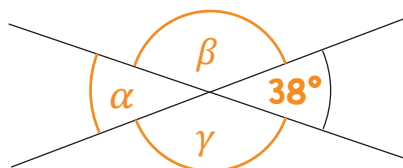
a

$$180^\circ - 70^\circ = 110^\circ$$

$$\sphericalangle \alpha = 110^\circ : 2 = 55^\circ$$

b

$$180^\circ - 38^\circ = 142^\circ$$

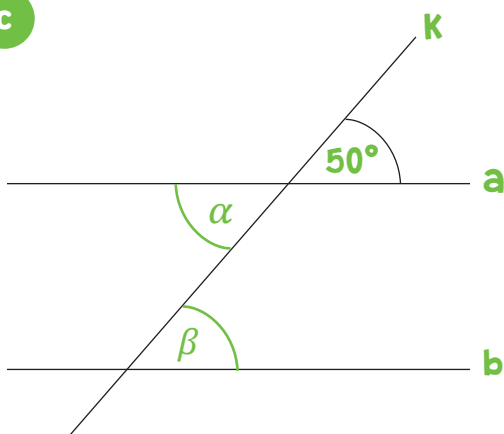
$$\sphericalangle \alpha = 38^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 142^\circ$$

$$\sphericalangle \gamma = 142^\circ$$

Kąty wierzchołkowe mają wspólny wierzchołek i są równe.

c

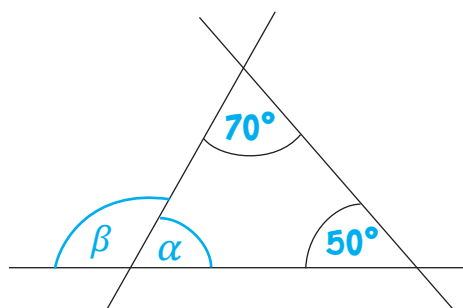

$$\sphericalangle \alpha = 50^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 50^\circ$$

d

Suma kątów wewnętrznych trójkąta to 180°.

$$70^\circ + 50^\circ = 120^\circ$$

$$180^\circ - 120^\circ = 60^\circ$$

$$\sphericalangle \alpha = 60^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 180^\circ - 60^\circ = 120^\circ$$

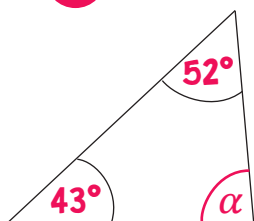
Suma kątów wewnętrznych trójkąta to 180°.

Kąty przyległe to kąty, które mają wspólny wierzchołek i jedno ramie, a drugie ich ramiona leżą na jednej prostej. Razem mierzą 180°.

1. Oblicz kąty w trójkątach.

a

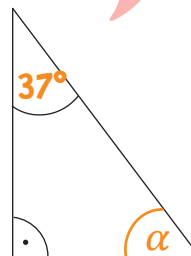
$$52^\circ + 43^\circ = 95^\circ$$

$$180^\circ - 95^\circ = 85^\circ$$

$$\sphericalangle \alpha = 85^\circ$$

Pamiętaj, suma kątów w trójkącie to zawsze 180°!

b

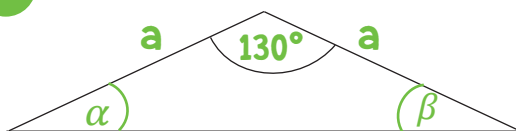

$$90^\circ + 37^\circ = 127^\circ$$

$$180^\circ - 127^\circ = 53^\circ$$

$$\sphericalangle \alpha = 53^\circ$$

c

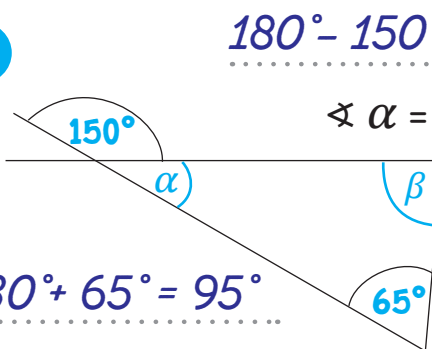
$$180^\circ - 130^\circ = 50^\circ$$

$$50^\circ : 2 = 25^\circ$$

$$\sphericalangle \alpha = 25^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 25^\circ$$

d

$$180^\circ - 150^\circ = 30^\circ$$

$$30^\circ + 65^\circ = 95^\circ$$

$$180^\circ - 95^\circ = 85^\circ$$

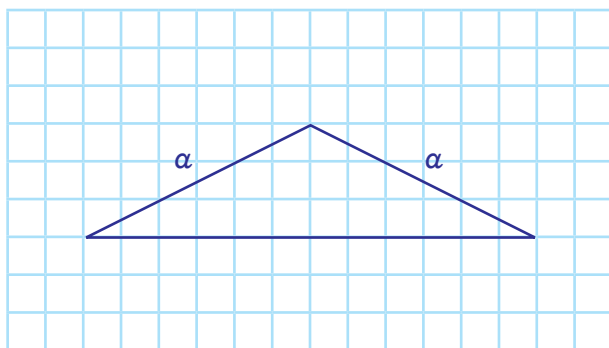
$$\sphericalangle \alpha = 30^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 85^\circ$$

2. Narysuj wskazane trójkąty.

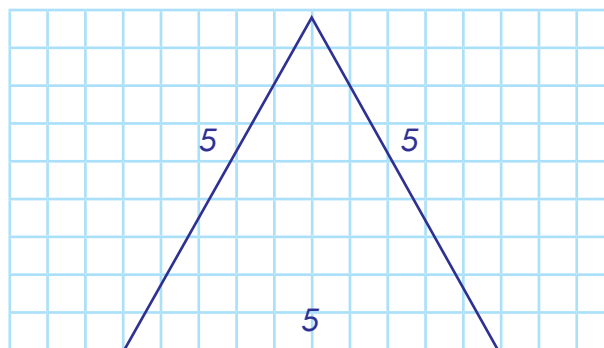
a

rozwartokątny równoramienny

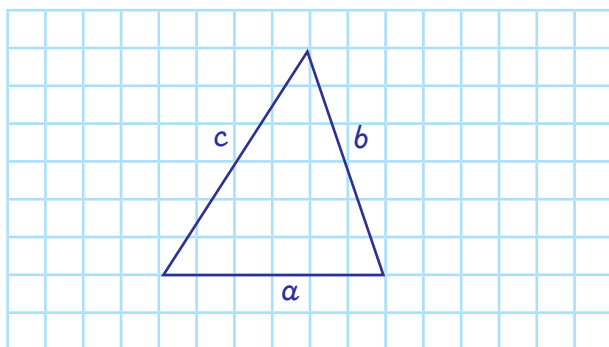
b

równoboczny o boku 5 cm

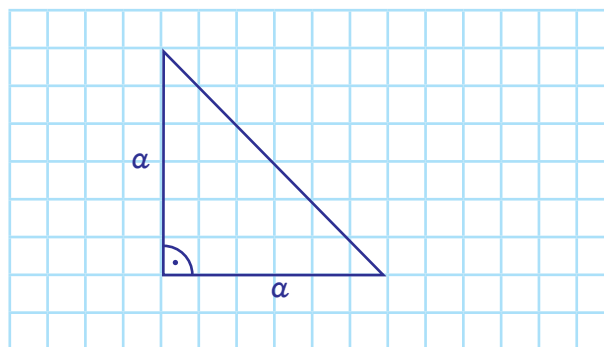
c

ostrokątny różnoboczny

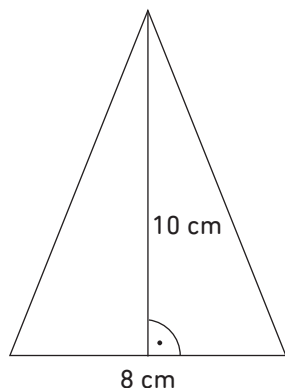
d

prostokątny równoramienny

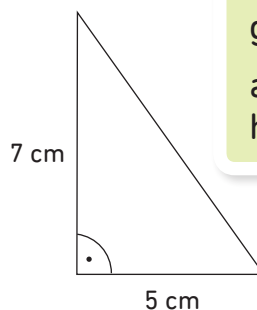
1. Oblicz. Uwaga – rysunki są poglądowe.

a

$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2} = \frac{8 \cdot 10}{2} = 40 \text{ [cm}^2\text{]}$$

b

$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2} = \frac{7 \cdot 5}{2} = 17,5 \text{ [cm}^2\text{]}$$

Wzór na pole trójkąta to:

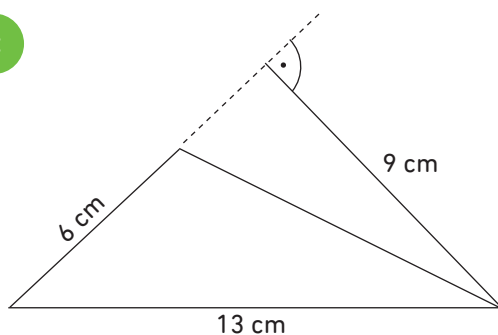
$$P = \frac{a \cdot h}{2}$$

gdzie:

a – długość boku trójkąta

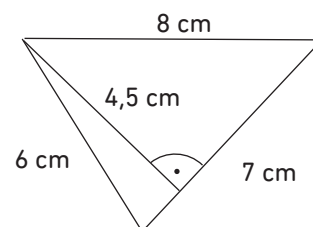
h – wysokość trójkąta

c

$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2} = \frac{6 \cdot 9}{2} = 27 \text{ [cm}^2\text{]}$$

d

$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2} = \frac{7 \cdot 4,5}{2} = 15,75 \text{ [cm}^2\text{]}$$

2. Oblicz pole działki w kształcie trójkąta równobocznego o obwodzie 60 metrów. Wysokość w tym trójkącie to 14 metrów.

Obliczenia:

$$\text{Obw}_{\Delta} = 60 \text{ m}$$

$$60 \text{ m} : 3 = 20 \text{ m}$$

$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2}$$

$$P_{\Delta} = \frac{20 \cdot 14}{2} = 140 \text{ [m}^2\text{]}$$

Odp.: Pole tej działki to 140 [m²].

1. Oblicz miary kątów w podanych trójkątach.

Przypomnij sobie!
Suma miar kątów w trójkącie musi wynosić 180° .

a prostokątny równoramienny

Obliczenia:

$$180^\circ - 90^\circ = 90^\circ$$

$$90^\circ : 2 = 45^\circ$$

b rozwartokątny równoramienny o kącie rozwartym 110°

Obliczenia:

$$180^\circ - 110^\circ = 70^\circ$$

$$70^\circ : 2 = 35^\circ$$

c prostokątny o kącie ostrym 33°

Obliczenia:

$$90^\circ + 33^\circ = 123^\circ$$

$$180^\circ - 123^\circ = 57^\circ$$

d gdzie najmniejszy kąt ma 30° , a każdy kolejny jest o 30° większy

Obliczenia:

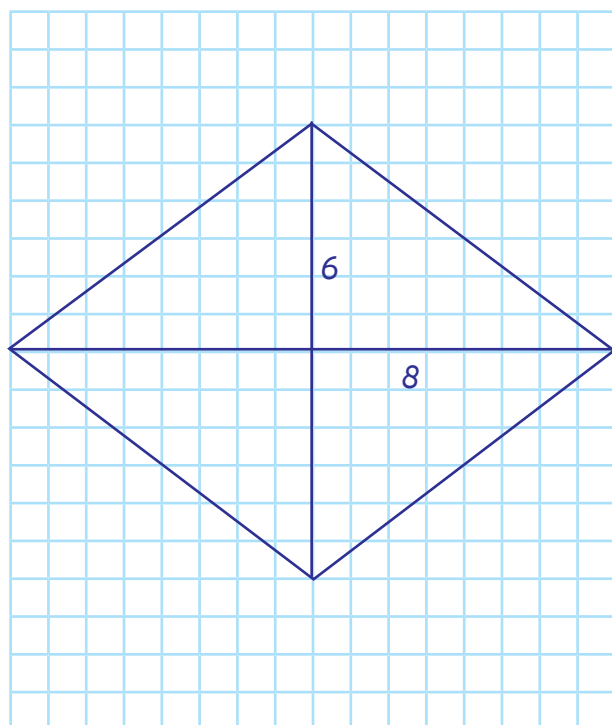
$$30^\circ$$

$$30^\circ + 30^\circ = 60^\circ$$

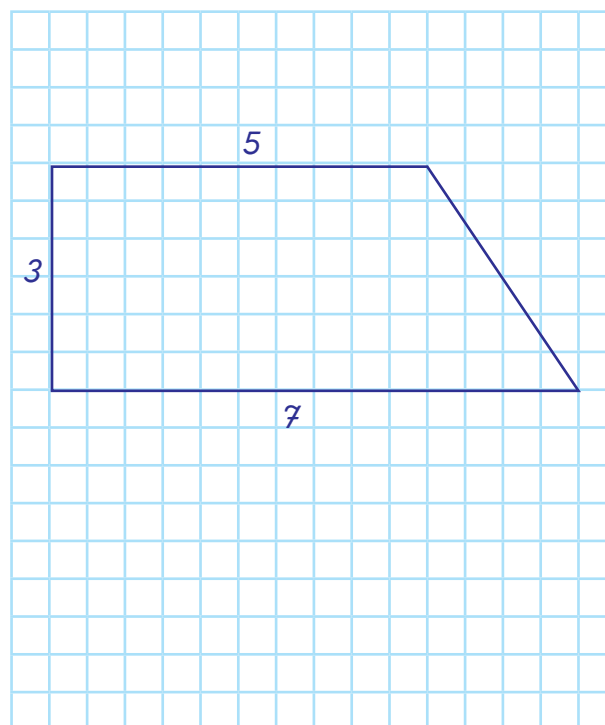
$$60^\circ + 30^\circ = 90^\circ$$

1. Narysuj:

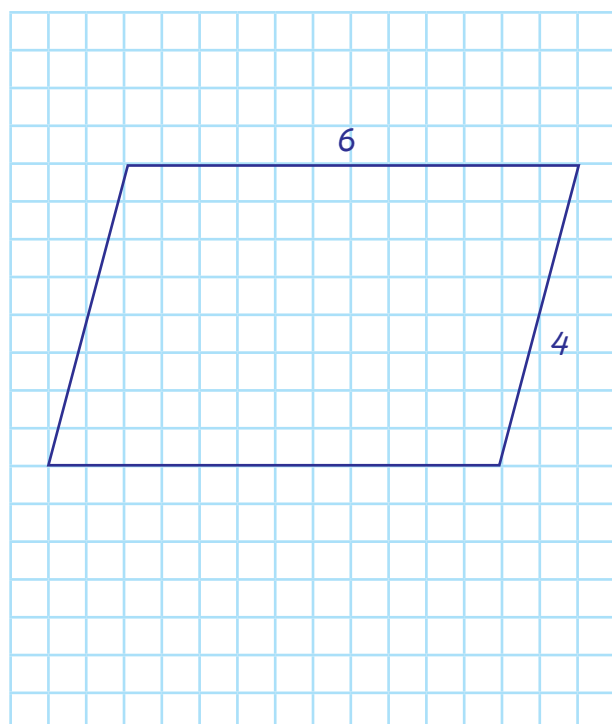
- a** romb o przekątnych 6 cm i 8 cm

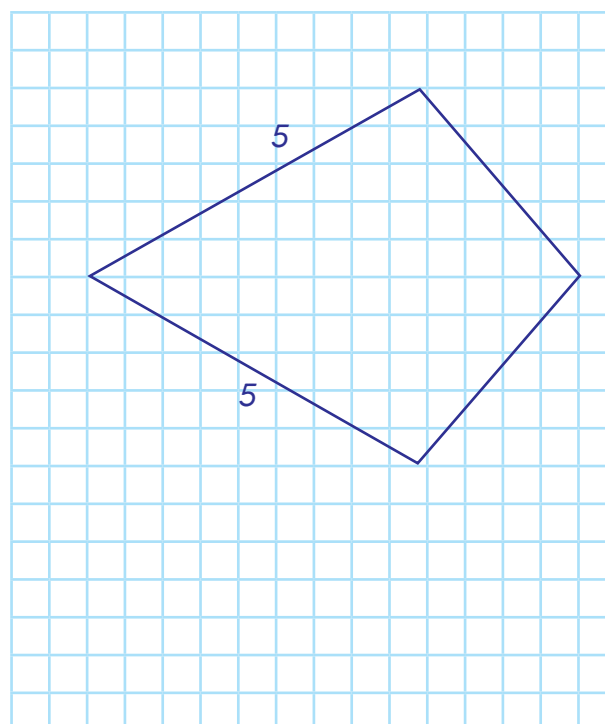
- b** trapez prostokątny o podstawach 7 cm i 5 cm oraz wysokości 3 cm

- c** równoległobok o bokach 6 cm i 4 cm

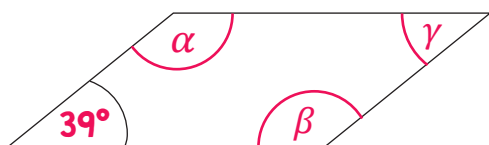

- d** deltoid o boku 5 cm

1. Oblicz kąty w czworokątach.

a

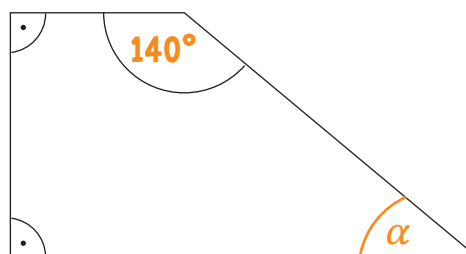

$$\sphericalangle \alpha = \sphericalangle \beta = 180^\circ - 39^\circ = 141^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = \sphericalangle \alpha$$

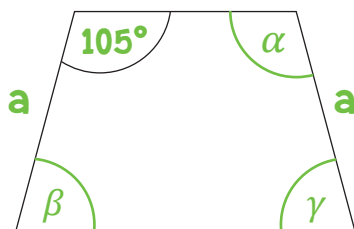
$$\sphericalangle \gamma = 39^\circ$$

b

$$\sphericalangle \alpha = 180^\circ - 140^\circ = 40^\circ$$

c

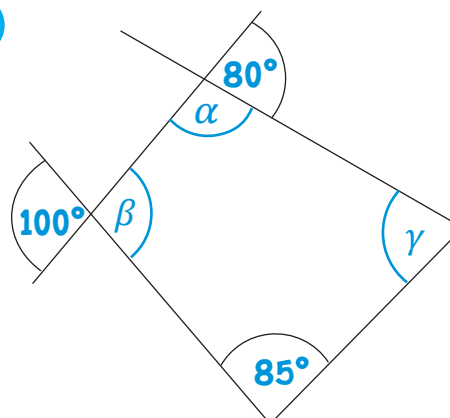

$$\sphericalangle \alpha = 105^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = \sphericalangle \gamma = 180^\circ - 105^\circ = 75^\circ$$

$$\sphericalangle \gamma = 75^\circ$$

d

$$\sphericalangle \alpha = 180^\circ - 80^\circ = 100^\circ$$

$$\sphericalangle \beta = 100^\circ$$

$$100^\circ + 100^\circ + 85^\circ = 285^\circ$$

$$\sphericalangle \gamma = 360^\circ - 285^\circ = 75^\circ$$

Pamiętaj,
suma kątów w czworokącie
zawsze wynosi 360° !

1. Oblicz pole figur.
Uwaga – rysunki są poglądowe.

Przypomnij sobie wzory na pola wielokątów:

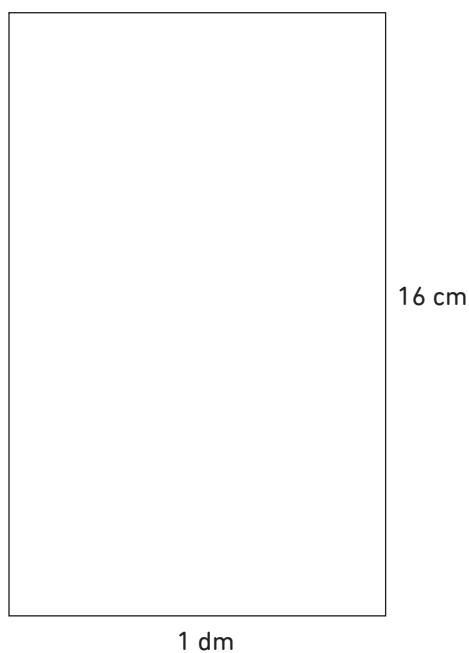
równoległobok: $P = a \cdot h$

romb: $P = a \cdot h$ lub $P = \frac{1}{2} \cdot e \cdot f$

trapez: $P = \frac{(a+b) \cdot h}{2}$

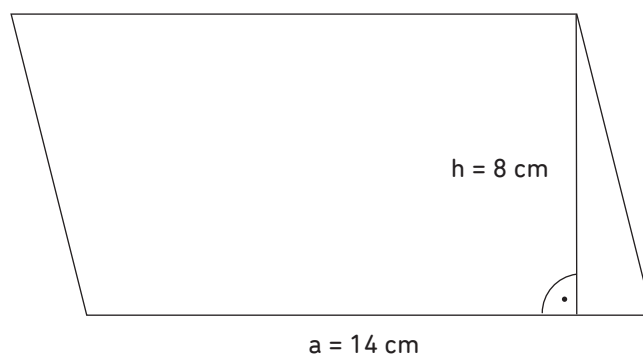

a

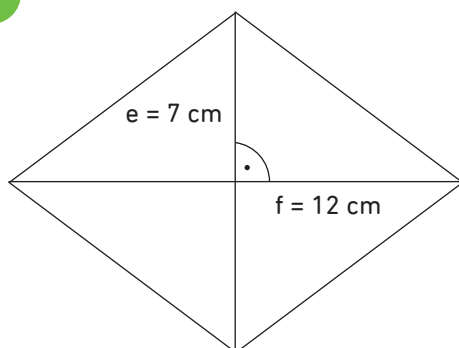
$$P_{\square} = a \cdot b = 10 \cdot 16 = 160 \text{ cm}^2$$

b

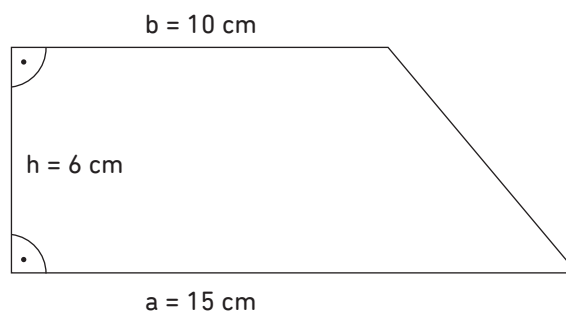
$$P_{\square} = a \cdot h = 14 \cdot 8 = 112 \text{ cm}^2$$

c

$$P_{\square} = \frac{1}{2} \cdot e \cdot f = \frac{1}{2} \cdot 7 \cdot 12 = 42 \text{ cm}^2$$

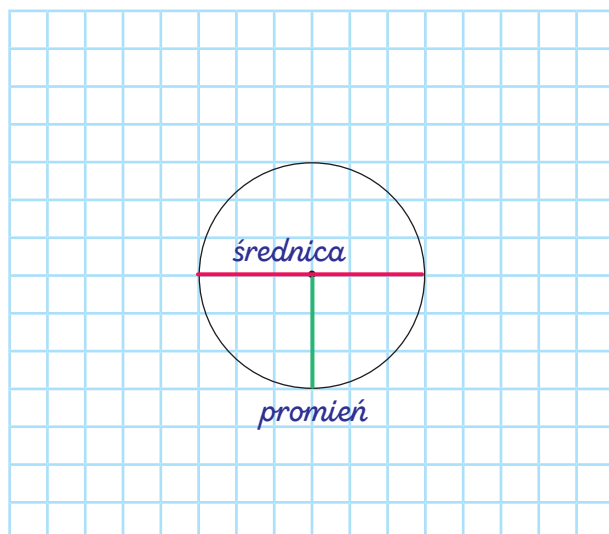
d

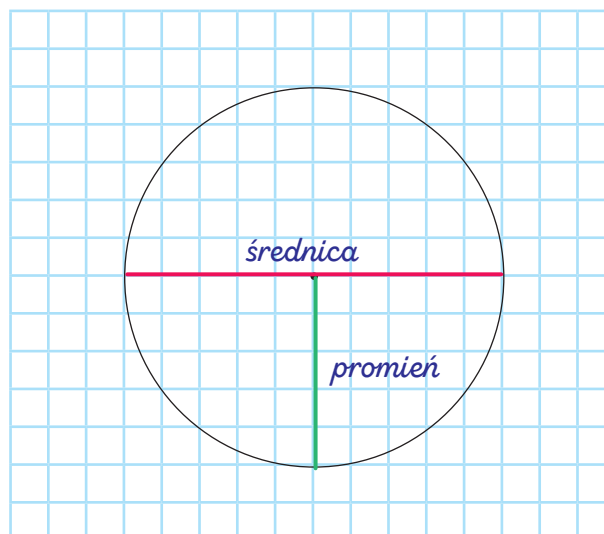
$$P_{\square} = \frac{1}{2} \cdot (a + b) \cdot h = \frac{1}{2} \cdot (15 + 10) \cdot 6 = 75 \text{ cm}^2$$

1. Na obu rysunkach narysuj średnicę okręgu czerwoną kredką i promień okręgu zieloną kredką.

a

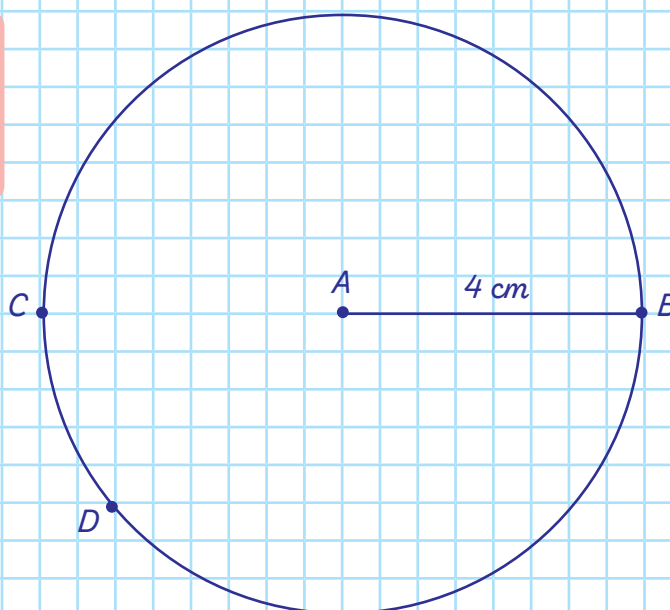

b

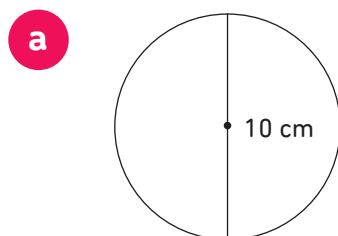

2. Narysuj okrąg o środku w punkcie A. Promień okręgu $AB = 4\text{ cm}$. Zaznacz na okręgu Punkty B, C, D tak aby BC było średnicą.

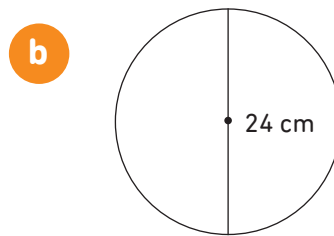
Promień okręgu łączy jego środek z dowolnym punktem leżącym na okręgu.

1. Uzupełnij.

$r = 5 \text{ cm}$

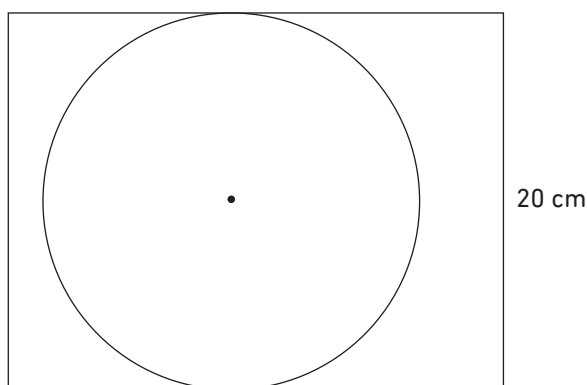

$r = 12 \text{ cm}$

r – promień

2. Jaka jest średnica i jaki jest promień na okręgu?

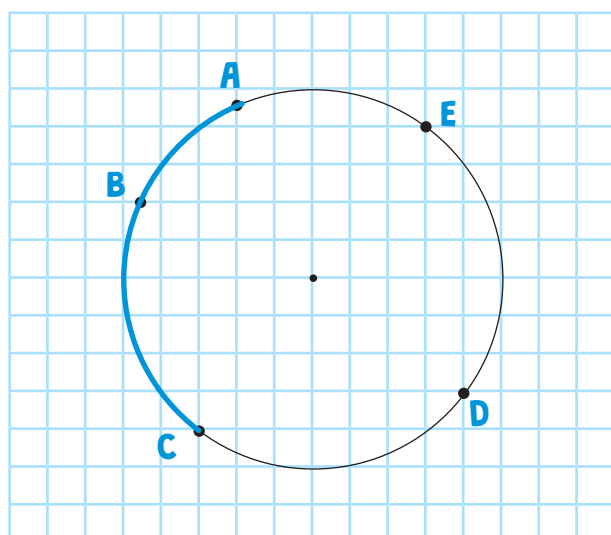

Promień: 10 cm

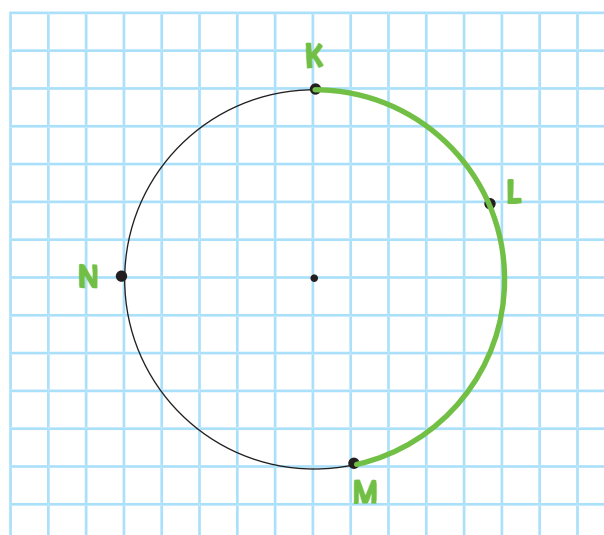
Średnica: 20 cm

3. Zaznacz na okręgu:

a łuk ABC

b łuk KLM

1. Zamień jednostki.

- a $5 \text{ dm}^2 = \dots 500 \dots \text{ cm}^2$
- b $28 \text{ dm}^2 = \dots 2800 \dots \text{ cm}^2$
- c $11 \text{ m}^2 = \dots 110\ 000 \dots \text{ cm}^2$
- d $2,5 \text{ m}^2 = \dots 25\ 000 \dots \text{ cm}^2$

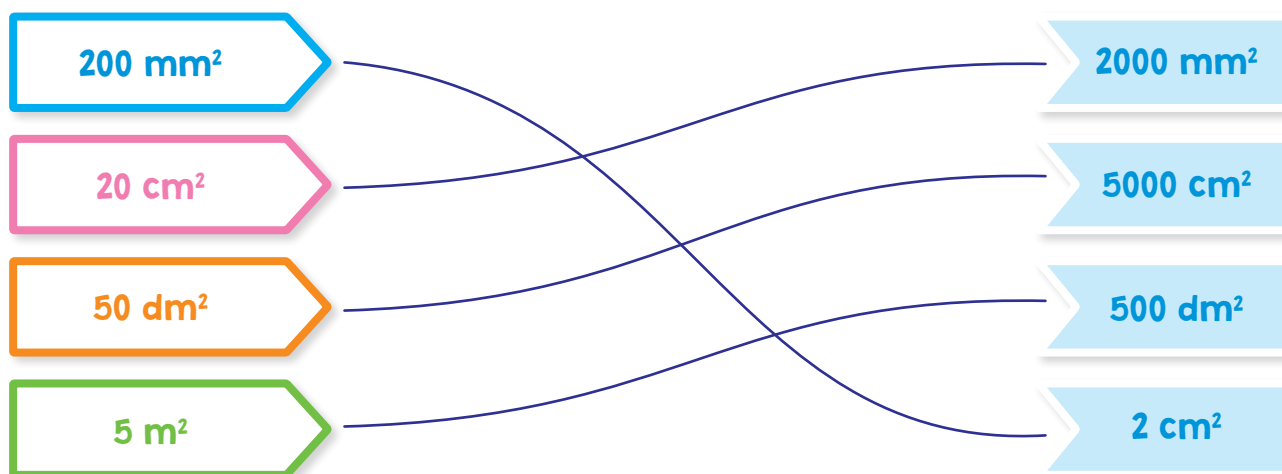
$1 \text{ m}^2 = 100 \text{ dm}^2 = 10000 \text{ cm}^2$

2. Zamień na metry kwadratowe.

- a $400 \text{ dm}^2 = \dots 4 \dots \text{ m}^2$
- b $1100 \text{ dm}^2 = \dots 11 \dots \text{ m}^2$
- c $700 \text{ cm}^2 = \dots 0,07 \dots \text{ m}^2$
- d $1000\ 000 \text{ cm}^2 = \dots 100 \dots \text{ m}^2$

3. Połącz te same wartości wyrażone przy pomocy różnych jednostek.

1. Oblicz pole prostokąta, wynik podaj w m².

a a = 8 dm
b = 10 dm

$P_{\square} = 80 \text{ dm}^2 = 0,8 \text{ m}^2$

b a = 9 m
b = 4 m

$P_{\square} = 36 \text{ m}^2$

c a = 20 cm
b = 30 cm

$P_{\square} = 600 \text{ cm}^2 = 0,06 \text{ m}^2$

d a = 3,5 dm
b = 10 dm

$P_{\square} = 35 \text{ dm}^2 = 0,35 \text{ m}^2$

2. Zamień na ary i hektary.

a $300 \text{ m}^2 = 3 \text{ a} = 0,03 \text{ ha}$

b $8000 \text{ m}^2 = 80 \text{ a} = 0,8 \text{ ha}$

c $120\,000 \text{ m}^2 = 1200 \text{ a} = 12 \text{ ha}$

d $250\,000 \text{ dm}^2 = 25 \text{ a} = 0,25 \text{ ha}$

e $100\,000\,000 \text{ dm}^2 = 10\,000 \text{ a} = 100 \text{ ha}$

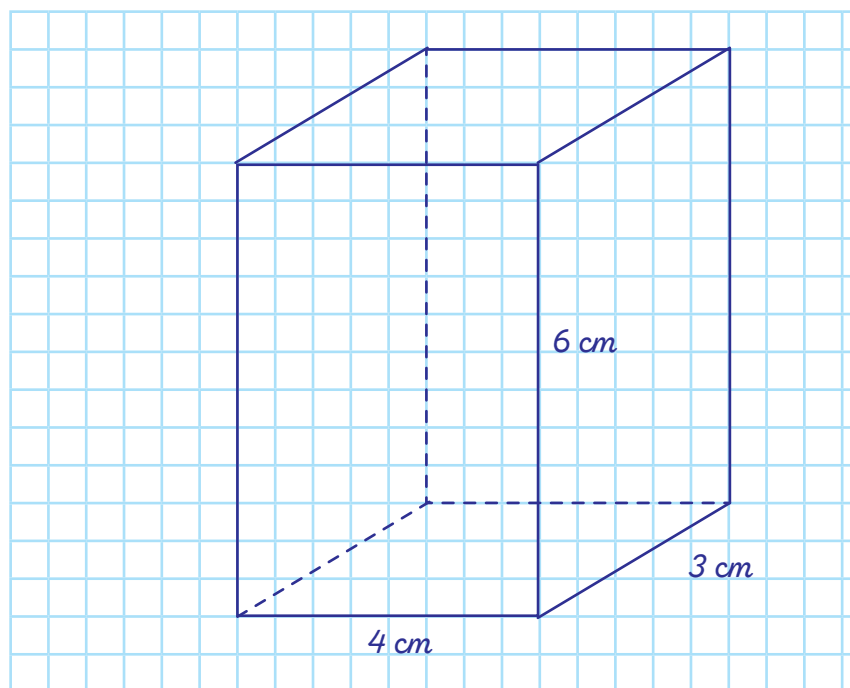
f $22 \text{ m}^2 = 0,22 \text{ a} = 0,0022 \text{ ha}$

$1 \text{ ha} = 100 \text{ a} = 10000 \text{ m}^2$

$1 \text{ a} = 100 \text{ m}^2$

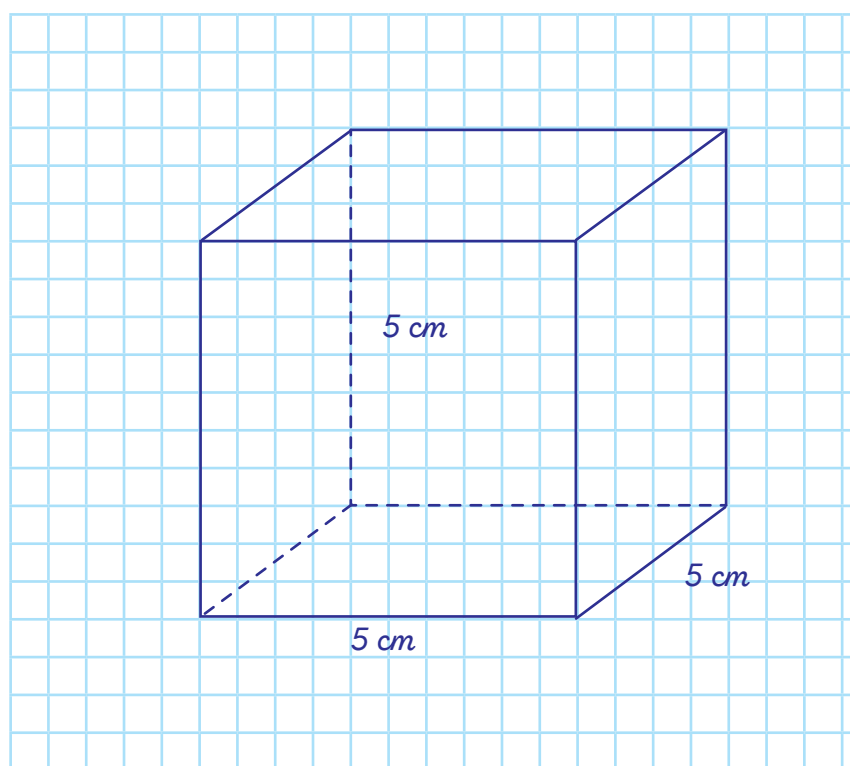

1. Narysuj prostopadłościan o wymiarach $3\text{ cm} \times 4\text{ cm} \times 6\text{ cm}$.

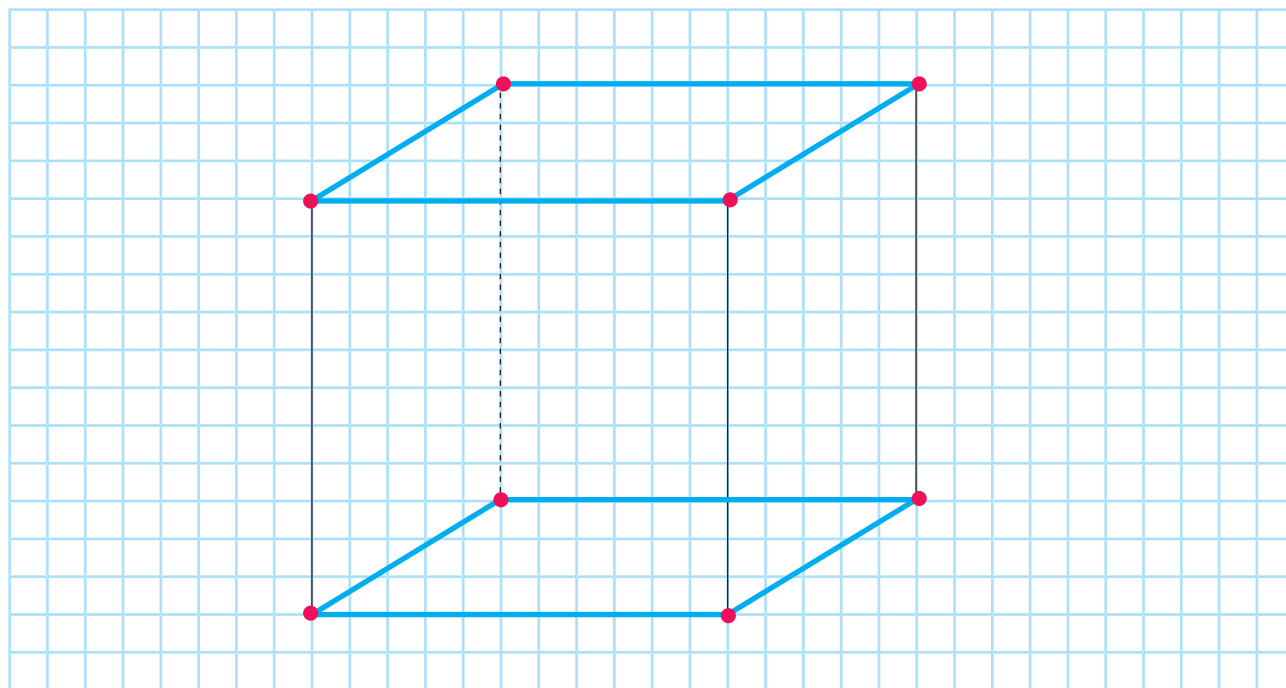
Prostopadłościan to graniastostup, którego podstawy i ściany są prostokątami.

2. Narysuj sześcian o krawędzi 5 cm .

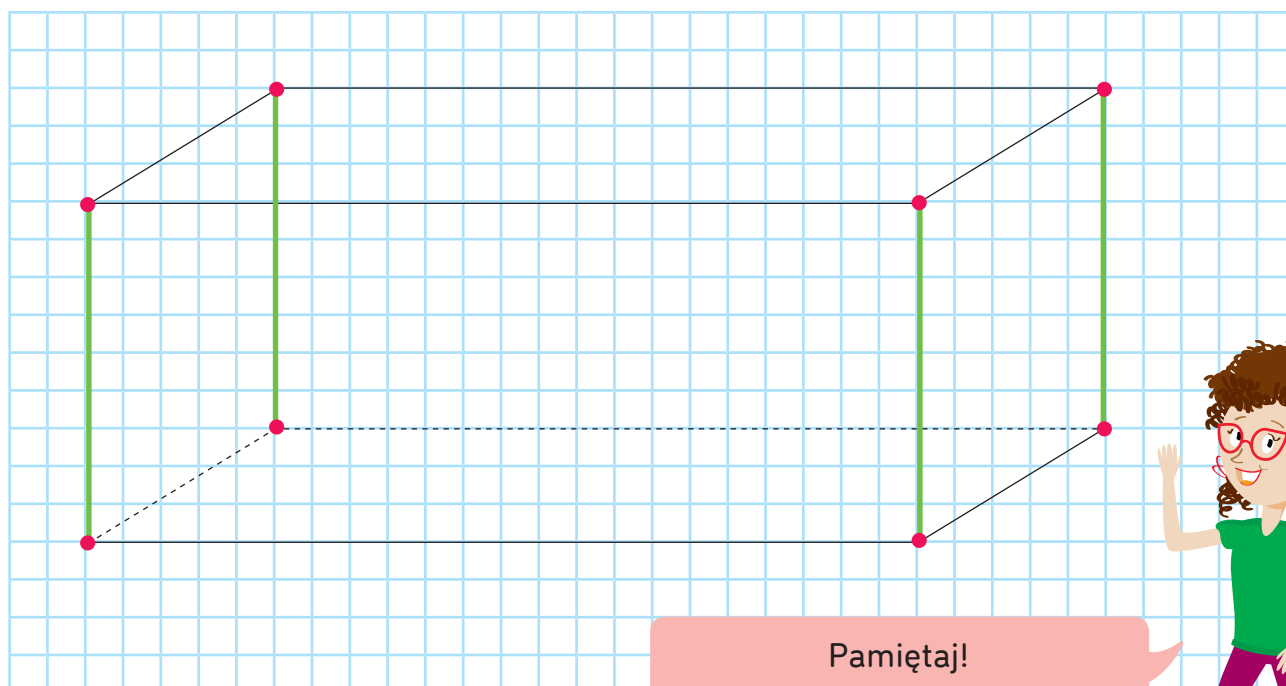

Sześcián to prostopadłościan, którego podstawy i ściany są przystającymi kwadratami.

1. Zaznacz na czerwono wierzchołki sześcianu, a na niebiesko jego podstawy.

2. Zaznacz na czerwono wierzchołki prostopadłościanu, a na zielono krawędzie ścian bocznych.

Pamiętaj!

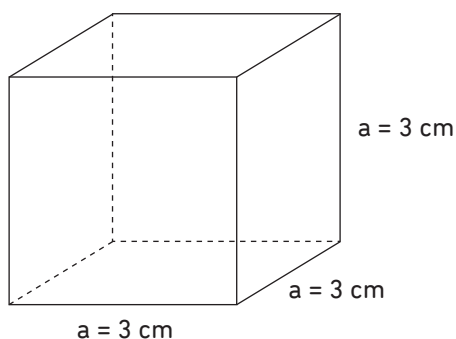
Prostopadłościan ma 6 ścian,
8 wierzchołków, 12 krawędzi.

1. Oblicz pole powierzchni sześcianu o podanych krawędziach.

a $a = 3 \text{ cm}$

$$P = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot a \cdot a = 6 \cdot 3 \cdot 3 = 54 \text{ [cm}^2\text{]}$$

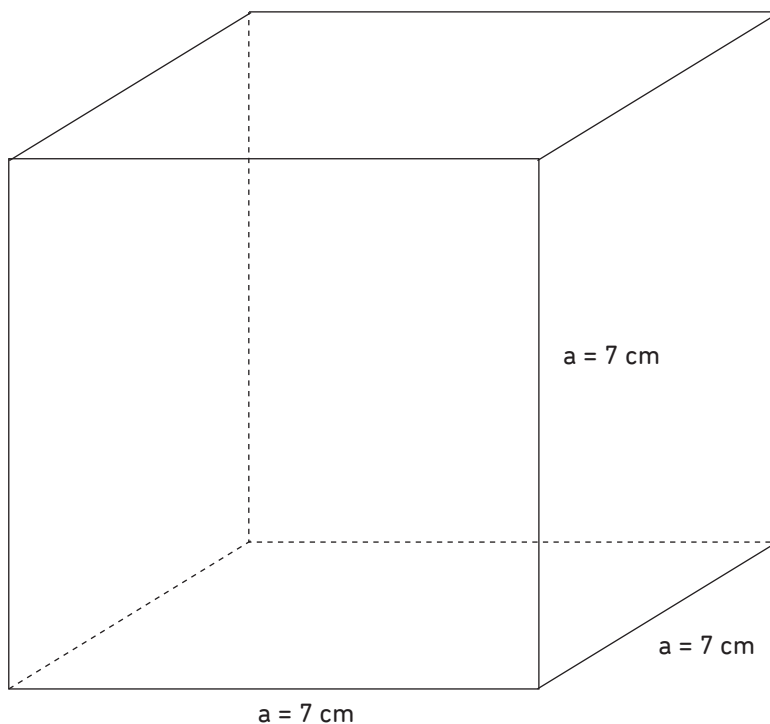

Pamiętaj!
Sześcian ma 6 ścian, każda jest kwadratem.
Pole powierzchni liczymy ze wzoru:
 $P = 6 \cdot a^2$

b $a = 7 \text{ cm}$

$$P_c = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot a \cdot a = 6 \cdot 7 \cdot 7 = 294 \text{ [cm}^2\text{]}$$

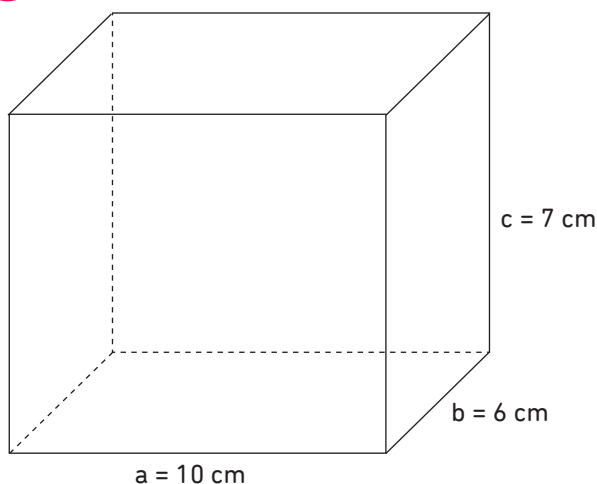

c krawędź równa 4 dm

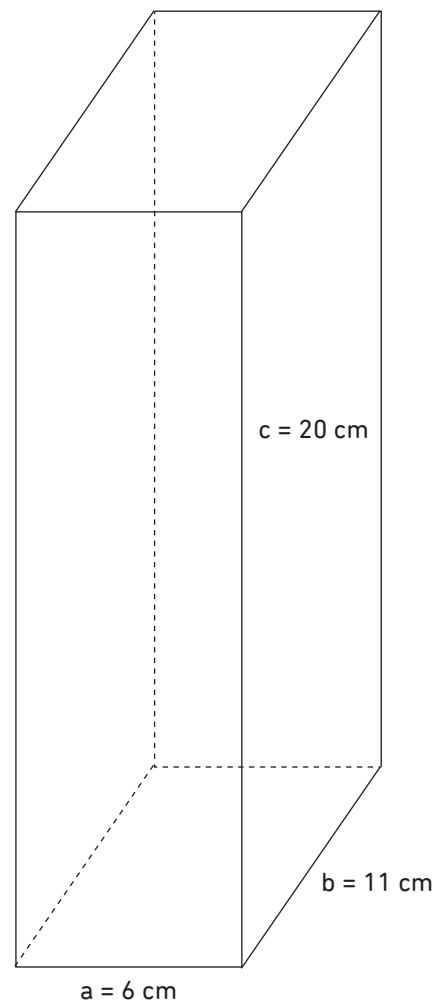
$$P_c = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot a \cdot a = 6 \cdot 4 \cdot 4 = 96 \text{ [cm}^2\text{]}$$

1. Oblicz pole powierzchni całkowitej prostopadłościanu. Uwaga – rysunki są poglądowe.

a

b

Pole powierzchni prostopadłościanu to suma pól obu podstaw i powierzchni bocznej:

$$P_c = 2P_p + P_b$$

c

o wymiarach:

$a = 12 \text{ cm}$

$b = 1,5 \text{ dm}$

$c = 2,2 \text{ dm}$

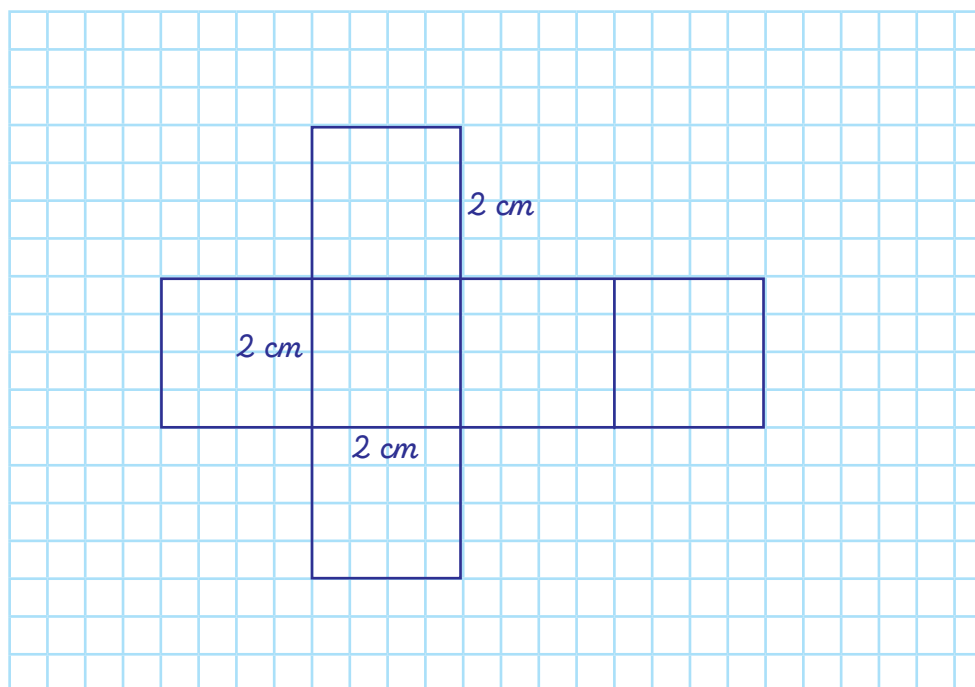

$$\text{a) } P_c = 2ab + 2bc + 2ac = \underbrace{2 \cdot 10 \cdot 6}_{120} + \underbrace{2 \cdot 6 \cdot 7}_{84} + \underbrace{2 \cdot 10 \cdot 7}_{140} = 344 \text{ [cm}^2\text{]}$$

$$\text{b) } P_c = 2ab + 2bc + 2ac = \underbrace{2 \cdot 6 \cdot 11}_{132} + \underbrace{2 \cdot 11 \cdot 20}_{440} + \underbrace{2 \cdot 6 \cdot 20}_{240} = 812 \text{ [cm}^2\text{]}$$

$$\text{c) } P_c = 2ab + 2bc + 2ac = \underbrace{2 \cdot 12 \cdot 15}_{360} + \underbrace{2 \cdot 15 \cdot 22}_{660} + \underbrace{2 \cdot 12 \cdot 22}_{528} = 1548 \text{ [cm}^2\text{]}$$

1. Narysuj siatkę sześcianu o krawędzi 2 cm.

Siatkę bryły otrzymujemy, rozcinając jej model wzdłuż kilku krawędzi, tak by można było rozłożyć ją na płaskiej powierzchni, lub, odwracając kolejność – rysując ją po to, by po wycięciu i pozaginaniu skleić model bryły.

2. Narysuj siatkę sześcianu o polu powierzchni całkowitej równym 54 cm^2 .

$$P_c = 54 \text{ cm}^2$$

$$P_c = 6 \cdot a \cdot a$$

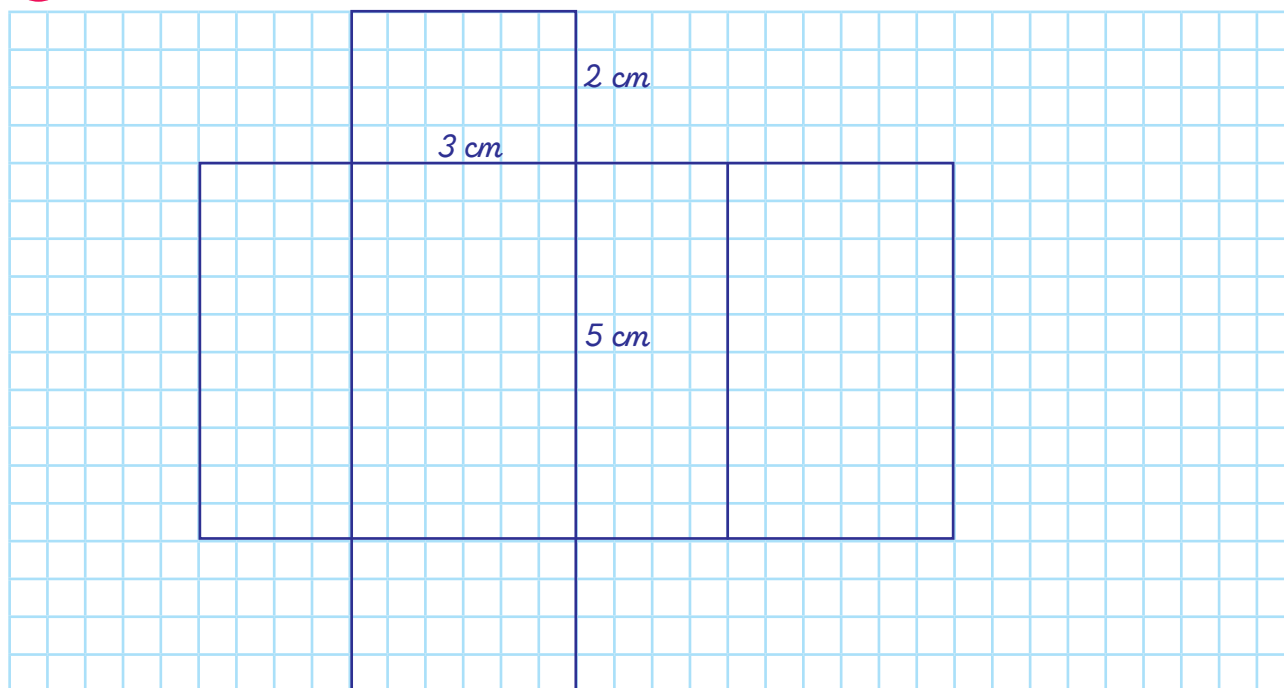
$$54 : 6 = 9$$

$$9 = a \cdot a = 3 \cdot 3$$

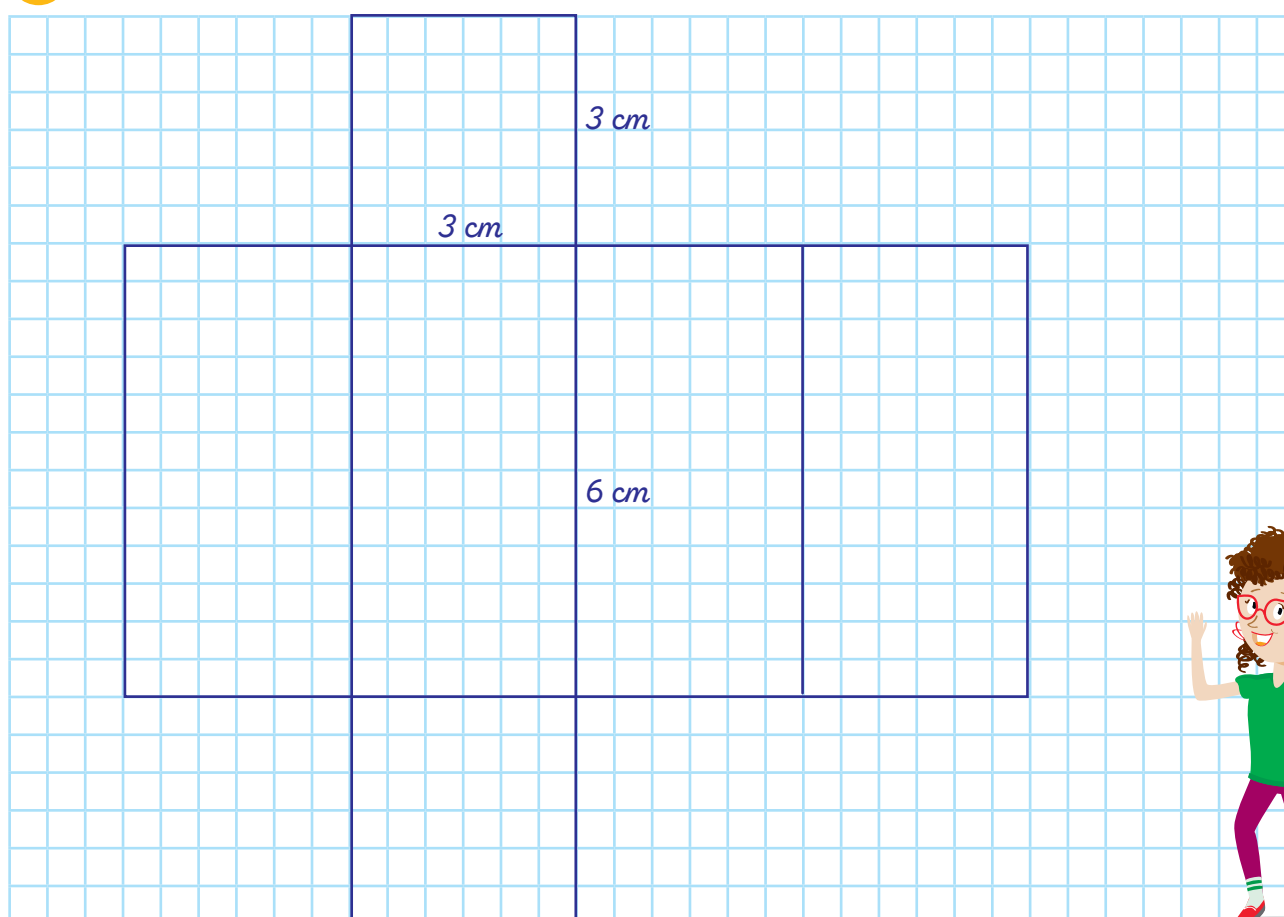
$$a = 3 \text{ cm}$$

1. Narysuj siatkę prostopadłościanu o podanych wymiarach.

a $a = 2\text{ cm}$, $b = 3\text{ cm}$, $c = 5\text{ cm}$

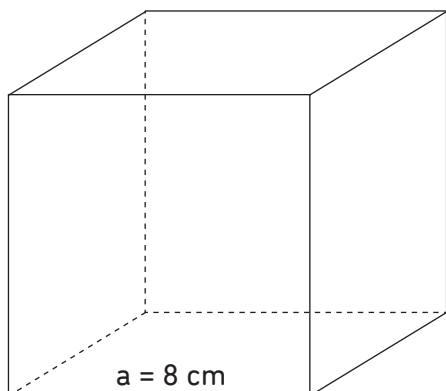

b $a = 3\text{ cm}$, $b = 3\text{ cm}$, $c = 6\text{ cm}$

1. Oblicz objętość sześcianu.

a

Zapamiętaj wzór na objętość sześcianu:

$$V = a \cdot a \cdot a = a^3$$

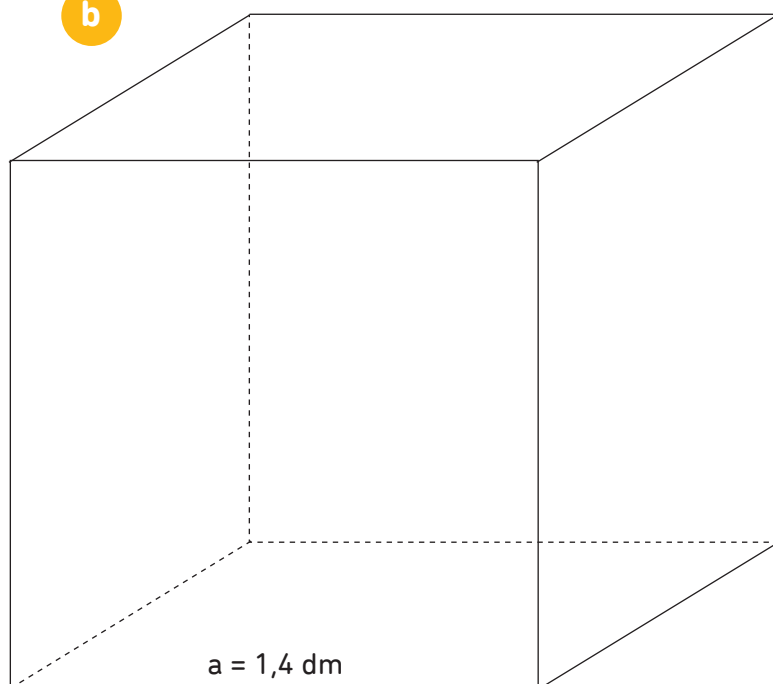
gdzie:

a – długość krawędzi sześcianu

$$V = a^3 = a \cdot a \cdot a$$

$$V = 8 \cdot 8 \cdot 8 = 512 \text{ [cm}^3\text{]}$$

b

$$V = a^3 = a \cdot a \cdot a$$

$$V = 1,4 \cdot 1,4 \cdot 1,4 =$$

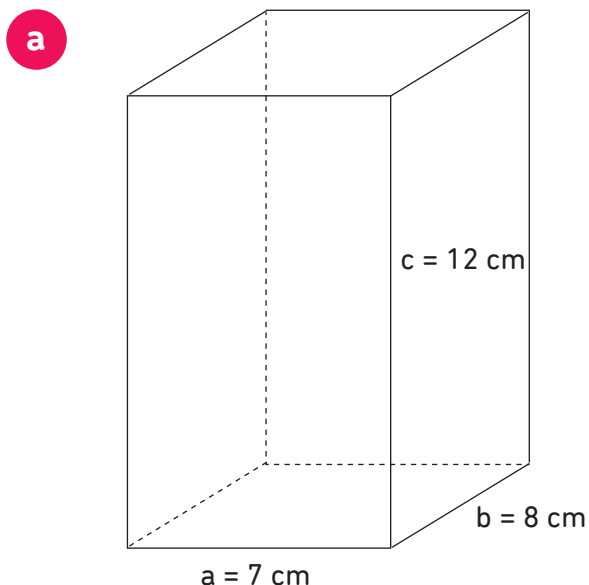
$$= 2,744 \text{ [dm}^3\text{]}$$

Objętość prostopadłościanu to iloczyn pola podstawy i wysokości prostopadłościanu:

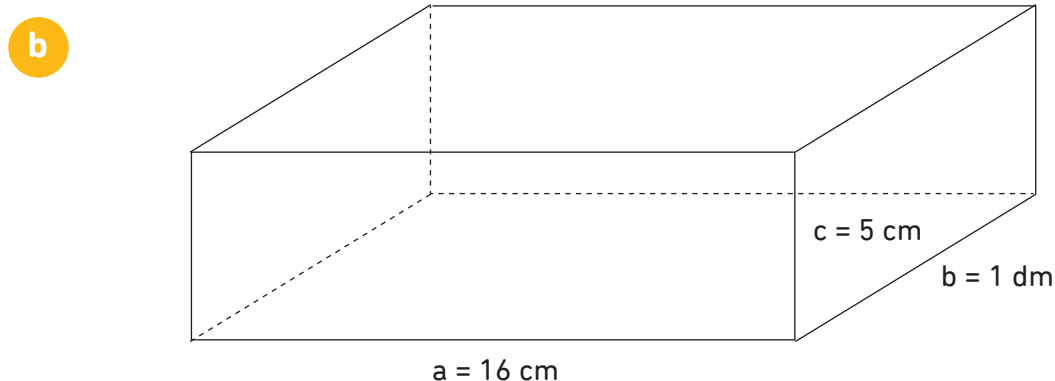
$$V = a \cdot b \cdot c$$

1. Oblicz objętość prostopadłościanu.

$$V = a \cdot b \cdot c$$

$$V = 7 \cdot 8 \cdot 12 = 672 \text{ [cm}^3\text{]}$$

$$V = a \cdot b \cdot c$$

$$V = 16 \cdot 10 \cdot 5 = 800 \text{ [cm}^3\text{]}$$

2. Skrzynka na jabłka jest prostopadłościanem o wymiarach: $80 \text{ cm} \times 90 \text{ cm} \times 40 \text{ cm}$. Jaka jest jej pojemność?

Obliczenia:

$$V = a \cdot b \cdot c$$

$$V = 80 \cdot 90 \cdot 40 = 288\,000 \text{ [cm}^3\text{]}$$

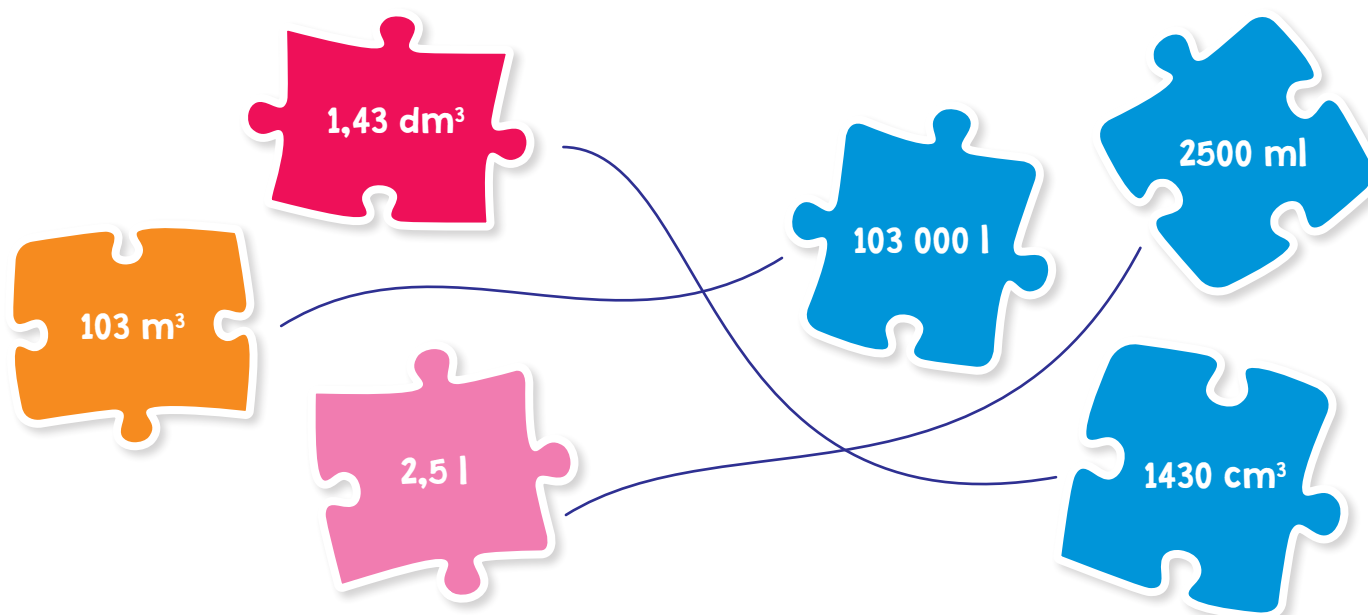
1. Zamień jednostki.

- a $2 \text{ m}^3 = \dots 2000 \dots \text{ dm}^3$
- b $15 \text{ m}^3 = \dots 15\ 000 \dots \text{ dm}^3$
- c $2000 \text{ cm}^3 = \dots 2 \dots \text{ dm}^3$
- d $12 \text{ l} = \dots 12 \dots \text{ dm}^3$

$1 \text{ cm}^3 = 1000 \text{ mm}^3$
 $1 \text{ dm}^3 = 1000 \text{ cm}^3$
 $1 \text{ dm}^3 = 1 \text{ litr}$

2. Połącz odpowiednie liczby.

3. Zapisz w litrach.

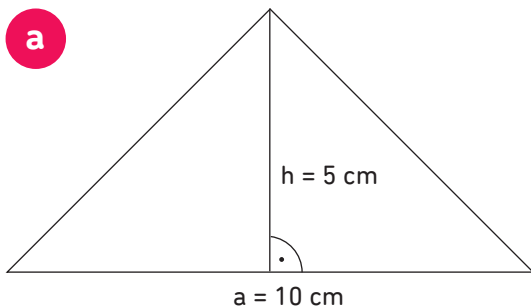
- a $5000 \text{ ml} = \dots 5 \dots \text{ l}$
- b $8400 \text{ ml} = \dots 8,4 \dots \text{ l}$
- c $1\ 000\ 000 \text{ ml} = \dots 1000 \dots \text{ l}$
- d $980 \text{ ml} = \dots 0,98 \dots \text{ l}$

Pamiętaj,
1 litr to 1000 ml
(mililitrów).

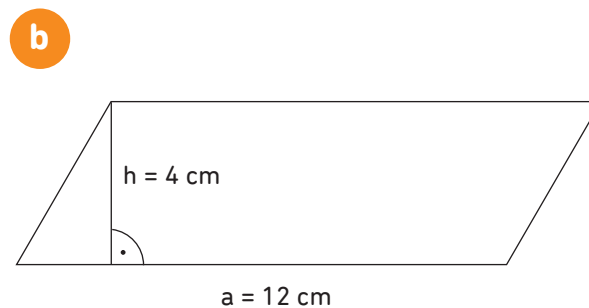

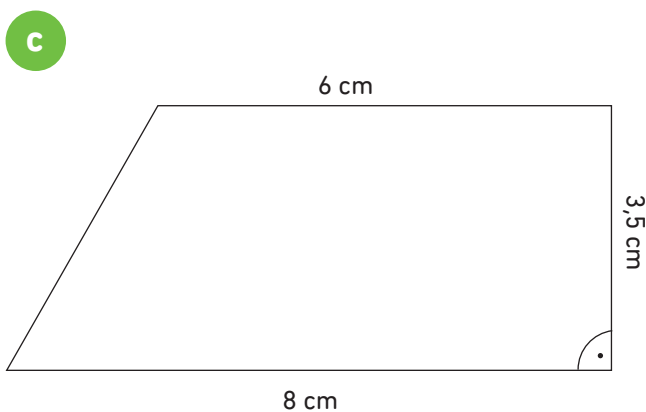
1. Oblicz pola figur.

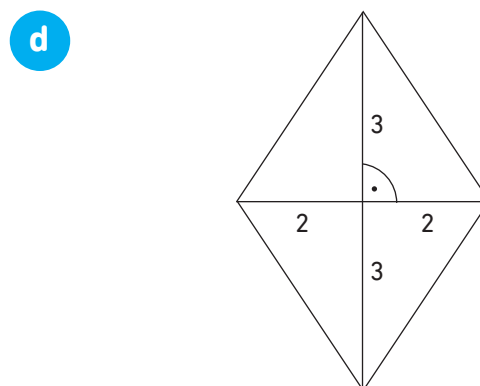
$$P_{\Delta} = \frac{a \cdot h}{2} = \frac{10 \cdot 5}{2} = \frac{50}{2} = 25 [\text{cm}^2]$$

$$P_{\square} = a \cdot h = 12 \cdot 4 = 48 [\text{cm}^2]$$

$$P_{\square} = \frac{a + b}{2} \cdot h = \frac{6 + 8}{2} \cdot 3,5 = \frac{14}{2} \cdot 3,5 = 7 \cdot 3,5 = 24,5 [\text{cm}^2]$$

$$P_{\diamond} = \frac{e \cdot f}{2} = \frac{6 \cdot 4}{2} = \frac{24}{2} = 12 [\text{cm}^2]$$

2. Oblicz pole sześcianu o krawędzi:

a $a = 4 \text{ cm}$ $P = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot a \cdot a = 6 \cdot 4 \cdot 4 = 96 [\text{cm}^2]$

b $a = 5 \text{ dm}$ $P = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot 5 \cdot 5 = 150 [\text{dm}^2]$

c $a = 2,2 \text{ cm}$ $P = 6 \cdot a^2 = 6 \cdot 2,2 \cdot 2,2 = 29,04 [\text{cm}^2]$

1. Zamień jednostki.

- a $300 \text{ km} = \dots 300\ 000 \dots \text{ m}$
- b $6000 \text{ m} = \dots 6 \dots \text{ km}$
- c $12\ 300 \text{ m} = \dots 12,3 \dots \text{ km}$
- d $700 \text{ m} = \dots 0,7 \dots \text{ km}$

Przypomnij sobie!

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

$$1 \text{ m} = 100 \text{ cm}$$

2. Porównaj liczby.

- a $43 \text{ m} \dots > \dots 395 \text{ cm}$
- b $12,5 \text{ m} \dots > \dots 126 \text{ cm}$
- c $0,99 \text{ km} \dots < \dots 1,03 \text{ km}$
- d $885 \text{ m} \dots < \dots 1,02 \text{ km}$

3. Uporządkuj rosnąco.

26 mm   0,15 cm   126 cm   3,5 dm   1,33 m

$0,15 \text{ cm} < 26 \text{ mm} < 3,5 \text{ dm} < 126 \text{ cm} < 1,33 \text{ m}$

1. Zamień jednostki.

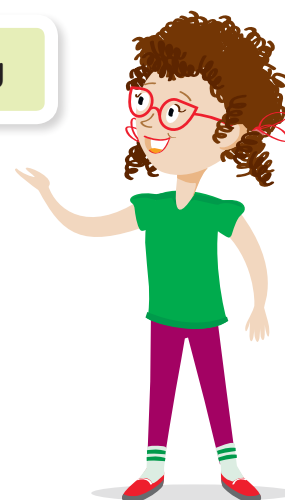
- a $66 \text{ dag} = \dots 0,66 \dots \text{ kg}$
- b $8 \text{ dag} = \dots 0,08 \dots \text{ kg}$
- c $165 \text{ dag} = \dots 1650 \dots \text{ g}$
- d $1000 \text{ dag} = \dots 10\ 000 \dots \text{ g}$

Zapamiętaj!
 $1 \text{ kg} = 100 \text{ dag} = 1000 \text{ g}$
 czyli:
 $1 \text{ dag} = 10 \text{ g}$

2. Uzupełnij.

- a $0,8 \text{ kg} = \dots 80 \dots \text{ dag}$
- b $3,5 \text{ kg} = \dots 3500 \dots \text{ g}$
- c $12,6 \text{ kg} = \dots 1260 \dots \text{ dag}$
- d $12 \text{ t} = \dots 12\ 000 \dots \text{ kg}$
- e $3,5 \text{ t} = \dots 3500 \dots \text{ kg}$

$1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}$

3. Porównaj liczby.

- a $4,3 \text{ kg} \dots > \dots 4000 \text{ g}$
- b $13,5 \text{ t} \dots > \dots 1370 \text{ kg}$
- c $0,6 \text{ kg} \dots < \dots 800 \text{ dag}$
- d $0,14 \text{ kg} \dots < \dots 2000 \text{ g}$

1. Na mapie wykonanej w skali 1 : 500 000 droga ma 3 cm. Oblicz rzeczywistą długość tej drogi.

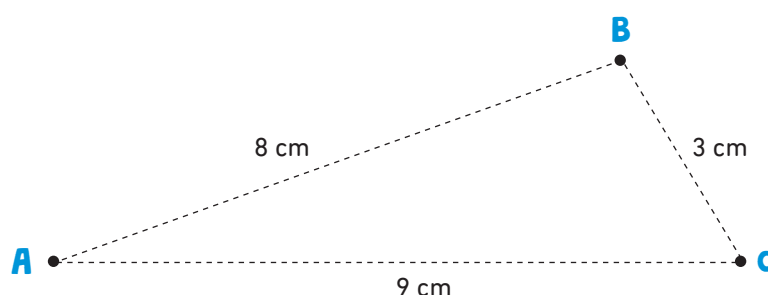
Obliczenia:

$$3 \text{ cm} \cdot 500\,000 = 1\,500\,000 \text{ cm}$$

$$1\,500\,000 \text{ cm} = 15\,000 \text{ m} = 15 \text{ km}$$

Odp.: *Rzeczywista długość drogi wynosi 15 km.*

2. Oblicz rzeczywiste odległości od miejscowości A, B, C jeśli rysunek wykonano w skali 1 : 200 000.

$$A \rightarrow B \quad 8 \text{ cm} \cdot 200\,000 = 1\,600\,000 \text{ cm} = 16\,000 \text{ m} = 16 \text{ km}$$

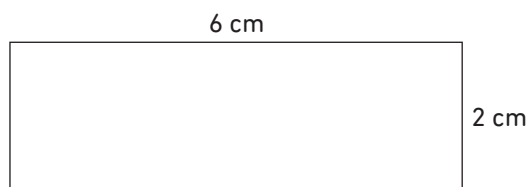
$$B \rightarrow C \quad 3 \text{ cm} \cdot 200\,000 = 600\,000 \text{ cm} = 6\,000 \text{ m} = 6 \text{ km}$$

$$A \rightarrow C \quad 9 \text{ cm} \cdot 200\,000 = 1\,800\,000 \text{ cm} = 18\,000 \text{ m} = 18 \text{ km}$$

1. Narysuj prostokąt w podanej skali.

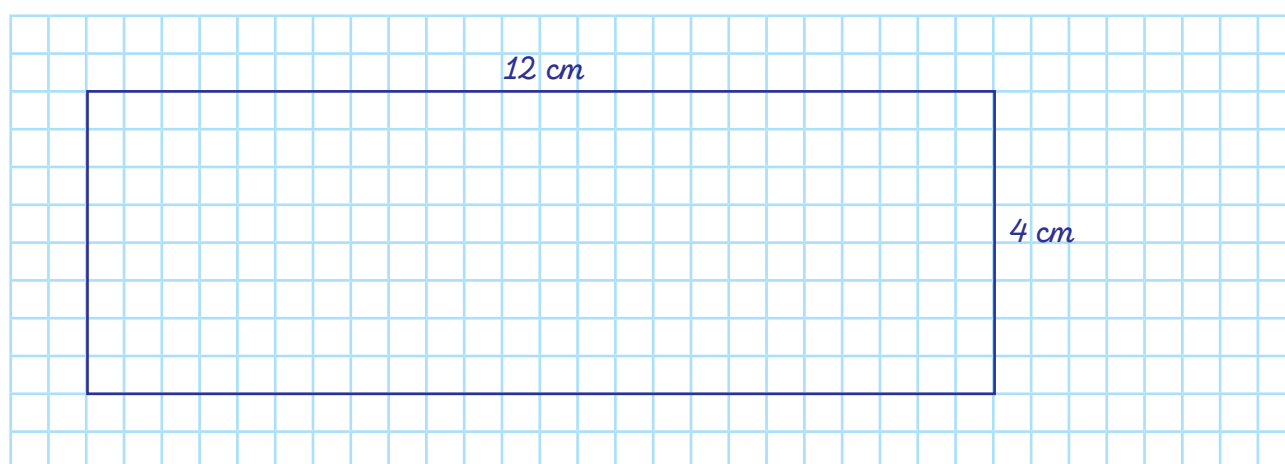
a skala 1 : 1

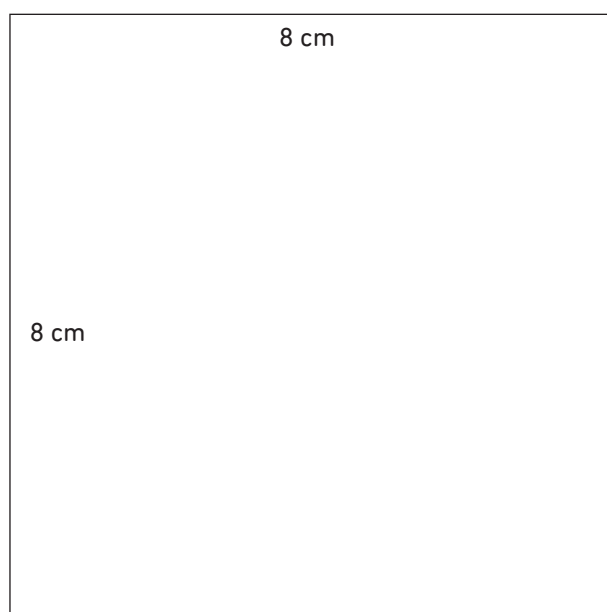
Skala to zapisana za pomocą ułamka informacja o wielkości zmiany rzeczywistego wymiaru przedmiotu na wymiar obrazu tego przedmiotu.

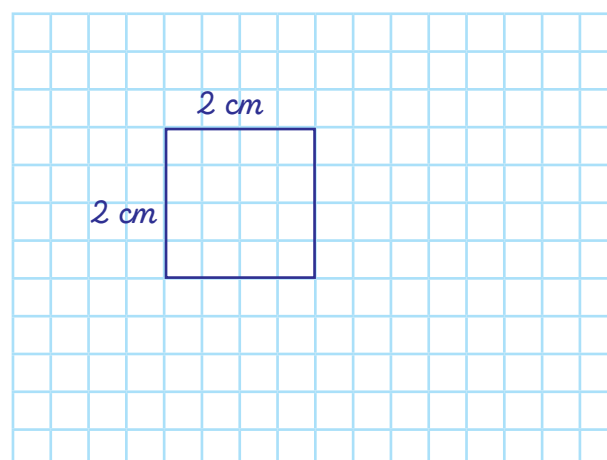
skala 2 : 1

b skala 1 : 1

skala 1 : 4

1. Oblicz, ile to minut.

a $\frac{1}{5}$ godziny = $\frac{1}{5} \cdot 60 \text{ min} = 12 \text{ min}$

b $\frac{2}{3}$ godziny = $\frac{2}{3} \cdot 60 \text{ min} = 40 \text{ min}$

c $\frac{1}{12}$ godziny = $\frac{1}{12} \cdot 60 \text{ min} = 5 \text{ min}$

d $\frac{3}{4}$ godziny = $\frac{3}{4} \cdot 60 \text{ min} = 45 \text{ min}$

Przypomnij sobie:

1 godzina = 60 minut

1 minuta = 60 sekund

2. Oblicz, ile to jest sekund.

a 14 minut = $14 \cdot 60 \text{ s} = 840 \text{ s}$

b 2,5 minuty = $2,5 \cdot 60 \text{ s} = 150 \text{ s}$

c 1 godzina = $1 \cdot 60 \text{ min} \cdot 60 \text{ s} = 3600 \text{ s}$

d $\frac{1}{4}$ minuty = $\frac{1}{4} \cdot 60 \text{ s} = 15 \text{ s}$

3. Oblicz upływ czasu.

1. Gabrysia wyjechała na wycieczkę o godz. 7:40. Wróciła do domu o godz. 17:10. Oblicz, ile trwała wycieczka.

Obliczenia:

$7:40 \rightarrow 17:10$			
$7:40 \rightarrow 8:00$	20 min	}	$9 \text{ h } 30 \text{ min}$
$8:00 \rightarrow 17:10$	$9 \text{ h } 10 \text{ min}$		

Odp.: *Wycieczka trwała 9 h 30 min.*

2. Adam pojechał na obóz, który ma trwać 10 dni. Wyjechał 3.07. Oblicz, kiedy wróci z obozu.

Obliczenia:

$3.07 + 10 \text{ dni} \rightarrow 12.07$

Odp.: *Adam wróci z obozu 12 lipca.*

3. Rafał ma we wtorek 6 lekcji. Lekcje rozpoczynają się o godz. 8:00. Między lekcjami są przerwy po 10 minut. O której godzinie Rafał skończy lekcje?

Obliczenia:

1. lekcja	$8:00 - 8:45$	4. lekcja	$10:45 - 11:30$
2. lekcja	$8:55 - 9:40$	5. lekcja	$11:40 - 12:25$
3. lekcja	$9:50 - 10:35$	6. lekcja	$12:35 - 13:20$

Odp.: *Rafał skończy lekcje o godzinie 13:20.*

1. Oblicz, ile trzeba zapłacić za:

- a 3 kg cukierków: $3 \cdot 17,50 \text{ zł} = 52,50 \text{ zł}$
- b 1,6 kg czekoladek: $1,6 \cdot 26,50 \text{ zł} = 42,40 \text{ zł}$
- c 4,6 kg cukierków: $4,6 \cdot 17,50 \text{ zł} = 80,50 \text{ zł}$
- d 2,5 kg czekoladek: $2,5 \cdot 26,50 \text{ zł} = 66,25 \text{ zł}$

2. Ile zapłacimy za 6 zeszytów, 4 długopisy i 5 ołówków?

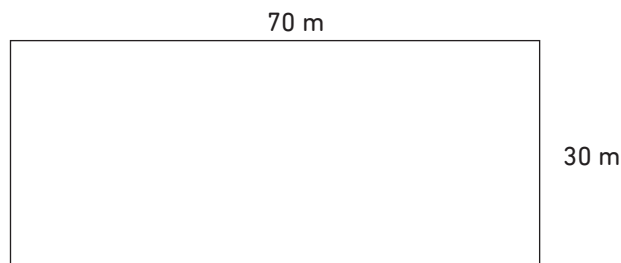

Obliczenia:

$6 \cdot 4,20 \text{ zł} = 25,20 \text{ zł}$	
$4 \cdot 7,40 \text{ zł} = 29,60 \text{ zł}$	
$5 \cdot 2,10 \text{ zł} = 10,50 \text{ zł}$	+
	<hr/>
	65,30 zł

Odp.: *Zapłacimy 65,30 zł.*

1. Oblicz:

a powierzchnię działki:

$$P_{\square} = a \cdot b = 70 \text{ m} \cdot 30 \text{ m} = 2100 \text{ m}^2$$

b ile trzeba zapłacić za trawę, aby obsiać działkę, jeśli obsianie 1 m^2 kosztuje $1,70 \text{ zł}$?

$$1 \text{ m}^2 \rightarrow 1,70 \text{ zł}$$

$$2100 \cdot 1,70 = 3570 \text{ zł}$$

c obwód działki:

$$Obw_{\square} = 2a + 2b = 2 \cdot 70 + 2 \cdot 30 = 140 + 60 = 200 \text{ m}$$

d ile trzeba zapłacić za ogrodzenie działki, jeśli 1 m ogrodzenia kosztuje 72 zł ?

$$1 \text{ m} \rightarrow 72 \text{ zł}$$

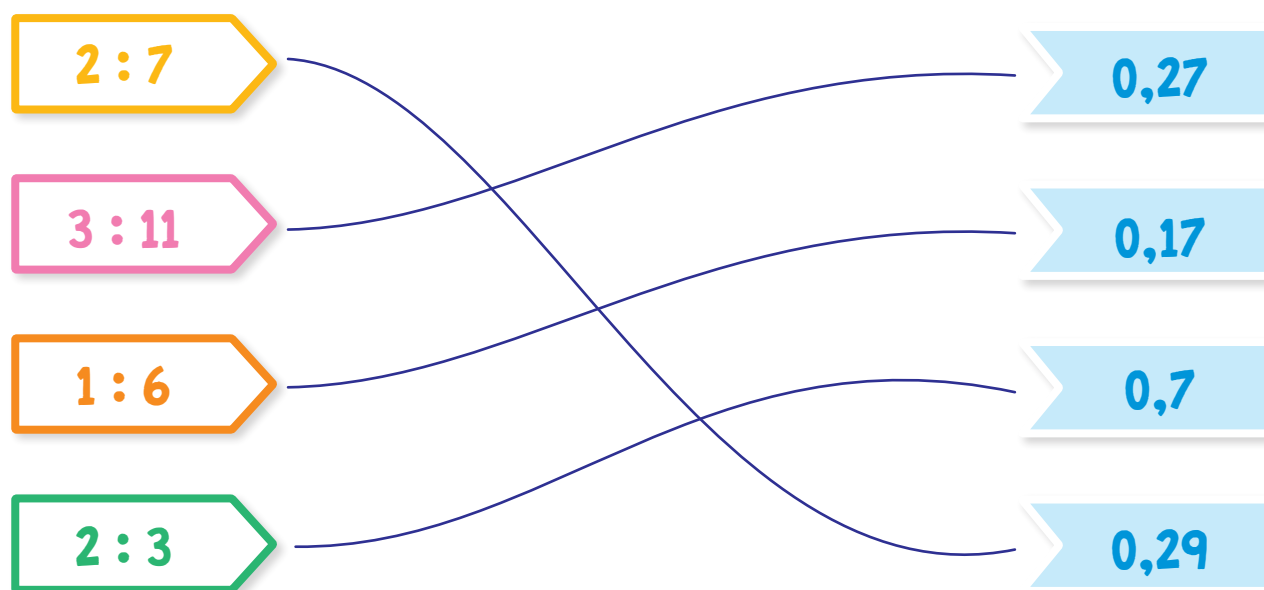
$$200 \cdot 72 = 14\,400 \text{ zł}$$

1. Wykonaj działania na kalkulatorze.

- a $1234 + 2567 = 3801$ .....
- b $15 \cdot 8 + 2139 = 2259$ .....
- c $2008 - 6 \cdot 329 = 34$ .....
- d $6531 + 5289 = 11820$ .....

2. Potocz działania z wynikiem, korzystając z kalkulatora.

3. Podkreśl błędne wyniki.

- a $2700 - 999 = 1701$
- b $2699 - 899 = \underline{1700}$
- c $2729 - 928 = \underline{1701}$
- d $2689 - 899 = 1790$

1. Zamień jednostki.

- a** 42 a = 4200 m²
- b** 7,3 ha = 730 a
- c** 0,4 ha = 4000 m²
- d** 134,12 a = 13 412 m²

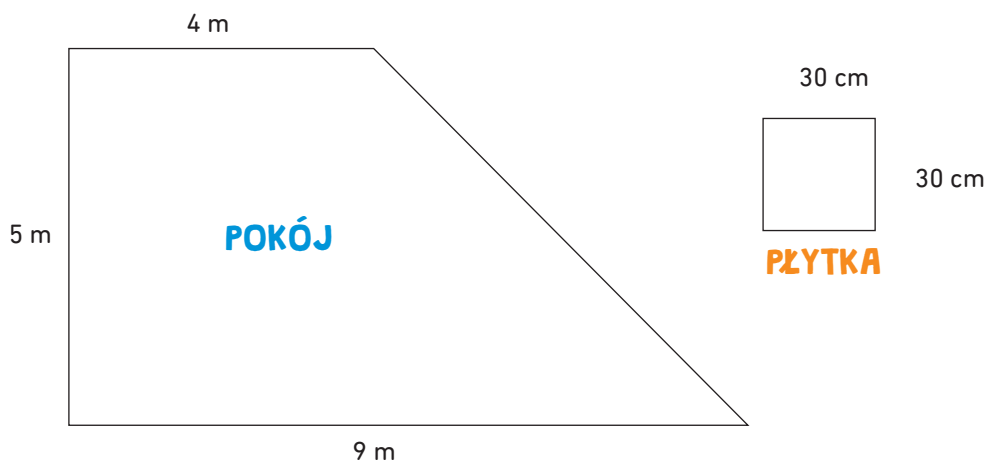
Przypomnij sobie!

$$1 \text{ ha} = 100 \text{ a} = 10\,000 \text{ m}^2$$

$$1 \text{ a} = 100 \text{ m}^2$$

2. Pokój w kształcie trapezu ma wymiary jak na rysunku. Oblicz, ile płytek o wymiarach 30 cm × 30 cm trzeba zakupić na podłogę tego pokoju.

Obliczenia:

$$P_{\text{trapez}} = \frac{1}{2} \cdot (a + b) \cdot h = \frac{1}{2} \cdot (9 + 4) \cdot 5 = 32,5 \text{ m}^2$$

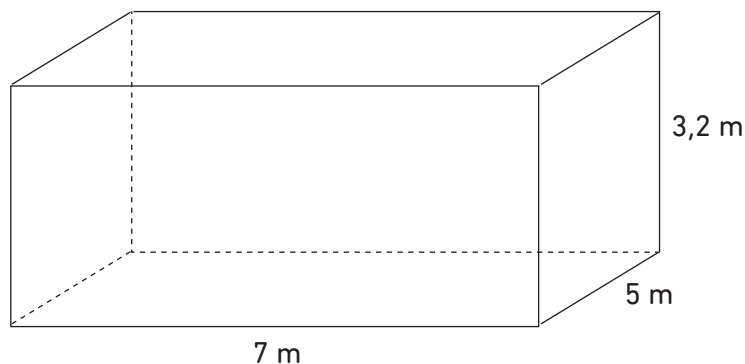
$$32,5 \text{ m}^2 = 3250 \text{ dm}^2 = 325\,000 \text{ cm}^2$$

$$P_{\text{płytka}} = a \cdot a = 30 \cdot 30 = 900 \text{ cm}^2$$

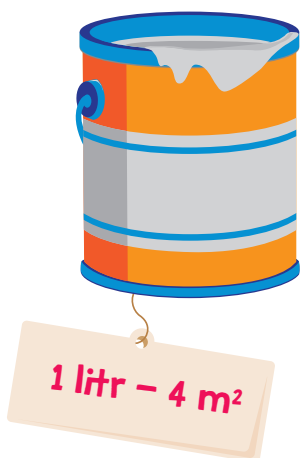
$$325\,000 : 900 = 361,11\dots$$

Odp.: Trzeba kupić 362 płytki.

1. Pokój ma wymiary jak na rysunku. Oblicz, ile trzeba kupić farby, aby pomalować:

- a** ściany na szaro

Obliczenia:

$$P_{\square} = a \cdot b = 7 \cdot 3,2 = 22,4 \text{ m}^2$$

$$22,4 \cdot 2 = 44,8 \text{ m}^2$$

$$P_{\square} = a \cdot b = 5 \cdot 3,2 = 16 \text{ m}^2$$

$$16 \cdot 2 = 32 \text{ m}^2$$

$$\text{Zatem: } 44,8 \text{ m}^2 + 32 \text{ m}^2 = 76,8 \text{ m}^2$$

$$76,8 \text{ m}^2 : 4 \text{ m}^2 = 19,2$$

Odp.: Trzeba kupić 20 litrów farby.

- b** sufit na biało

Obliczenia:

$$P_{\square} = a \cdot b = 7 \cdot 5 = 35 \text{ m}^2$$

$$35 \text{ m}^2 : 5,5 \text{ m}^2 = 6,36...$$

Odp.: Trzeba kupić 7 litrów farby.

1. Oblicz.

a $\left(1\frac{1}{4}\right)^2 = \left(\frac{5}{4}\right)^2 = \frac{5}{4} \cdot \frac{5}{4} = \frac{25}{16} = 1\frac{9}{16}$

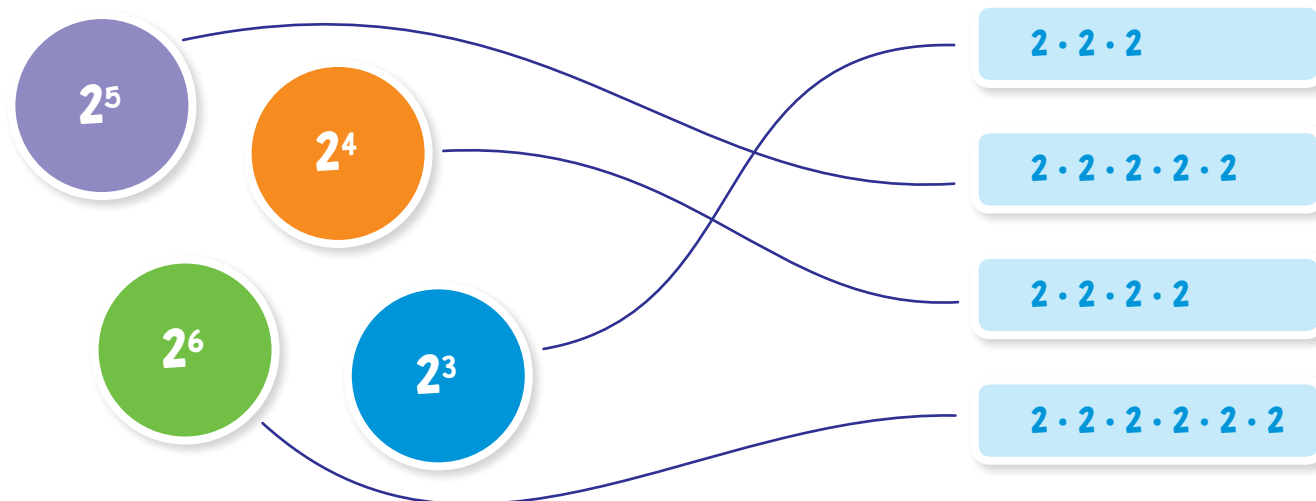
b $\left(-\frac{2}{5}\right)^3 = -\frac{8}{125}$

c $\left(3\frac{1}{3}\right)^3 = \frac{1000}{27} = 37\frac{1}{27}$

d $\left(-2\frac{1}{6}\right)^2 = \frac{169}{36} = 4\frac{25}{36}$

2. Połącz potęgi z działaniami.

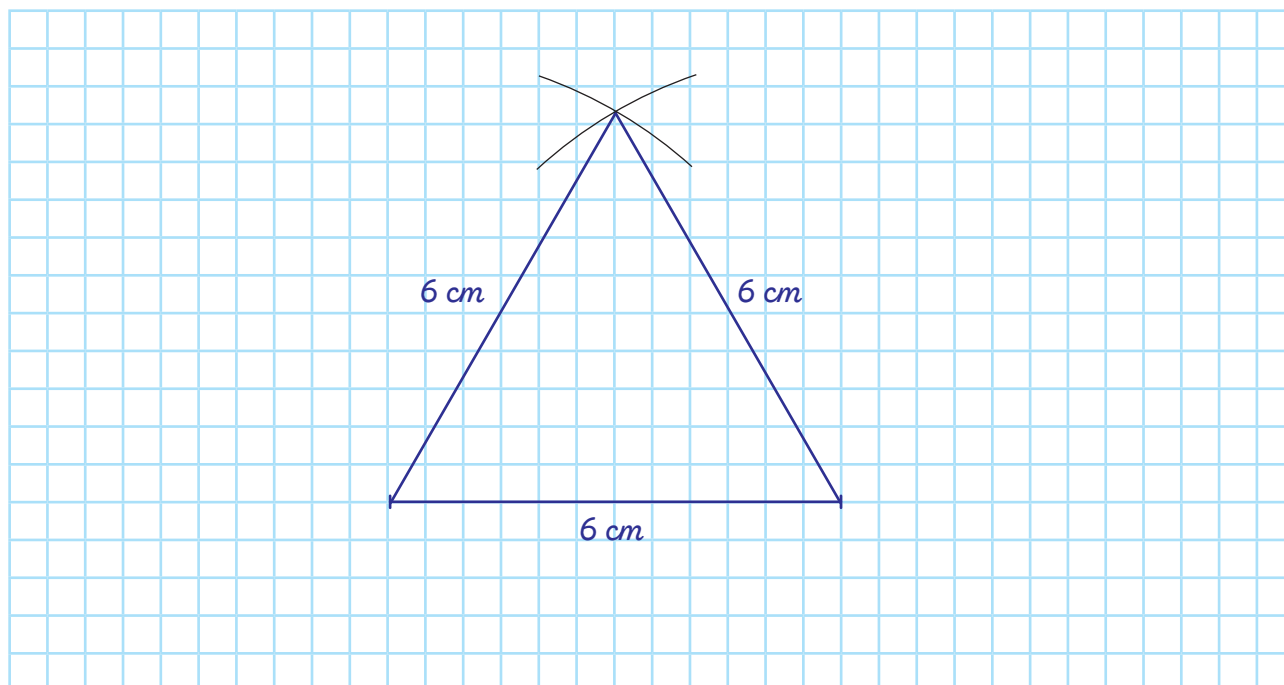
3. Zapisz w postaci iloczynu i oblicz.

a $(1,3)^3 = 1,3 \cdot 1,3 \cdot 1,3 = 2,197$

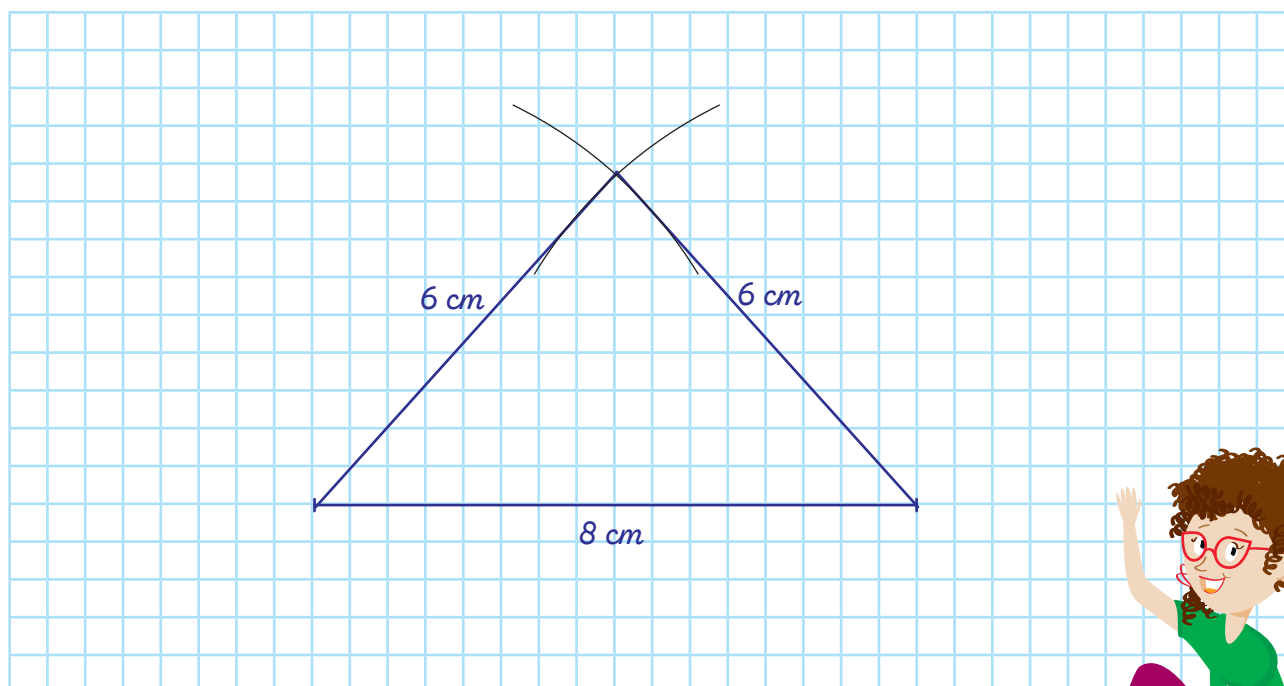
b $(-0,3)^4 = (-0,3) \cdot (-0,3) \cdot (-0,3) \cdot (-0,3) = 0,0081$

c $(-1,1)^3 = (-1,1) \cdot (-1,1) \cdot (-1,1) = -1,331$

1. Skonstruuj trójkąt równoboczny o boku 6 cm (z użyciem cyrkla).

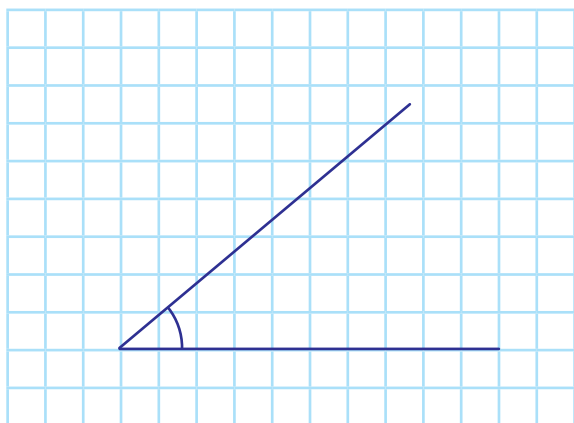

2. Skonstruuj trójkąt równoramienny o bokach 6 cm, 6 cm, 8 cm (z użyciem cyrkla).

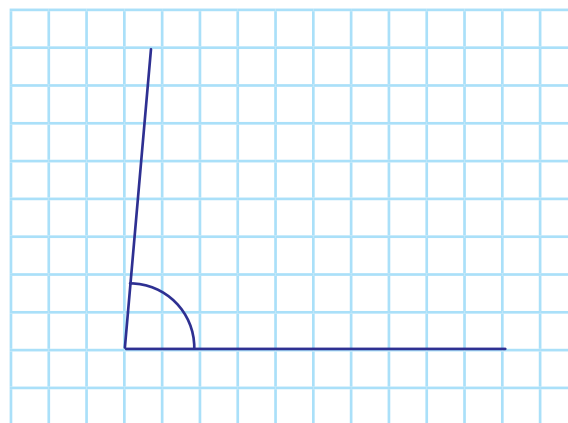

1. Narysuj podane kąty.

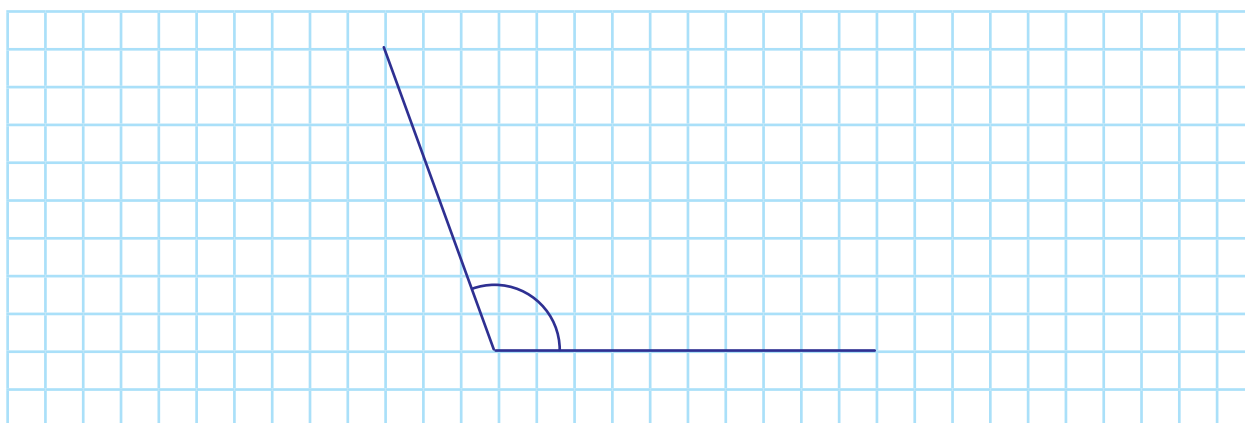
a 40°

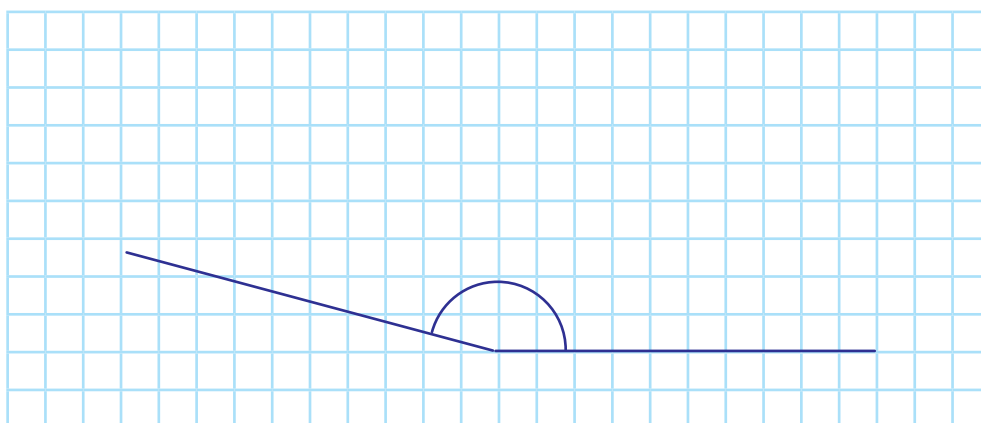
b 85°

c 110°

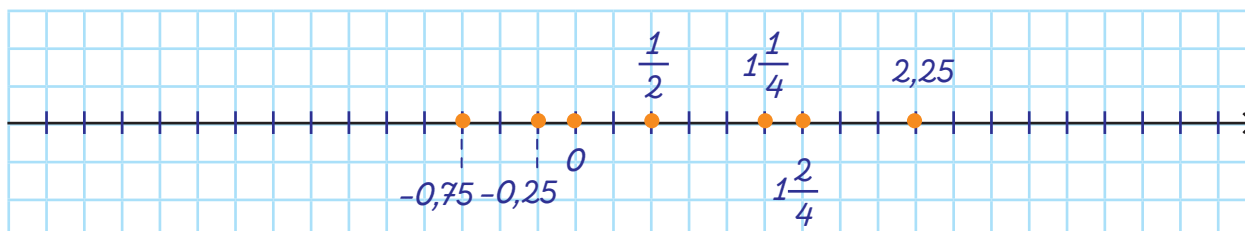

d 165°

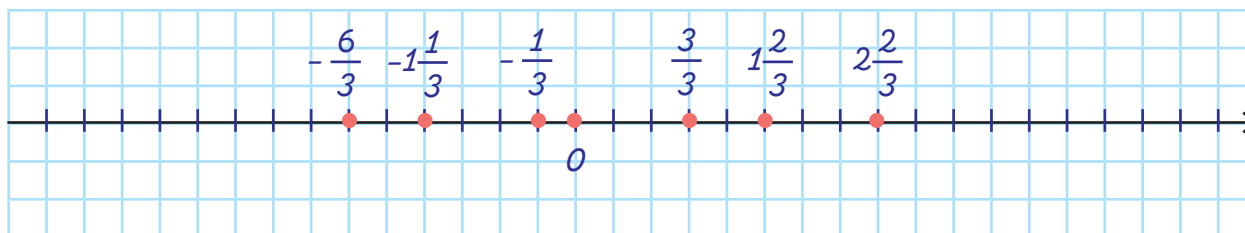

1. Zaznacz podane liczby na osi liczbowej.

a $\frac{1}{2}$ $1\frac{1}{4}$ $-0,75$ $2,25$ $-0,25$ $1\frac{2}{4}$

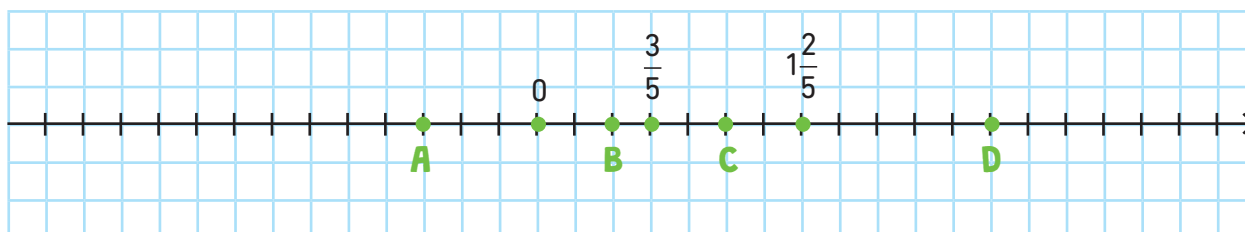

b $-\frac{1}{3}$ $1\frac{2}{3}$ $-1\frac{1}{3}$ $2\frac{2}{3}$ $\frac{3}{3}$ $-\frac{6}{3}$

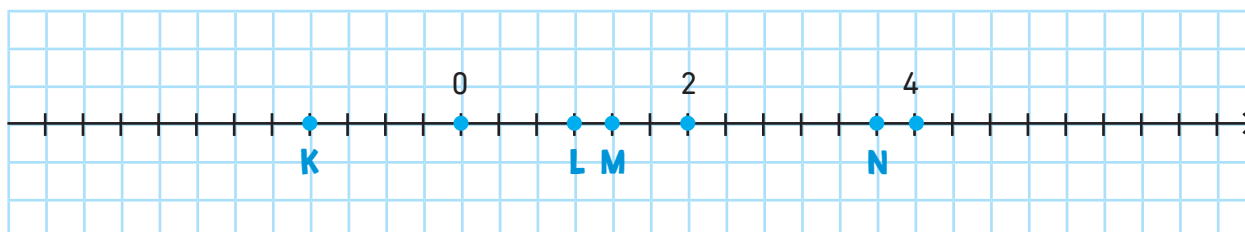

2. Odczytaj punkty zaznaczone na osi.

a A = $-\frac{3}{5}$ B = $\frac{2}{5}$ C = $\frac{5}{5} = 1$ D = $2\frac{2}{5}$

b K = $-1\frac{1}{3}$ L = $1 = \frac{3}{3}$ M = $1\frac{1}{3}$ N = $3\frac{2}{3}$

1. Oblicz.

a $4\frac{1}{2} + \left(-\frac{5}{2}\right) + 3\frac{1}{2} = \frac{9}{2} - \frac{5}{2} + \frac{7}{2} = \frac{11}{2} = 5\frac{1}{2}$

b $\left(3\frac{1}{3} \cdot 2\frac{1}{5}\right) \cdot (-2) = \frac{220}{15} = 14\frac{10}{15} = -14\frac{2}{3}$

c $-2,3 + 1\frac{1}{2} \cdot \left(2,5 + 5\frac{1}{4}\right) = 9,325 \text{ albo } 9\frac{13}{40}$

2. Oblicz.

a $4\frac{1}{10} + \left(\frac{2}{3}\right)^2 + 5\frac{1}{3} = \frac{41}{10} + \frac{4}{9} + \frac{16}{3} = \frac{369}{90} + \frac{40}{90} + \frac{480}{90} = 9\frac{79}{90}$

b $1\frac{1}{5} + (2,5 \cdot 4) - \left(\frac{1}{3}\right)^2 = 11\frac{4}{45}$

c $5,4 : (-0,9) + 2\frac{1}{5} = -6 + 2\frac{1}{5} = 3\frac{4}{5}$

d $2,9 \cdot 3,3 - \left(2\frac{1}{5} \cdot \frac{1}{2}\right) = 8,47$

3. Porównaj liczby. Zwróć uwagę na znaki!

a $-\frac{1}{8} > -\frac{1}{2}$

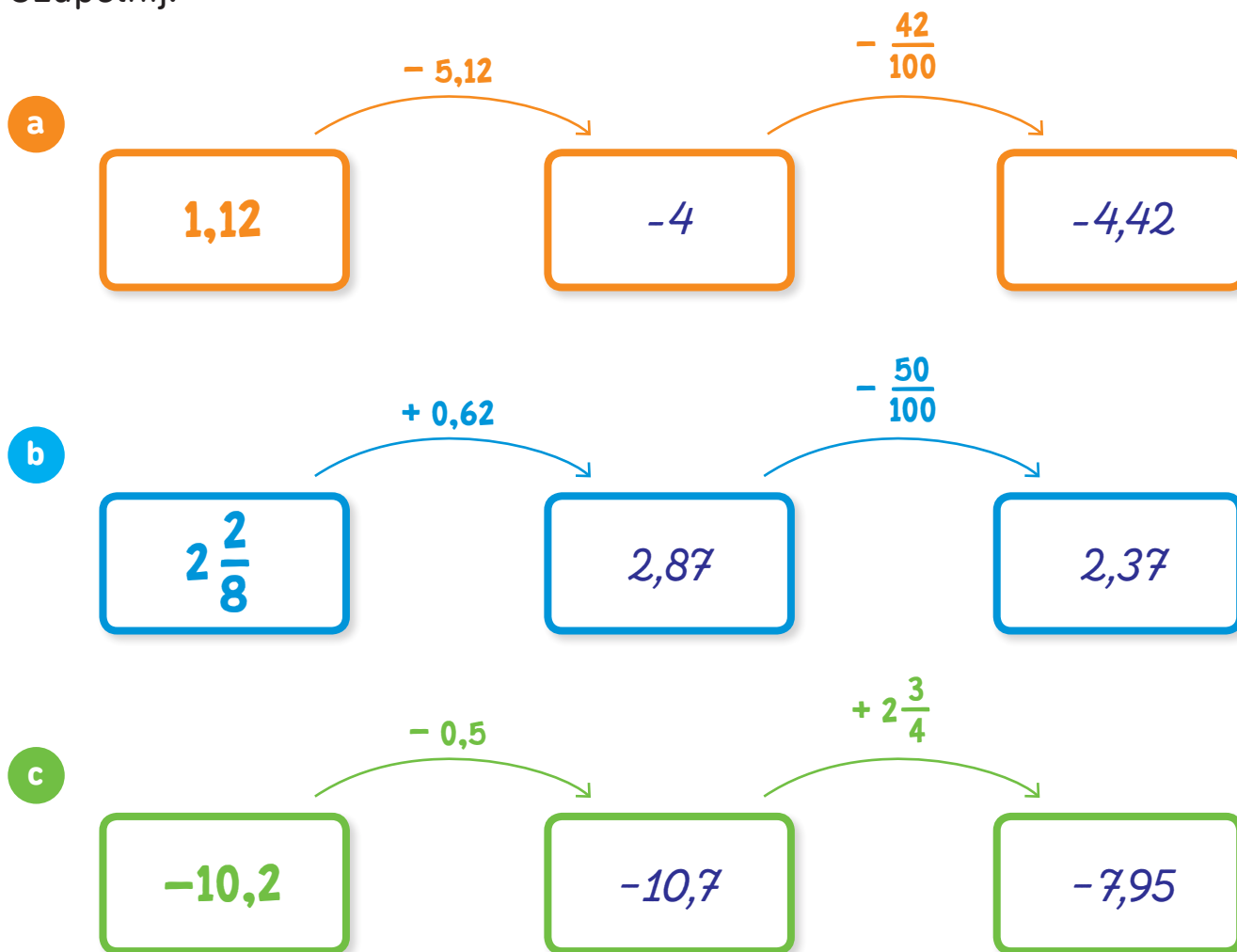
b $-48 < 14$

c $\frac{1}{9} > -\frac{1}{2}$

d $7\frac{1}{4} = \frac{29}{4}$

1. Uzupełnij.

2. Porównaj liczby.

- a** $2,21 \cdot (-5) \dots < \dots$ $10\frac{1}{2}$
- b** $-4,12 \cdot 4 \dots > \dots$ $-18\frac{1}{3}$
- c** $2\frac{3}{5} \cdot 2 \dots < \dots$ $3 \cdot 2,1$
- d** $1\frac{1}{2} \cdot 5 \dots > \dots$ $5 \cdot 1,1$

1. Podaj liczby przeciwne do podanych.

a 4 ..... -4 .....

b $3\frac{1}{2}$ ..... $-3\frac{1}{2}$ .....

c 9 ..... -9 .....

d $-5,5$ ..... $5,5$ .....

e $12,2$ ..... $-12,2$ .....

f $100,5$ ..... $-100,5$ .....

g -93 ..... 93 .....

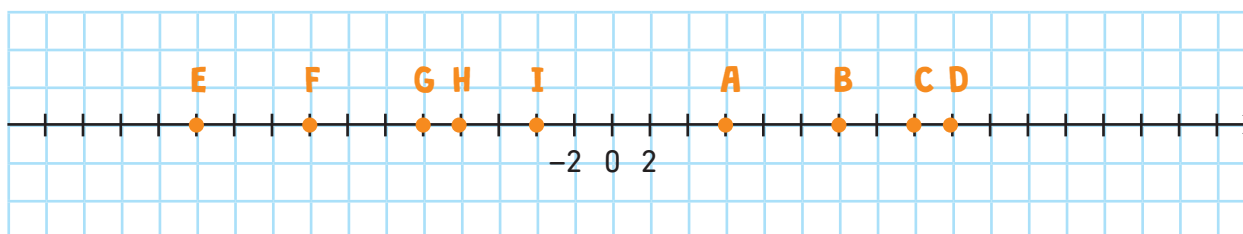
h $-300,3$ ..... $300,3$ .....

i $\frac{1}{4}$ ..... $-\frac{1}{4}$ .....

Liczbami przeciwnymi nazywamy dwie liczby leżące na osi liczbowej w tej samej odległości od zera, lecz po przeciwnych stronach.

2. Podaj liczby przeciwne do zaznaczonych na osi.

A = -6 ..... B = -12 ..... C = -16 ..... D = -18 ..... E = 22 .....

F = 16 ..... G = 10 ..... H = 8 ..... I = 4 .....

1. Podaj liczbę odwrotną do podanej.

- a 5 $\frac{1}{5}$ e $1\frac{2}{3}$ $\frac{3}{5}$
 .....
 b 11 $\frac{1}{11}$ f $-5\frac{1}{4}$ $-\frac{4}{21}$
 .....
 c 0   0   g $12\frac{1}{5}$ $\frac{5}{61}$
 .....
 d -4 $-\frac{1}{4}$
 .....

Wyjaśnię ci, co to jest odwrotność liczby:

$$\frac{3}{4} \qquad \frac{4}{3}$$

liczba

jej odwrotność

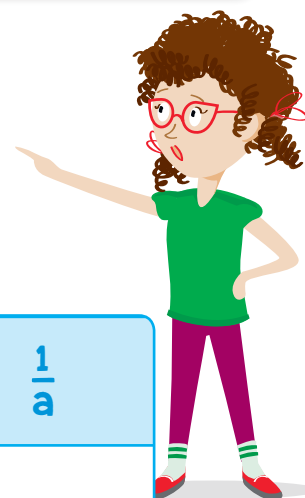
2. Uzupełnij.

a

Liczba a	Liczba odwrotna do a
7	$\frac{1}{7}$
$3\frac{1}{6}$	$\frac{6}{19}$
10,2	$\frac{10}{102}$
$-2\frac{1}{2}$	$-\frac{2}{5}$
-3,5	$-\frac{10}{35}$
24	$\frac{1}{24}$
-100	$-\frac{1}{100}$

b

a	$\frac{1}{a}$
$\frac{1}{4}$	4
5	$\frac{1}{5}$
$-\frac{1}{15}$	-15
$\frac{9}{28}$	$3\frac{1}{9}$
$\frac{10}{111}$	$11\frac{1}{10}$
$-\frac{3}{11}$	$-3\frac{2}{3}$

1. Suma dwóch liczb jest równa 88. Jedna liczba jest trzy razy większa od drugiej. Oblicz, jakie to liczby.

Obliczenia:

$$\begin{array}{l} 22 = x \\ 66 = 3x \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 22 = x \\ 66 = 3x \end{array}} \right\} 88$$

$$\begin{array}{l} x + 3x = 88 \\ 4x = 88 \quad | : 4 \\ x = 22 \end{array}$$

$$22 + 66 = 88$$

Odp.: Są to liczby 22 i 66.

2. Suma trzech liczb jest równa 91. Każda kolejna liczba jest dwa razy większa od poprzedniej. Oblicz, jakie to liczby:

Obliczenia:

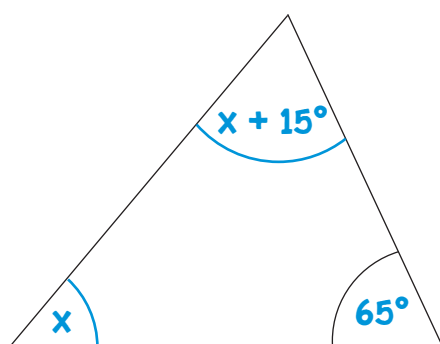
$$\begin{array}{l} 13 = x \\ 26 = 2x \\ 52 = 4x \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} 13 = x \\ 26 = 2x \\ 52 = 4x \end{array}} \right\} 91$$

$$\begin{array}{l} x + 2x + 4x = 91 \\ 7x = 91 \quad | : 7 \\ x = 13 \end{array}$$

$$13 + 26 + 62 = 91$$

Odp.: Są to liczby 13, 26 oraz 52.

3. Oblicz kąty trójkąta – utóż równanie i rozwiąż.

Obliczenia:

$$\begin{array}{l} x + x + 15^\circ + 65^\circ = 180^\circ \\ 2x = 180^\circ - 80^\circ \\ 2x = 100^\circ \quad | : 2 \\ x = 50^\circ \end{array}$$

$$x + 15^\circ = 65^\circ$$

Odp.: Kąty w tym trójkącie to 65° , 50° i 65° .

1. Zamień jednostki.

a $5500 \text{ m} = \dots 5,5 \dots \text{ km}$

d $99 \text{ g} = \dots 9,9 \dots \text{ dag}$

b $700 \text{ m} = \dots 0,7 \dots \text{ km}$

e $1,5 \text{ t} = \dots 1500 \dots \text{ kg}$

c $2450 \text{ g} = \dots 2,45 \dots \text{ kg}$

f $1,33 \text{ m} = \dots 133 \dots \text{ cm}$

2. Na mapie w skali 1 : 200 000 odcinek AB ma 4 cm. Oblicz rzeczywistą długość tego odcinka.

Obliczenia:

$$1 : 200\ 000$$

$$4 \text{ cm} \cdot 200\ 000 = 800\ 000 \text{ cm} = 8000 \text{ m} = 8 \text{ km}$$

Odp.: *Rzeczywista długość tego odcinka to 8 km.*

3. Do każdej z podanych liczb podaj liczbę przeciwną i odwrotną.

	Liczba przeciwna	Liczba odwrotna
$\frac{5}{8}$	$-\frac{5}{8}$	$\frac{8}{5} = 1\frac{3}{5}$
-2	2	$-\frac{1}{2}$
$\frac{67}{136}$	$-\frac{67}{136}$	$\frac{136}{67} = 2\frac{2}{67}$
$\frac{1}{5}$	$-\frac{1}{5}$	5
$-\frac{5}{15}$	$\frac{5}{15}$	$-\frac{5}{15} = -3$

SPIIS TREŚCI

WŁASNOŚCI LICZB – DZIELNIKI	str. 1	SPRAWDZIAN 3	str. 41
UŁAMKI ZWYKŁE – DODAWANIE	str. 3	ODCINKI I PROSTE	str. 42
UŁAMKI ZWYKŁE – ODEJMOWANIE	str. 4	KĄTY	str. 43, 47
UŁAMKI ZWYKŁE – MNOŻENIE	str. 5	TRÓJKĄTY	str. 45
UŁAMKI ZWYKŁE – ZADANIA	str. 6, 8	CZWOROKĄTY	str. 48
UŁAMKI ZWYKŁE – DZIELENIE	str. 7	KOŁO, OKRĄG	str. 51
UŁAMKI ZWYKŁE – UŁAMEK LICZBY	str. 9	JEDNOSTKI POLA	str. 53
LICZBY DZIESIĘTNE – DODAWANIE	str. 10	BRYŁY	str. 55
LICZBY DZIESIĘTNE – ODEJMOWANIE	str. 12	BRYŁY – POLA POWIERZCHNI	str. 57
LICZBY DZIESIĘTNE – ODEJMOWANIE PISEMNE	str. 13	BRYŁY – SIATKI	str. 59
LICZBY DZIESIĘTNE – MNOŻENIE	str. 14	BRYŁY – OBJĘTOŚĆ	str. 61
LICZBY DZIESIĘTNE – DZIELENIE	str. 16	BRYŁY – JEDNOSTKI OBJĘTOŚCI	str. 63
LICZBY DZIESIĘTNE – ZAOKRĄGLANIE	str. 17	SPRAWDZIAN 4	str. 64
LICZBY DZIESIĘTNE I UŁAMKI ZWYKŁE	str. 19	JEDNOSTKI DŁUGOŚCI	str. 65
SPRAWDZIAN 1	str. 20	JEDNOSTKI MASY	str. 66
LICZBY CAŁKOWITE – DODAWANIE	str. 21	PLAN, SKALA	str. 67
LICZBY CAŁKOWITE – ODEJMOWANIE	str. 22	ZEGARY, CZAS	str. 69
LICZBY CAŁKOWITE – WARTOŚĆ BEZWZGLĘDNA	str. 23	OBLICZENIA PIENIĘŻNE	str. 71
LICZBY CAŁKOWITE – MNOŻENIE	str. 24	KALKULATOR	str. 73
LICZBY CAŁKOWITE – DZIELENIE	str. 25	DZIAŁKI, DOMY	str. 74
PROCENTY	str. 26	POTĘGOWANIE	str. 76
SPRAWDZIAN 2	str. 31	FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	str. 77
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE – WARTOŚCI	str. 32	LICZBY DODATNIE I UJEMNE	str. 79
WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	str. 33	LICZBY PRZECIWNE	str. 82
RÓWNANIA	str. 34, 37	LICZBY ODWROTNE	str. 83
LICZBA SPEŁNIAJĄCA RÓWNANIE	str. 35	ZADANIA TEKSTOWE	str. 84
RÓWNANIA – ZADANIA TEKSTOWE	str. 36	SPRAWDZIAN 5	str. 85
PRĘDKOŚĆ, DROGA, CZAS	str. 38		

